

EPISTOLÆ
JOANNIS RAVISII
TEXTORIS,

Non vulgaris eruditionis:

Nunc recens, in gratiam studio-
sæ juventutis, multò quàm
antehac unquam emen-
datiores in lucem
editæ.

CANTABRIGIÆ,
Ex Academiæ celeberrimæ Typo-
graphico. 1635.

LOAN VISITATION

TEXTORIS

Non vulgaris conditionis

Non reges in gratiam habet

Ex iure iuris gentium

et iuris gentium

in iure

942

Ex Libris

Ex Libris

Ex Libris

A D

LECTOREM TEXTORIS,

in bonis literis Alumnus.

Ulm certò viderem, Lector amice, non defuturos otiosæ garrulitatis & qualitatis importunæ homines, qui Textori viro clarissimo vitio verterent, quod has Epistolas emisisset in lucem (sumus enim naturâ ad maledicendum proni) putavi meâ interesse, nec interesse tantum, at oportere, ut hanc refellendæ calumniæ provinciam, etsi non æquam viribus, humeris tamen meis imponerem, quanquam ex Phavorini philosophi sententia animo dubitabâ, turpius esse frigide & exigue quæquam laudare, aut eum à nota eximere, quàm insectanter & graviter vituperare. Primum omnium velim scias, quod facile (puto) tibi persuadebis, non in hoc scriptas has esse Epistolas, ut ederentur: tum quod neque ab autore elaboratas, neque exquisitè comptève tornatas expertus viderem, tum etiam quod non ignoraret vir ille multiferus, non eodem scribendum esse stylo crudis & immaturis adhuc ingeniis, quo fœcundis & felicissimis: sequutus hac in re optimam vivendi ducem

naturam,

naturam, quæ, citra omnem exceptionem, nunquam nisi ex rudibus & adhuc imperfectis ad eliminatoria confurgit. Exemplo erunt aviculæ, prius incerto quodam alarum remigio per dumeta, perque spinas volitantes, quàm eleganti illâ & frequenti corporis agitatione sese in altum aëra elevent. Ut enim non est credibile, tenellum adhuc stomachum durissima & amara quæque digerere, cui vel mollicula omnia, & planè mellita vomitum provocant, pariuntque fastidium: ita sanè non est verisimile, ut hi majoribus non succumbant oneribus, qui permodico fatiscunt, rudes adhuc & elementarii. Ceterum, lector benevole, si quid non satis tersum aut politum occurrat, tu erit prudentiæ, partim necessitati, partim etiam juvenum in scribendo incuriæ atque adeò ignorantæ, non auctoris culpæ (quæ nulla est) id totum adscribere. Bene vale, & tuum ac meum Textorem votivas preces Deo oblaturus in memoriam revoca.

DISTICHON.

*Quid graphiis limâve opus est? exporrige frontem:
Nil tibi cum larvis hîc, pie lector, erit.*

JOANNIS RAVISII
TEXTORIS

Nivernensis Epistola prima.

 Abui jampridem in votis, mutuis te ver-
bis convenire, & paucis admodum, que
in rem tuam sint, amicorum precibus hor-
tari. Cœnabamus pridie hujus diei domi
mea ego & aliquot amicorum tuorum, qui te à par-
vulo semper sibi demeruerunt. Inter cœnandum cum
variis de rebus unà loqueremur, accessit insperatus
nescio quis nuntius, tuus (ut dicebat) familiaris. Pro-
tinus (ut liberorum curiosi sunt parentes) mater tua
percunctari cœpit, quomodo esset filio suo, quàm pro-
sperè valeret, quantumque in literis profecisset. Re-
spondit ille, bene quidem tibi esse, teque parentum mo-
nitis ubique semper acquiescisse, præterquam quòd li-
terarum studia non amavisses. Quod nobis accepit pau-
perissima illa muliercula, miserum me, quantum indo-
luit! Verba mea apud te fidem non caperent, si ejusdem
de tua hac negligentia querimonias tibi aperirem. In-
doluit siquidem vehementius, quàm ut credi valeat.
Te oro, si hætenus dementaveris, nunc respiscas, &
ad literas animum convertas. Si enim tuâ semper
negligentiâ Epimenidis (quod aiunt) somnum indor-
mires, esses ei causa mortis, qua tibi suis vita. Vale.

EPISTOLA II.

Amicorum tuorum permulti satis agrè tulerunt, quod quonidianis penè convitiis cui te honorum jampridem monnerint, neque tamen assiduus eorum clamoribus locum reliqueris. Volebant, & ita sperabant futurum, opera tua, quae jam diu cum blattis ac tineis rixantur, in lucem emitti: cum ut ex ea editione aliquid tibi laudis accoderet; tum etiam, ut inde fructum caperent studiosi adolescentes. Quam, quæso, jacturam faceres, si nostris omnium votis responderes? Existimâsne parentibus esse permolestum, repulsam à te pati, à quo omnia sibi promittebant? Nescum adeò imprudens rerum, ut non facile videam nihil non maturum & concoctum curiosis hominum judiciis committi oportere. Quinetiam summorum quoque scriptorum opera & labores criticis lectorum unguibus & lituris plerunque vapulant. Nihilominus cum multos annos tu (hoc est, homo doctissimus) vigilias tuas ad unguem elimaveris: securè (mea quidem sententiâ) potes parere, quod jampridem paraturis. Ego enim te extra omnem liturarum & obliſconum aleam esse dijudico: neque jacturam ullam inde futuram video, præterquam quod dacilem tibi juventutem demereberis, & amicorum precibus satisfacies: quibus si non pareas, quamdiu coriè vivis, tamdiu male audias. Vale.

EPISTOLA III.

Pudet me nostri hujus seculi, quo jam ea inolevit consuetudo, ut si quis vel proletarius, vel semido-

Et tu opus aliquod radi (quod aiunt) Minervâ com-
pegeris magis, quàm fabrefeceris, dignum statim
existimemus, quod nihil non vellicantibus hominum
iudiciis committatur, quòdque lecturiant omnes, &
empturiant. Quasi verò non esset nobis compertum,
nil esse usque adeò elusum, quod non interdum le-
ctorum unguibus & graphis expungatur severissi-
mis. Quorsum verò hec, roget aliquis? Hortabaris
me paucis abhinc diebus, ut ego frivolas quasdam
nugas, à me tumultuario & interrupto plerunque
studio congestas, curarem imprimendas: quinetiam
me stultitie arguere videbaris, quòd tandem hoc
ipsum facere supersedissem. Na tu ipse multum deli-
ras, qui Horatii non perpendis consilium, monentis,
nè precipitetur editio, nonùmque prematur in annum.
An verò non vides plerosque prima in dicendo cele-
britatis viros, deletiles Censorum spongias pertulisse?
Si ergò has mei laboris primitias eventilarem, quid
indè futurum diceres, cùm nihil dum commentatione
dignum scripserim, nihil, quod marcentem lectoris
stomachum non magis ad somnum provocet, quàm ad
amplius legendum evarberet? Quicquid habeo, pa-
rentibus refero acceptum: magis tamen nitar honori
meo consulere, quàm iucantis eorum iudiciis comere
assentiri. Vale.

EPISTOLA IV.

Cum propter voluptates eò tui te parentes
miserunt, quò solent, qui bonas amant discipli-
nas: da operam, queso, ut eam, quam de te ceperant
omnes,

omnes, non fallas opinionem. Dicebam novissimis, quas ad te dedi, literis, quantum matri tue doluisset, quod accepisset, te parum adhuc, aut nihil omnino, in bonis literis promovisse. Esses maligna conditionis, si amicorum (qui tibi honesta & profutura consulunt) precibus nihil condonares. Tuum est nobis obedire, ut nostrum, te hortari. Aliquidne tibi suademus, quod factu non sit utile? Nos, si nescis, tua, non nostra utilitatis satagimus. Negligentiam tuam & inertiam susque deque ferremus, nisi eam sciremus tibi futuram detrimento. Fac ergo quod monemus, & prospere tecum agetur. Si enim feceris, omnia ex animi sententia abunde tibi suppeditabimus. Vale.

EPISTOLA V.

CUm certò videas ad nullius rei summam nisi praece-
dentibus initiis perveniri posse, miror maxime quòd minores disciplinas (sine quibus tamen non est majoribus locus) adeò spreveris, ut earum studio tibi omnino interdixeris. An quia procul ab ostentatione posita sunt, inutiles propterea, & infragifera tibi videntur? Usu venit, ut qui minoribus primum elementis exerceri vel recusant, vel erubescunt, in his quae sublimiora sunt, infirmum ingenii sui caput præbeant, & experiantur. Neque enim credibile est firmum fore ædificium, quod invalidis ruinosisque nititur fundamentis; aut eos magno oneri non succubitu-
ros, qui per modico fatiscunt. Si sciveres, altiora non molireris; sed potius imitareris aviculas, quæ nidis suis nunquam egrediuntur implumes, neq,
prius

rius aëri corpuscula committunt, quàm, factò pri-
mum periculo, sese idoneas ad volatum didicerint.
Vale.

EPISTOLA VI.

E Mergunt quotidie nova mihi anxietates, quæ
animum meum suprâ quàm cuiquam credibile
sit variè distorquent. Sed nihil est, quod dolorem me-
um magis adaugeat, quàm cùm turpissima tua vita
venit in mentem. Effluxit jam triennium, ex quo
sumpti non modico tui te parentes in scholis nutrie-
runt, tibi que omnia ex animi tui sententia abundè
suppeditârunt. Fuère tamen recepta fidei homines
plerique, qui paucis abhinc diebus mihi narrârunt, te
parùm adhuc, aut nihil omnino, in bonis literis pro-
movisse: itâ ut tertio quòque vocabulo barbarissimum
committas. Egeris ut voles: vive tuis legibus: ego
te missum faciam: sciveris tamen, rebus tuis pessi-
mè consultum iri, nisi vitam in melius commuta-
veris.

DISTICHON.

Tot fortunati sine morbo sint tibi menses,
Tempore quot verno parturit Hybla favos.

EPISTOLA VII.

Nihil facis, ut audio, amicorum consilia: qui
tue tamen student utilitati. Neque laboro, ne-
que gravatè sero, quòd verba mea sùsque deque ha-
beas. Doleo tamen, quòd his non pareas, qui tibi no-
cere,

*cere, non minùs, quàm prodesse valeant. Possimè, ut
video, rebus tuis consulatur, si solita semper demen-
tia institeris, neque apud amicos culpam deprecabo-
re, nisi eis acquiescas, quibus & animam debes. Va-
le, & me seriò, non joco loqui existimes. Nam nisi
feceris quod moneo, periclitaberis parum tibi frugis
accidere. Iterum vale.*

DIS T I C H O N .

Non priùs incurras duri contagia morbi,
Quàm sese immiti copulet agna lupo.

E P I S T O L A V I I I .

S*l existimarem literas meas aliquid ad stomachum
tuum facturam, tibi que fore plausibiles; ego te non
minùs scribendo satiare, quàm tuis ipse clamori-
bus ad hoc agendum me jampridem compulisti. Cul-
pam enim deprecari, aut noxam me eximere non pos-
sem, si repulsam à me patereris, cui te hactenus to-
tum devovisti, quémque tuis semper opibus iuvisti,
& consiliis. Sed cùm videam eorum nomen pericli-
tari maximè, qui suas inopias viris saltem eruditis,
tuisque similibus, non tam legendas, quàm ridendas
exponunt, & evanescunt: ego infirmitatis meae deter-
ritus conscientia, nugam meas tanti viri iudicio non
ausim exponere. Nam si scriberem, risum (certò scio)
moverent tibi mei barbarismi, & te ab amara mihi
fortasse diverterent. Quare nostra vellem deprecati-
oni veniam non deroges. Vale decus literarum.*

DISTICHON.

Sint tibi tot nummi, tot opes, aurique talenta,
Poma quot Alcinoi nobilis hortus alit.

EPISTOLA IX.

EX quo tempore ad bonam frugem te recepisti, cavisti, & ab eorum commercio, quos, more pecudum, Veneri & voluptatibus non pudet indulgere: tantam ubique locorum famam tui nominis concitasti, ut vicatim compitatisque te predicent omnes, ac Deum penè faciant. Quid si eo, quo cepisti, pede perrexeris, certò scio, tantam amicis futuram inde letitiam, ut nè digitum quidem transversum à nominis tui commendatione recessuri sint. Pater tuus (nihil comminiscitur) tantam ex ea re cepit voluptatem, ut jam se totum tibi devovisse, relictisque omnibus aliis, quos habet, liberis, in tuam minus jurasse utilitatem videatur. Quare prudenter, meà quidem sententià, feceris, si à scopo virtutis non declines. Vale, & rectè momentum sequere.

EPISTOLA X.

Consulebas, ut opinor, te tuis verbis fore mihi reformidolosum, cum nuper irascereris, evomeresque quicquid in buccam veniret. Non sum is qui fulgura ex vitro reformidem, cuique terrori sint fugiles & importuna, qualibus tunc temporis strepebas, comminationes. Convitia tua nullo me detrimento afficiunt. Si tamen solita semper loquacitate stomachum

machum mihi moveris, faciam te tua stultitia poenitere: secus enim illata tibi injuria culpam praeftarem; cum tamen rebus tuis, perinde ac meis, haecenus semper consuluerim. Vale.

EPISTOLA XI.

Nescio quàm odiosa mihi semper fuerit superba & impudens hominum arrogantia, eorum maxime, qui cum ex humili & peregrina conditione ad perpinguam conscenderunt, adeo protinus insolentius, primaeq; paupertatis obliviscuntur, ut neminem pra se ducant hominem. Cujusmodi morbo quoniam tota laboras ceruice, periclitari mihi libuit, possem necne aliquo velut helleboro contagiosam hanc cerebri tui expurgare dementiam. Qui utinam pressius paulo generis tui vilitatem examinares, ac reminiscereris, quoties pater tuus ostiatim domesticatimque stipem emendicavit. Tu pridie quàm huc venisses, na obolum quidem habebas, unde restim emereres. Nudus eras, tanquam ex matre. Si benignior resum fortuna luserit, & utramque (quod dicitur) mammam dederit lactandam, debes propterea tantum tibi arrogare, tuoque indulgere supercilio, ut jam pavonis stabellum & exuvium leonis pra te feras. Si dñi- ac illas tua virtuti magis, quàm fortuito casui ascribis, tota erras via: nam si fortuna ex hominum meritis opes dispensaret & largiretur, multi certe emendicarent, & inedia consumerentur, qui bonorum habent myrmecias: multi contra (in quos no- vercatur eadem fortuna) opulescerent, & drachma grandine

grandine operirentur. Quare nosce teipsum, & tuorum natalium, qui ortu Nili sunt obscuriores, reminiscere. Vale.

EPISTOLA XII.

Non desisto literis ferè quotidianis aures tuas onerare, teque hortari, ut verbis antiquariis & inusitatis tibi interdicas. Nihilominus tamen quotiescunque scribis, tota tua oratio obsoletis adeò scatet vocabulis, ut conjectare plerunque me oporteat, quid sibi velint tua verba. Nescio an inusitatum ejusmodi sermonem gratum cuiquam existimes: sciveris tamen tantum mihi displicere, quantum literatis placet Cicero. Pluris multò facerem protritæ & proculatæ dictiones, quàm priscas illas, quæ nec tibi frugem afferunt, nec eruditis voluptatem. Proinde (si me ames) Phavorinum sequare, consulentem, ut verbis utamur presentibus, & moribus priscis vivamus. Vale.

EPISTOLA XIII.

Nuper mihi quidam retulerunt, eò te impudentia conscendisse, ut jam non erubescas cum ganeonibus perditissimisque patrimoniorum decoctoribus conversari, qui omnia prandiorum gurgitibus absument & abliguriunt. Quod ubi primum accepi, non potui à lacrymis temperare: adeò me tua calamitatis miseruit. Quid autem de patre tuo loquar? vix certè fidem impetrarem, si verbis vellem consequi quantum se distorquant & excruciet.

Miror,

Miror quod te non pudeat tua immunitatis, qui de
crepitum illum morti & capulo vicinum, & jam in
Proserpine (quod dicitur) peculio annumeratum,
sic affligas: qui ab amore tui nunquam nè latum qui-
dem unguem recessisse visus est. Egeris ut voles,
nunquam tamen satyras & virulenta linguarum
verbera declinabis, quantisper ad bonam frugem te
receperis. Vale.

EPISTOLA XIV.

Qui miseriam sibi fabricant, & asciam crucibus
suis illidunt, si forte fortunam in discrimen ali-
quod impegerint, non est quod cuiquam irascantur,
aut in alios quam seipsos, acerbitalis sua virus eva-
mant. Tu ubi satis Veneri & gula indulxisti, viridi-
tesque omnes, reclamantibus nequicquam amicis, a
te relegasti: eò tandem miserie redactus es, ut, quon-
sam te vertas, aut quem implores, nescias. Quid
quaso in culpa? Nonne certatim omnes hoc ipsum
prediximus tibi futurum? Verba nostra contemptus
tibi fuerunt & ludibrio. Nunc si tua unius causa in-
fortunium seras, patienter patere. Vale.

EPISTOLA XV.

Incredibilis me tenet admiratio, quod crescenti-
bus annis nihilo plus sapias, quam cum in puerili-
bus balbutires cunabulis. Nemo est adeò delirans
animi, quem suae tandem stultitiae non poeniteat. Te
verò nec piget, nec pudet, rebus tuis etiam pessimis
cunctisque naso te suspendentibus, & po-
stica

sticâ eludentibus sanpâ, quod nuces nondum relique-
ris. Dic quaeso, quoniam modo apud parentes super
vitiâ rationabera, nisi his ignorantia tenebris emer-
gas? Fuero nobis in summa votorum bene semper
do te mereri, teque nullo non honore genere profe-
qui. Videreturne tibi vacantis opera, si his obedires,
qui tua fatigant utilitati? Hactenus quantâ maxi-
mâ potui benevolentia, te monui. Verum, nisi blan-
dis huiusmodi verbis animus tuus remallescat, præ-
ceptis in convitiâ mutabo, tuisq; (quod dici solet) te
pingam coloribus. Vale.

EPISTOLA XVI.

Nescio quid in patrem deliqueris, tamen nâd-
usquartius. cum epistolam tuam me presente
legeret, visus est mihi frontem caperare. Est enim
credibile, aut barbarismum aliquem reperisse, aut
aliquod aliud ignorantia tue fecisse periculum. Da
operam quaeso, ut cum in amore tui contineas, ejusque
indignationem exarces. Quod erit tibi factu facile,
si quid in bonis literis te profecisse videris. Hac ego
juxta idem tacite & in aurem tibi dixeram: iterum
dico, ne posthac excusationis veniam fore tibi confi-
das. Observare debes quantum hactenus te dilexeris,
cum nihil unquam tibi deesse permiseris. Nisi fece-
ris quod moneo, pessime rebus tuis video consultum
iri: nam præter ludibrium, quo afficeris, amici tui
omnes te deserent, quod si sis, quomodo vires, nullo
manum porrigente? Vale.

EPISTOLA XVII.

EO foras, quando rediturus, nescio; quàm citissimè
 tamen potero, redibo. Commendo tibi rem do-
 mesticam. Suffragium meum demereberis, si me
 absente sine tumultu omnia & citra pulveris jactum
 sese habeant: ita vivas, ut nihil in te notatu dignum
 percipiant liberi mei. Habent enim nasum, & hac
 propius observant, quæ deteriora sunt. Si cui flagitio
 succumbas, reminiscantur, nec te poterunt revereri,
 quem crimini obnoxium cognoverunt. Quòd si incul-
 patam tuam vitam perceperint, non solum mandatis
 tuis assurgent, sed & aspectum reformidabunt.
 Vale.

EPISTOLA XVIII.

PVerum habeo elegantiformam, & ingenio facili:
 quem, quoniam magnam spem futura virtutis pol-
 licetur, studio literarum devovere constitui, & tua
 primùm committere disciplinæ. Siquid sub te profe-
 cerit, faciam ut tui te laboris non pœniteat. Siquid
 fortasse tibi offerat, nolo ut assem quidem, aut eo plus,
 in muneribus ab illo accipias. Laboribus tuis cumu-
 latè & largo fœnore satisfaciam, si modò eum ta-
 lem reddas, qui aliquando suâ doctrinâ amicos om-
 nēs ab injuria mortalitatis asserat, & oblivionis.
 Quod faciet, si tantum docendi illum desiderium te
 teneat, quanto discendi ille trahitur. Vale.

EPISTOLA XIX.

Nescio quo pacto aliena semper calamitatis tene-
at me commiseratio: quotiescunque tamen amici
mei quid detrimenti capiunt, aut fortune flagellis
vapulant & confodiuntur, eorum jactura non minùs
animum meum everberat, quàm si ipse naufragium
facerem, aut meis quoq; rebus pessimè viderem con-
sultum. Propterea cùm videam famam tuam indi-
es periclitari, me oportet (ut dolori satisfaciam, &
animus meus conquiescat) rebus tuis manum dare.
Omnes magnopere tristamur, quòd perditissimis
quibusdam & libidinis comperta nebulonibus adha-
reas, qui neque Deum timent, neque homines re-
verentur. Qui si corruptis suis moribus aliquanto
diutius te inebriaverint, jam nullam tui liberandæ
spem relinques, & actum erit de tuo nomine. Si eo-
rum vinculis properè te eximas, adhuc morbo tuo
moderi poterimus. Et quamvis primi tui mores pa-
tri stomachum moverint, tamen velit nolit, ab eo
veniam extorquebimus, modò in hisce longius morari
desinas, & meam expectationem non destituas. Per
me non stabit, quo minùs in parentum amorem rede-
as. Dii faciant, ut nostra hac exhortatio aliquem tua
menti relinquat aculeum. Vale, & verborum meo-
rum reminiscere.

EPISTOLA XX.

AMo te plusquam capiat humana, mentis conje-
ctura, Corneli suavissime, neque est mihi fre-
quentius

quentius votum, quàm ut tua semper voluntati respondere fortuna, & omnia ex animi sententia consequare: & si scirem operâ meâ tibi esse opus, accommodarem me tuis rebus, vel usque ad aras. Quum tamen venit in mentem canescentis illius & decrepiti parentis tui, quem non sine nota & postica multorum sanna turpissimè reliquisti, nequeo mihi temperare, quo minùs ingratitudinî tuâ irascar, vel (ut verius dicam) impietati. Quid enim inhumanius debet dici, quàm si trementem senio, & morbis affectum parentem filius gravatim videat, nedum non adjuvet, quum ratione carentibus brutis modicisque animantibus hoc ipsum sit odiosum? Ciconia genitricum senectam invicem educant. Olives genitores suos fessos senectâ, alunt insigni pietate. Quid autem hæc testimonia exemplis præpono domesticis ac vernaculis? Canes ipsi alumnos suâ morte tutantur sæpenumero: à quibus tamen nil præter vilissimam stipem (utpote modica panis, idque hordeacei, fragmenta) suscipiunt. Neque moveris, tuam ipsius naturam videri brutis deteriore? Quis hoc non excretur? Quis temperet in vestibus? Pater tuus assidue linguat. Nulla non horâ laborat morbo, & capris ipsis (quod aiunt) est febriculiosior: neque tamen morienti dextram porrigit. Dû immortales, ut jam exulat prohibitas! ut pessum iere boni mores, quum jam natos nihil parentum misereat! Dic bonâ fide, si nunc epulari laute, si abundè rerum omnium tibi suppetit, id ipsum cui acceptam referri convenit, nisi patri, cui visum ipsam debet edimium? Medusarise impudensiss-

me, quid de te vaticini predicetur, aut quanto tibi crimini vertatur, cum nitida & bene curata cute ac probè saginato corpore incedis ampullosus, patre tuo jam semimortuo? Mortuam Muranam fleuit Hortensius orator multos dies atratus: tu patris morientis non misereberet? O mala tempora! O perditam atatem! Velim, nolim, taceam oportet. Plura enim dicere non permittit animi aegritudo. Superest tantum, ut resipiscas, aut non agere seras, si ab amore tui recessero. Vale.

EPISTOLA XXI.

QUàm bene decipiuntur, qui domus vestra ru-
inam sperant propediem tuâ viritate restau-
ratum iri, quum tu (cujus interest assiduo labore
lucrum venari, & domesticarum rerum satagere)
non solum nihil acquiras, sed & jam parca devo-
res, ludisque & conviviiis omnia absorbeas, que
peruinaci & improbo sudore parentes tui collegerunt!
Hæcine est illa tui expectatio? Sic amicorum opi-
nioni respondes? Nescis (me miserum) nescis, quam
gravem tibi tuisque facias plagam. Pigritate quam-
diu vales, porrectisque (quod aiunt) pedibus, & in
utramvis aurem quiescas: timeo tamen, ne, ubi di-
uturnum stultitia tua somnum indormiveris, ad resi-
piscendum ferò consurgas & expergiscare. Demum
si casu aliquo infortunium seras, & novercam tibi
Nemesin exporcare, quis cachinnis temperabit?
quis te naso non suspendet? quis de te otiosa garrulita-
te non fabulabitur? Scio verba mea nullum menti

tue aculeum relictura; nè tamen causeris, tuæ te utilitatis nunquam monitum fuisse, neu jacturam tuam cuiquam improprie & impingas, docere volui, per me non stetisse, quo minùs bene & prudenter vixeris. Vale, & desertam omni ornatu ac verborum lautitiâ epistolam boni consulas.

EPISTOLA XXII.

Mlrum non debet videri, si nostra ætatis liberi ab omni morum honestate recesserint, & velint impudentes ac inverecundi ganeones unicuique jam virtuti dixerint extremum vale. Neque enim fieri potest, quin cum à nobis infantuli, & ab ipsis quidem semper astris corruptelam & improbitatem imbiberunt, adulti quoque tenacissimè retineant. Nos, autore Fabio, (cum adhuc repunt) infantiam deliciis solvimus: gaudemus, si quid turpe & impudicum dixerint: verba nè abjectissimis quidem porcariis aut mulionibus permittenda, risu & osculo excipimus: aut (quod turpius est multò) aliis dicenda in aurem susurramus. Quid, hac innutriti contagione, ubi adoleverint, flagitiis non experientur? qui priusquam hiscere aut rectè proloqui possint, turpissimis & impurgabilibus maculis jam se totos & aurium tenus immerferunt, voluptatùmque delicias concitaverunt, priusquam quid esset voluptas agnoscerent. Demum quam illis mercedem rependant, à quibus licenter adeò & molliter sunt enutriti? Eos, ut sua turpitudinis auctores arguent, & insimulabunt, nedum eis non assurgent. Pruden-

ter quocirca fecerit, cui aliena jaélura melioris consilii suggeret argumentum.

EPISTOLA XXIII.

Quoniam ego multis audientibus nuper docui, quantum pueris detrimentum afferat mollis illa educatio, quam Indulgentiam dicimus; efflagitasti, ut aliquanto uberius tibi aperiam, quibusnam institutis & moribus liberos tuos formare debeas. Quod (quamvis agrè feram studia mea quibuscunque negotiis interpellari) facere tamen non recusabo, nè nihil omnino amicitiae nostrae videar condonasse. In primis, quod ad mores spectat, cave nè corruptis juvenibus adhaereant, qui pernoctant in alea, dies integros compotant & lasciviunt. Nam si hujusmodi maculas ab infantia contraherent, nihil esset de futura probitate sperandum. Compara tibi praecipuorem sanctissimum, cujus sanctitas teneriores ab injuria tueatur, proveciores à licentia deterreat gravitas. Neque enim, si me audis, eorum doctrinae magis, quam moribus consulas: absit enim studiis magis, quam virtuti scholae prodesse. Secus enim bene vivendi ratio potius esset eligenda, quam vel optime dicendi. Laboribus paulatim sunt assuescendi; non tamen pondere, cui superesse nequeant, opprimendi. Si delinquant, si mendacii convincantur, si jugum detrectent, si vel tantillum quidem remurmurent aut muginentur, acerrime vapulent: neque prius parcatur flagellis, aut animadversioni temperetur, quam & arroganti cognoscatur emollita, &

tranquilliores oleo, aut pepone molliores facili sint.
Quod si verborum lenociniis iram praeceptorum ve-
lint exarmare, adulabilis eorum sermo omnino
dandus est ventis. Ante omnia cavendum puto maxi-
me, ne eorum delictis connivuant, non consilio dissi-
mulentur errata, quib palam sceleris comperta fue-
runt. Si bene fecerint, laus eorum quandoque non est
supprimenda: ut eo velut gloriola fumo pelliecti, acri-
dis solito virtuti dent operam. Importuna rediuntis
ad te nuntii festinatio plura scribere non permisi.
Vale.

EPISTOLA XXIII.

SI essem ex eorum numero, qui criminatos ami-
corum epistolas cum bile & stomacho excipiunt,
non paterer tamdiu me tuis literis objurgari: aut enim
desiderium meam culpas, aut arrogantiam criminariis,
aut in voluptates reclamas. Sed cum non ignorem,
te hoc alioversum facere, quam ut nomini meo ma-
culam inuras, quicquid scribis, boni consulo: ran-
tum abest, ut aures tuis consiliis velim occludere, Sit
vita mea moribus non usquequaque probatis, adhuc
tamen dabitur mihi laude, si probe monenti assur-
rexero. De his haesitanti. Porro si qua ex tuis illis mo-
numentis sub incudem jam satis revocata minuer-
runt, fac in lucem prodeant & eventulentur: cum ut
nos pleniore obsequio tibi demerearis, tum etiam ut
te ipsum ab omni incommodo mortalitatis & oblivio-
nis afferas. Vale.

EPISTOLA XXV.

Nescio certe si existimes te operari in faciem,
 aut multum haurire lucri; dum scilicet, cum
 sedico velut supercilio vitam meam in minimis
 ut intelligas te nec vilium proficere, ego verba tua
 nihili penitus duco. Nam quoniam ceteris nimis con-
 sores mihi displiceant, et omnium inactione, qui se ve-
 ratis alienis ingerunt Aristarchas, & alii prae-
 cant bene vivendum, cum ipsa turpissime vivant. Si
 audiveris, me vel minimum peccasse, exclamans pro-
 tinus, & nasum non aliter suspendis, quam si vel par-
 ricii, vel stupri me compertum haberet. Quasi ve-
 rò mores tui intus & in cute unicuique non essent ex-
 plorati. Tu bonam aetatis tuae partem contraxisti in-
 do; universum fere patrimonium in trunculis & atris
 prodegitisti: nihilominus tamen simulata & quaedam
 vultus sanctitate alienis illatras delictis. Discer non
 mea interesse, quid agas observare. Certe non video,
 cur pluri tua referat, mores meos objurgare, quam
 me sceleribus tuis irasci. Propterea vel alienam vi-
 tam culpae desinas, aut ipse ducas inculpam. E-
 cce tua censura nec animi assis assumitur. Vale.

EPISTOLA XXVI.

Feri nequit, ut missum te faciam, nisi prius
 pandi tui argumentum mihi auferas. Si dixeris
 te culpa carere, ac nihil considerasse dicta civis, &
 sub multum mendacii te convincam. Super videtur mihi
 camaremus, suaseram tibi, de relictis quibusdam
 nugis,

negii, Gracas amplectoreris literas: quòd ab his fluxe-
runt Latina, & ad imponendum bonis studiis Colo-
phani plurimum conducant; & adeò quidem, ut
sine his perfectius dici debeat nemo. Fidem dederas,
falsum te quòd dixeram. Neque omnino quidem
statisti promissis: nam primò elementis dedisti bidu-
um: verum mutata post paulò sententià, aliò negotii
animum converdisti, solà (ut credibile est) levitate
ductus & inconstantià: quæ te Proteo mutabiliorem
arguit facile. Si dicas terrori tibi fuisse ejus rei diffi-
cultatem, non diffitebor amaras esse studiorum radi-
ces; verum hanc molestiam dulcissimorum inde fru-
ctuum comes pensat utilitas. Propterea, si quid loci
apud te habent nostræ exhortationes, eò revertere,
unde impudenter defluisti, neque primo labore ter-
rearis: nam quæ in portu credis tenebras, tibi postea
sole clariùs elucescent. Si annum integrum sub hoc
jugo durare non graveris, nullius postea desiderabis
operam. Solus poteris sine cortice natare. Vale.

EPISTOLA XXVII.

Vbi pater tuus sumptu domestica charybdis rem
omnem usque ad assem & pulvisculum prade-
git, nè ostiatim liberos stipem oporteret emendicare,
coactus est omnes mechanicis artibus colligare, præter
te autem, quem meo unius beneficio Academicò de vo-
vio, & expectatione, ut proficeres, & vestra omnium
consuleres paupertati. Cecutis plurimum si non vido-
as, totum melius quàm cum ceteris actum esse. Fra-
trum tuorum alter est alutarius, alius lapicida, alius
infisor,

institor, alius figulus, alius phrygio, alius fullo, alius
 pegasarius. Omnes quotquot sunt, cum paupertate
 nocturno diurnoque labore dimicant. Nulli omni-
 um melius, quam tibi consultum, modò fortunam
 sequaris ducem, & occasionem nunc capillatam effu-
 gere, & calviam fieri non permittas. Si vis evadere
 in virum magna & recondita literatura, prius opor-
 tet, ut ab ipso statim principio te totum labori deva-
 veas. Ante omnia solida jacias fundamenta, nè cor-
 ruat quicquid super extruxeris. Nullam de te mihi
 frugem polliceor, si remissus primùm videreris, & in
 ipso (quod aiunt) portu impingeres. Cum te studiorum
 tenebit satietas, non offendet me aliquantula sudoris
 remissio: parce tamen hac tibi indulgeas: nam qui
 diu nimis ab instituto opere desuecunt & feriantur,
 otii consuetudinem plerunque induunt. Constitui de
 te mereri quàm optimè, nec sententiam mutabo; aut
 calculum reducami, modò spem meam non sefelleris.
 Dura patere: futurum est enim, ut te laboris tui non
 pœniteat, cum sis olei consumpseris. Vale.

EPISTOLA XXVIII.

Vulgò dicunt, eos non facile emergere, quorum
 virtus paupertate caligat. Quod adeò verum
 est, ut paucis admodum pauperibus liceat opulescere,
 nisi vel utramque fortune mammam suxerint, aut
 prodigiosum aliquid suâ comminiscantur industria.
 Cui infortunio supremum illud accedit malum, quod
 ubique serè gentium miseris illudant felices, & sca-
 rabeos contemnant aquila. Neque tamen propterea
 melior

22
P. 1015
melior tibi conditio desperanda est: nam quamvis
hoc seculo sufficiens virtuti merces non exalvatur,
neque tamen usq. adeo exulcrant litterae, quin quid-
am principibus placeant, & familiarescant literati,
pinguior edoque fortunam sibi ipsi faciant. Quod si
nihil melius tuis unquam votis accesserit, adhuc su-
turum est, ut te studiorum tuorum non paeniteat: hoc
saltem lucrifeceris, quod scientiâ & multarum re-
rum cognitione à brutis differes.

EPISTOLA XXIX.

N Unquam ferè ad me scribis, quia opinionem
meam roges, quid de stylo tuo mihi videat-
ur: Sed sanè quid respondeam nihil dum certum ha-
beo, quod certum & sui similem scribendi modum non
habeas. Nunc enim impensius te delectat Lacari-
mus: nunc variâ verbarum suppellectile orationem lo-
cupletas. Nihil tamen (ut verè dicam) adhuc repertum,
quod abhorreat à castimonia linguae Romanae, neque
est ullus, qui sermonis tui puritatem non deascularetur,
nisi quibusdam molestum & grave esset audire,
quod pleraque triduo tibi fingis elaborata, in quibus
tamen temporis multum & opere collasisti. His
ostentatione si curares, nihil daretur tibi probo
dum ingenii gratiam stiles demereri, otiosam delecta-
tionem in te garrulitatem excitas suscitâsq. & fa-
cis, ut immodicis virgibus obstrepani arrogantiâ tua.
Quare vide, ne, dum tibi places, multis displiceas.
Fale.

EPISTOLA XXX.

Huiusmodi aures tuas verbis onerare non desisti, ut & torpere desineres, & tandem aliquando ad virtutes expergisceris. Quod te facturum dejeraveras, si vetus tibi condonaretur culpa. Condonata est, & puerilem stultitiam omnes connivente oculo dissimulavimus; neque tamen experimur, te factum aliquanto meliorem. Si tui sceleris te non pudeat, periculum est, ne ea mali suboriatetur consuetudo, cui, cum velis, mederi nequeas. Interrupi interim negotia mea, ut honori tuo consulere, nec me quidem pigebit hoc fecisse, modo resipiscas tandem, ac dementari desinas. Sin pergas semper facere, ut coepisti, finem faciam exhortationibus. Liberum tibi relinquetur, utram sequaris viam, voluptatisne, an virtutis. Demum si casu aliquo infortunium feras, aliorum esto iudicium, quis fuerit in culpa. Vale.

EPISTOLA XXXI.

Cum ea ferè sit omnium natura, ut suarum potius rerum, quam alienarum satagent: adeo tamen utilitas tua semper mihi fuit cura, ut vix effluxerit momentum, quo me ceperit tui oblivio. Quare non agrè feras, aut ab amore tui me recessisse arbitreris, si interim vitis tuis trahar. Reclamari, fateor, quòd illiteratis quibusdam fabulis tempus contereres. Sed hoc ipsum feci, ut aliud studium complectereris, unde plus fructus aliquanto referres. Et si non putarem tibi probatum, ut, quae dico, facere nissum te facerem. Haec nunquam tibi persuadens, me cui

semper studiosum fuisse, & qui te ardentius amet, esse neminem: sed cum video famam tuam apud verbosus hominum linguas periclitari, tacere neque, neque, si vellem, permitteret tua laudis desiderium: quo, differeam, si quid unquam ardentius cupiverim. Vale.

EPISTOLA XXXII.

Quatuor abhinc annos frequentius literis te salutavimus, neque tamen certiores sumus facti rerum tuarum. Quid sit in causa, conjectare non possumus. Credibile non est, tantis te negotiis districtum fuisse, ut tanto tempore nullum omnino scribendi otium potueris tibi suffragari. Aut ergo nostri te cepit oblivio, aut negligentia culpâ non cares. Quàm pridem enim te monuimus, ut non solum scriberes, sed ad nos ipse revertereris, & matrem capulo vicinam reviseres. Si venires, amici omnes, quos longa tui fatigat expectatio, animi curas discuterent, incolumitati tuae gratularentur, obviis te manibus exciperent, & longâ salutarent praefatione. Meditare, quanto spectandi tui desiderio ardeant omnes. Nullâ non horâ de te loquimur, & vitam nobis acerbam putamus, quod tamdiu consuetudinis tuae fructu careamus. Propterea si nos amas, fac nobis aliquantulum videndi tui copiam. Vale.

EPISTOLA XXXIII.

Laudabilis mihi videtur Gymnosophistarum consuetudo, apud quos pueris, qui nihil quotidiane frugis

frugis afferunt, cibui denegatur. Nec minus probanda est Amasis regis Aegypti sanctio, qui edicto iussit, ut singuli quotannis apud cuiusque praefectura praesidem ratiocinarentur, unde viverent; eisque mors inferretur, qui non facerent. Quod utinam nostro quoque seculo observaretur: Non tot passim nequam, & nihili reperirentur nebulones, quot ubique serè gentium reperiuntur: quibus nullum est aliud negotium, quam ut prona & obedientia ventri pecora toto die crapulari, aut aliene insidiari vita. Quorum perditos mores quotiescunque memoria repeto, videre videor desolatam & multis madentem lacrymis Iustitiam, quae & principum negligentia irascatur, & senatum jam sepulchrum somno, aut conniventem arguat. Et nisi obviam ab omnibus properè eatur, resistaturque pullulantibus abunde flagitiis, in tantum se propagabis iniquitas, ut nullus sit futurus virtuti locus. Actum erit de bonis moribus, exulabit probitas, & improbitati ius relinquetur sedendi in Orchestra. Proinde Corneli, siquidem mo amas, (ut amas) cave nè eorum numero adscribaris, qui naturam sui partus pœnitere faciunt, & antiquissimum illud chaos confusus adhuc elementis appetere. Da operam, ut tùm parentes tui interrogabunt quid profeceris, dignus reperiare qui vivas, & quem ament. Hoc si feceris, neque te pigebit fecisse, neque illos bene de te meruisse. Vale.

EPISTOLA XXXIIII.

Naturâ serè comparatum est, ut quo quisque majora sit doctrinâ, hoc & superbiae magis, & supercilium

porcilium faveris contrahat. Nec sane mirum. Nam
& palucibus quo plures sunt pluma, hoc sublimius
in auras efferuntur. Et pavones hoc sese mirantur
magis, quo latius stabellum proferunt. Sed est homi-
num genus, qui cum sint elementarii, & bonas literas
ne dissimulas quidem satut arint, se tamen omnium pri-
mos (si diis placeat) haberi volunt: feruntque agere,
quod non astringuntur pluri, & quod quaquaversum
transierint, transeuntibus non assurgatur. Cujusmodi
erat nescio quis magistellus & grammaticista, qui, au-
diens nuper idionarium & vetulatum turbam, multis
fabulis sic strepibus immodice, ut importunis illis com-
muniacionibus populo esset admirationi, & magnam
doctrinam opinionem sibi merebatur. Hac ergo cum
ejus videndi causa cunctatim omnes convolarent, cap-
pudimus percontari, quid illud esset: Eodem omnes ore
respondere, alteram & mundo redditum Cicero-
nem. Tunc ego cum reliquis accessi ut percontarer,
verum esset, necne, quod de nebulone sibi persuaserat
vulgus. Sed, dii boni, quam nihil inveni, cum accessi
proxime! Vix orationem proferebat, in qua non tot es-
sent barbarismi, quot distiones. Cum ego nugis illis a-
liquandiu fatigatus pertaduissem, semperare mihi non
potui, quin eum sua sedo disturbarem: quod cum se-
cisset, parum absuit, quin delusa nugis plebecula in
me saxis irrueret: tot jam ille fumos vendiderat tur-
ba, tot veneficis universum excantaverat theatrum.
Quod quotiescung memoriam repeto, non possum no-
stro saeculo non irasci, cui non sit aliud in doctro-
nis discrimen. Vale.

EPISTOLA XXXV.

Plerumq; mihi dolet, quod conventendi tui nulla sese offerret opportunitas. Eram enim nescio quâ tibi dicturus, in rem tuam magnopere spectantia. Paucis absint diebus pater aurore, te voluptatibus irrecitum usque adeo, & illaqueatum, ut jam virtutes omnes aspernatus fueris, ac estimaveris nihil. Vale.

EPISTOLA XXXVI.

Est genus hominum, quorum utilitati dum confutitur, se præbere gravantur dociles, ita ut videantur habere minus cerebri, quàm cimeter sanguinis. Nihil tibi blandiar, nec oleum (quod dicitur) in auriculam tibi instillabo: sed mihi videris annus ex his, qui nec scelera sua vellicari, nec viscera sibi tangi volunt. Novissimè cum me consuleres, ad quem vitæ scopum arcum intenderes, vetueram te, ne insectareris aulicos istos palpones, qui pellace vulpe benigniores, & in ostio tantum formosi, anteos montes pollicentur, & a tercio usque jugere manum porrigant, his tamen sapientumero factum faciunt, a quibus amplissimam acceperunt munera. Nescio quâ diluendi tui sceleris fiducia consilium meum nauicfeceris: hoc ipsam tamen est tibi maximo malo futurum. Nescis quam austeram sit inculpate vivere, ubi probitas & virtus exultant? In aula qui Arabice olent, & in cœte sunt purpurati, hinc ulceribus & lepra sciant. Postremo videtur ne a virtute alienam, in multam noctem pergradari, in alicâ pernoctare, ere alieno obrui, nihil non

C

inhonestum

inhonestum audire? Et nè multa, nihil est non probrosum. Oportet in primis ab alterius jussu pendere. Religiosè & ad anxietatem usque observandum est, non tantum quid verbis jubeat dominus, aut imperet; sed quid nutu significet, aut digito crepet. Alienà vivendum quadrat. Bullatis nugis aures sunt prabende: unicuique virtuti mittendum repudium. Nihil dicendum est, quod aures tyranni gravet. Si caleat, aestuandum est; si frigeat, tremendum: & plerumque cum diuturnam servitutem serviveris, si in ipsius iram impingas ob rem nihili, ob floccos, ob vitiosam nucem te relegabit, perinde ac vilissimum Canopi vernam: nec primorum laborum stipendium extorquere poteris. Jampridem te hujus rei monueram: tamen verba mea nihili fecisti. Si tui infortunii fueris autor, equanimiter feras. Equum est enim, ut faber quas fecit compedes, ipse gestet. Vale.

EPISTOLA XXXVII.

Moris est mihi, ubicunq; locorum vixerim, eorum semper reminisci, quorum beneficio bona litera, injurià temporum prius sepulta, reviviscunt paulatim, & repullulant. Nec sanè mirum: Nam meà quidem sententià non minoris (minoris autem imò verò longè plaris) estimandi sunt, qui linguam Latinam à morte vendicāt, & pristina restituant dignitati, quàm qui civitatibus amplissimis jugum servitutis excutunt, reddità libertate. Sed est hominum genus, quicùm rudere magis, quàm loqui noverint, probis eruditum votis & conatibus renitantur, timētq; nè optime

optima se propagent disciplina. In quos si reclamet aliquis, Deus bone, quibus verborum conitribus fulminabunt, quos plaustra convitiis onusta revoment? Non tantum non assurgent autoribus renascentis eloquentia, sed facta velut conjuratione in eos celsatim conferentque dimicabunt; neque prius concutere parietes theatrorum, verbisque obtundere desistent, quam sui similes ad latrandum in laudabiles illos lingua Latine candidatos, & redivivos eloquentia Camillos excitaverint. Diceret esse Gotthorum Vandolorumque reliquias, quæ in Romanam Rempublicam arma parare, resarcire, suisque barbarismis togatum sermonem corrumpere velint. Quare autem velint non video, nisi quod forte verentur, ut nè qui suis magis idiotas prius eluserunt, & agrestibus imposuerunt ingenium, redeunto Minerva principatu ridicali fiant, & ipsis etiam contemptibiles, quibus prius fuerant admirationi. Sed longè suâ spe falluntur. Nam si suscitanda semper eloquentia animum adjecerint eruditi, tantumque opera, quantum jam ceperunt, barbaris hujusmodi retrudendis collocaverint: non est mihi dubium, quin pudore deterriti hoc genus Gotthi casuri, ac arenâ cessuri sint, & ad extremum sese in pedes daturi. Quod si suis ineptiis contenti viverent, neque ceteros hominum eodem cuperent sordere luto, essent quidem ridendi, non tamen tanto odio habendi. Verùm (quod omnium multò turpissimum) cum nullo non verbo solacessent, indignanter ferunt, non omnes eadem infantia iisdemque barbarismis juvenari & ineptire. Et (quod magis rideat) sacras litteras eo esse

fato arbitrantur, ut cum his stare nequeat regina ver-
rum eloquentia: quasi Hieronymus, Ambrosius, La-
tantius, Athanasius, & alii plus sexcenti barbari
semper sint locuti, aut eloquentiam cum Theologia
non ita coniunxerint, ut nescias utri duarum magis
debeas. Quiescite, quiescite philosophastri, nostra
annuum aures vestris jam deliciis callent. Magno
vobis malo futurum est, nisi à suscepto in literas
litteras bello pedem retuleritis. Nam ut numerosae
Xerxis copiae paucissima Graecorum turma pepule-
rant: ita & paucula eruditiorum centuria infinitae
vestre gentis Vandalicae myriades nullo negotio, &
victoria expugnabunt intruenti. Ridiculum est, quod
publico exclamatis theatro, renasci haereses, Anti-
christos surgere, fidem catholicam ruinam minari.
Qui (malum) religionis hostes reviviscunt? hinc,
qui ex Graecis ad verbum docent Latina? Quia
erat fides, quis eam commovit? Vos plebeculam in
re nihili concitatis, ut eruditis terrori sitis: monstra
conspicitis, quae nec fuerunt haecenus, nec posthac sum-
futura: neque est quisquam, cui à satyris vestris se-
curo esse liceat, quique loquacitatis vestrae retia possit
declinare, cum audiente vetularum turba sermone in-
mini: ceu verò ad ferendum ocymum sitis nati, &
major quaedam maledicendi libertas vobis, quam cae-
teris mortalium sit concessa. Quod si quisquam re-
ctari satagat, aut eadem iragula vos referre, tam-
pisper illatrabitis, dum rudi vulgo persuaseritis, eum
vel cervicem matris rupisse, vel in patrios minxiss-
cineres. Et (quod pejùs odi) neminem putatis dignum,

qui vestra vestigia (si diis placeat) lambat & osculetur: quasi verò legitimi sitis nature filii, nos spurii tantum; aut sit aliquid in vobis doctrina, quod nemo quisquam sperare audeat. Si eloquentiam creditis vi-
liorem, quam cui vacari debeat: respondebo, vos si-
miles esse prociis Penelopes, qui cū dominam assequi non possent, ad ancillas divertebant. Vos quoque in-
firmitatis vestra conscientia deterriti, quoniam ad eloquentiam, ut ad solem noctua, caligatis, ad qua-
stiones quas Fabius Ceratinas vocat, crocodilinosque divertitis syllogismos. Quos tamen si vestram pleriq;
inutiles fateantur, neminem tamen habendum in pretio putabitis, qui fuitiles hoc genus nugas nesciverit. Nunc, (nè multis agam) si sapitis, veteris insolentia cristas retundite. Secus, non deerunt, qui tan-
ti fastus pertresi, acutas sibi sagittas esse, suis vulneribus sanguinem sequi, se domi urbinam habere, (ut vos macharam) doceant, testenturque non esse defen-
dendam glandem, reperto jam tritico. Vale.

EPISTOLA XXXVIII.

EGO cū rerum tuarum studiosus, tuique longè
amantissimus semper fuerim, nec ullum obsequi-
um hominis officium tuū in re prætermiserim, speravi,
imò verò intrepide mihi sapenumero pollicitus sum,
te mei perpetuò fore memorem; ac si quando ne ver-
tantis fortune Boreas mihi insultaret, eum te fore
qui in accepti beneficii hostimentum primus adjutri-
cem manum mihi porrigeres. Sed dii boni, quā lon-
gè mea me sefellit opinio, dum te mei memorem ex-
pectavi,

peſtavi, qui tui dememineris! dum, inquam, te re-
 bus meis adiutorem ſperavi, qui tuarum, plerique
 mirantibus, imò verò illudentibus, nunquam ſati-
 gas: quin omnia quæ multo parentum ſudore tibi
 parta ſunt, avidè conſumas, & cum flagitiſis ho-
 minum corruptiſſimorum gregibus univerſum patri-
 monium ſtultiſſimè profundas; &, quod longè dete-
 rius, & ab humanitate magis alienum videatur, pa-
 tris deſuncti oblivifcare, cujus viventis labor tibi
 omnia peperit: qui te ſuaviſſimè educavit, effuſe
 charitatis habenis amavit, tibi quæ omnia, quæ
 bene & beatè vivendum pertinebant, ubertim ſem-
 per & ambabus ſuppeditavit manibus. Cui jam ca-
 pulo inſtanti, & (quod dici ſolet) alterum pedem in
 cymba Charontis habenti, fidem dederas, te annu-
 parentalibus ac ſacrificiis Deo immolaturum. Quis
 etiam dum mortui cadaver per ſandapilarios efferre-
 tur, ejulabas, vociferabaris, & ad ravim uſque cla-
 mitabas, ita ut pro eo vitam paciſci velle videreris.
 Nunc autem, ubi fides viventi præſtitæ? ubi ſim-
 lecta pietas cadaveri exhibitæ? O ingrata mentis je-
 venem! O perditiffimum adoleſcentem! Nihil ſan-
 jam conqueror, quòd mei dememineris, quem paren-
 tis cepit oblivio. Jam quoniam in nequitia tua il-
 occalluiſti, ut lapideam magis, quàm humanam
 dearis effigiem indutus, pluribus te verbis hortari
 deſiſtam. Vive ut lubet, egeriſque ut volueris: pro-
 fundas, perdas, pereas, nihil ad me futurum. Sci verò
 tamen ex Pittaci ſapientis dicto, Tales ſe habiturus
 liberos, qualem erga parentes te præſtiteris. Vale.

EPISTOLA XXXIX.

Polioris literatura viri, multâque lætione exerciti, qui de liberis educandis libros ediderunt, bene & doctè mihi instituisse videntur, ut infantibus adhuc vagientibus studiosa adhiberentur nutrices, quæ eos cibis mollioribus, utpote lacticiiniis, suaviter pascere, nè si duriuscitos ori tenero fortasse inculcassent, flaccida adhuc & bullâ fragiliores maxilla, dentibus immunes non frangerent, aut molliores pepone stomachi non decoquerent. Cautè siquidem observârunt, tenellum corpus vix bene compactum, esculenti paulò asperioris non esse capax. Hunc ritum, qui de erudiendis pueris aliquid reposuere, iidem observari voluerunt, ut videlicet rudibus crudisque ingeniis, quæ sunt veluti tabularasa, in qua nihil depictum est, præficerentur viri moribus non minùs, quàm doctrinâ conspicui: qui nutricibus nihilo asperiores, ipsos primis literarum edulius, utpote minutulis elementis imbuerent, atque animum virtutibus perinde ac doctrinâ formarent, excolerent: non ignorantes eos arduis oneribus non sufficere, quorum vires medicis etiàm rebus succumberent: eos præterea majoribus disciplinis non esse idoneos, qui in ipso vestibulo deficerent. Cognitis demum elementis liminaribusque literis, grammatices rudimenta studuerunt his inculcanda, quò faciliùs rationem grammaticam, licèt ornatu & cultu immunem, contexerent. Quod ubi facere jam probè sciuisent, orationibus partim solutis, partim pedestribus,

leporum & venustatis succo affatim delibutis, componendos voluerunt: ut imitatricis instar simia alienis inhererent vestigiis, quodque ab aliis factum inspicerent, ipsi facere, aut saltem emulari à terga & eminus conarentur. Hoc uno motus argumento, quum pridie huius diei audissem, Petroni charissime, te ad artis dialectica studia remis velisque aspirare, non potui, ut utilitatis tue semper studiosus, quin id desiderium literis conarer excutere; difficillimum factum suspicatus, te illius succos ebibere, qui aliarum artium parentis rivulos vix bene labellis primoribus degustaveris. Nec enim te latet, caduca & fragilia architectorum fore adificia, quorum debile fundamentum extiterit. Agedum ergò, priusquam immaturis condescendas affectibus, sagaci examine perpendas, quid tibi sit utile: neque quicquam parvis extruere, priusquam stabili fulcro illud solidaveris: Futurumque dubio procul expecta, te à cunctis artibus longè exulaturum, si hanc à te floccifactam proscripseris, proscriptam floccifeceris. Cui enim, per deos immortales, idoneus videberis disciplina, si hanc (Grammaticen dico) ignores? Quid ad stomachum tuum faciet rivus, cuius fons tibi odiosus fuerit? Eris Iuris Civilis aut Canonici peritus, qui Latinarum dictionum sensus ignoraveris? Callebis physicas rationes, qui verborum etymologiam nesciveris? Extricabis difficiles sophismatum meandros, qui apertissima quæque explanare nequiveris? Scrutaberis cælestes & altissimas Astrologia aut Theologia causas, qui quæ infima sunt & pedibus tuis vi-

cina contemplari nesciueris? Degustabis arborum,
herbarum, unguentorum ac radicum succos, cui odio-
sa fuerit primarum literarum delibatio? Aliorum
morbos unguentis aut antidotis repelles, qui tua igno-
rantia remedium adhibere neglexeris? Declamabis
in Senatu, aut ages in theatris, priusquam in scho-
la loqui didiceris? Aliisne persuadebis, qui, quasi
ibi praevides utilia, suadere nequiveris? Perpende, ve-
lim, & in memoriam aliquantisper revoca ex mayo-
rum annalibus, quàm frugifera, quàm iacunda sit
artium humanitatis lectio, cuius amantissimus lepos, sua-
vitas Italos (à quorum scatebris lingua Latina ro-
rem primùm constat emanasse) ita pollexerit, ut pa-
rùm gravatè tulerint, ceteras omnes disciplinas à se
rejici & eliminari, ut has obviis ulnis amplecteren-
tur, harum odorem assiduis naribus olfacerent, sapo-
rem linguà inexplebili degustarent, venustatem la-
bellis artissimè compactis deoscularentur. Quotus-
quisque enim Philosophus aut Sophistes in ipsis eti-
am Italiae penetralibus comperitur? Quot illic Me-
dicos, quot Astrologia peritos, quot Jurisconsultos in-
venies? Nullos sanè, aut paucos: Contrà verò poëtarum
nominibus civitatum compita ebulliunt. Rhetoribus
ac declamatoribus vix theatra sufficiunt. Gramma-
ticos non capiunt scholae. Historicorum verbis passim
locorum compita fulminant. Novus quotidie Servi-
us nodosos enodat. Novus assidue Valla mæscos
emungit: & (ut semel dicam quod sentio) landanda
videtur Italorum Latini sermonis parentum constan-
tia: qui (quòd hæc artes ceteris jucundiores semper

credidère) ab earum castris nunquam defecerint. Legimus oratorum principem provecta jam ætatis Tullium, Rhodiis præceptoribus sese recoquendum tradidisse: quin & easdem artes à priscis Regibus tantopere excultas, ut liberos suos præceptorum ferulis ac flagris, perinde ac infima sortis aut conditionis peregrina puerulos, submitti voluerint, ipsosque institutores amplissimis plerunque muneribus cumlaverint. Sic Marcus Antonius Imperator Frontoni Philosopho, quem dicendi præceptorem habuerat, statnam erexit: sic Scipio Africanus Ennii statnam sepulchro suo imponi, sic Archelaus Euripidem sibi convivam adesse, sic Trajanus Romam ingrediens Dionem Prusium carru suo donatum honorari, sic Ptolemaus Philopater templum Homero dedicari voluerunt: Sic denique (ut à peregrina ad domesticam transeamus historiam) Clotharius Saragosillum ludimagistrum, quod Dagoberti filii sui pedagogus esset, Ducatu Aquitanico donavit. Hec & alia permulta, quæ adduci possunt testimonia (ut opinor) sufficiunt, quæ artes humanitatis attentius excolendas in animum (nisi lapideus fueris) inducant. Verbis meis igitur acquiescas velim, qui nihil tibi non utile, non frugiferum consulam. Id ubi feceris, meo in te amor, licet infinitus propè fuerit, plurimum incrementi adjectum periclitabere. Vale.

EPISTOLA XL.

Rem à me tibi frugiferam, nedum jucundam
semper factum iri opinatus, si, parentis instar,
quod

quod ad animi tui cultum & morum honestatem
pertineret, dietim tibi legendum, ac pro suavissimo
delibandum esculento proponerem: statui apud me
brevissimis saepenumero codicillis (quoniam id etiam
quotidiano penè convitio efflagitabas) quid tibi lau-
di, quid utilitati futurum; contrà, quid honori tuo su-
liginem & tenebras inducturum sit, aperire: quò
certius mea in te benevolentia, licet tibi tuis ungui-
culis notior sit, periculum adhuc facias. Fecisse an-
tem operapretium videbor, si prius omnes in te viti-
orum favillas funditus extinxero, quàm te ad virtu-
tis studium inflammare studeam: si, inquam, docti
agricola instar, prius tribulos, lolium, carduos, &
urticas radicitus extirpavero, quàm purgatissimum
& purum tritici granum sulcis iacmittam. Inter cæ-
tera, quæ nomini tuo magnopere officiant, primas si-
bi vendicat ebrietas: quam ideo primùm eliminan-
dam censui, quòd ea rationis usum hominibus excu-
tiant, vitiis omnibus incrementum præstet, virtuti-
bus ortum & nutrimentum impediat. Hinc eò faci-
lius eam claustris tui corporis interdicere speravi,
imò & mihi sum pollicitus, quòd non ignores, vino-
lentiam tabificum multis venenum fuisse. Quis enim
nescit, florentissimis civitatibus & opulentissimis ea-
rundem incolis perniciosam & exitialem fuisse?
Quis nescit, Trojam multis antè temporibus inelu-
etabilem, & Martis rabie indomabilem, sepultis
vino Phrygibus captam fuisse? Quis ingentes Ru-
tilorum copias à Niso & Euryalo præter vindictam
jugulatas? Romanam à Brenno Senonum duce, obru-

ris Baccho civibus, incendio datam? Fuitne & con-
tagiosa summis etiam Principibus hac temulentia?
quâ autore Antiochus magnus hyeme totâ vino &
Venere contritâ profligatus, Olofernos à Judith mu-
liere interemptus, Polyphemus ab Ulysse excaca-
tus, Deiphobus à Menelao interfectus, Alexander
ab Iola pincernâ veneno potatus, Cynaras filia in-
cestu contaminatus, Bonosus Imperator à Probo su-
peratus, ac suo sibi laqueo jugulatus: Athamas, Lær-
chi, Agave, Penthei, filiorum sanguine pollutus: A-
nacreon acino uva passæ suffocatus, Lacides Philoso-
phus nimio haustu obrutus; Cyanippus à Cyane, A-
runtius à Medullina, filiabus occisi creduntur. In-
finita propè testimonia, quæ inexhausto orationis stylo
mihi suppeditantur, in medium evocarem, nisi hæc
satis esse arbitrarer, quæ vel temulentiam omnem ti-
bi adimerent, aut saltem aliquâ ex parte refrigera-
rent. Perpende, velim, & apud te sagaciùs paulo con-
templare, quid inde veneni pullulet, quanta exhaletur
mephytis. Obruti vino sensus hominem glibus
sommolentiores efficiunt, è gradu mentis dejiciunt, &
rectam tollunt de cardine mentem. Resipisce igitur,
& ab hoc exitiali veneno linguam revoces: aut si fa-
ctu tibi videatur difficile, eo prorsus abstine, quod
tamdiu tantopere dilexeris, nè saltem scythiffes, id est,
Scytharum morem imitere, qui neëlar vel meracissimum
Acheloio poculo nunquam diluunt: quin (ut
scribebat Androcydes Philosophus ad Alexandrum)
memento, cum vinum potas, sanguinem te bibiturum:
nam cicuta homini venenum est, cicuta vinum: hoc
est.

est, considera, quanta vini vis sit, ut veneni sit venenum. Vale, Datū ex adibus nostris, pridie Calendas Decembris.

EPISTOLA XLI.

Facit tua in omnes vel ignotos comitas, nedum in liberos humanitas, pater colendissime, ut, quamvis præter hoc corpus, & quicquid in eo est, tanta semper abs te acceperimus obsequia, plura semper dietim appetere non erubescamus. Quinetiam ita naturâ comparatum esse non ignoramus, ut (autore Virgilio) omnis in Ascanio chari stet cura parentis. Contrâ verò liberorum spes omnis in parentibus, veluti nautæ refugium in anchora constituta permaneat. Audaciores igitur paulo in his, quæ utiliora nobis fore conspiciamus, vel ob id unum facti sumus, quod pictorem in excolendis morticini imaginibus, simulacris fictilibus, sensu & animâ vacuis, non auro, non argento, non denique pretiosissimis parcere pigmentis conspiciamus. Validius igitur argumentum cum nobis visum sit, nec patrem in excolendis suis animatis imaginibus debere facultatibus parcere, intrepide quæ ad ingenii nostri, nedum corporis cultum pertinent, exposcimus, te nihil in his, quæ ad ornatum nostrum spectant, pictore tenaciorem expectantes. Ne autem diutius te pendulum remoremur, lucidius quid verba hæc nostra valint, aperiemus. Desecimus à primo præceptore, quem, dum rusticaremur, mensa tua convivam adhibuisti; nunc sub alio militamus, primæ itidem classis præfecto: qui discipula, soluta partim orationis venustate, historia partim flosculis

stosculis expolire satagens, Fabium Quintilianum
& Caesaris commentarios assumpsit legendos: nec ta-
men ita assumpsit, quin revocato calculo facile recan-
tet, si alios ad stomachum tuum & palatum magis
facientes, eidem legendos injunxeris. Hos tamen pra-
cunctis elegit, quod Quintilianum, sicut mendosum
& maculis scatentem, ab omnibus laudari; Caesarem,
ut historia domestica scriptorem, à paucis, imò nullis
reprobari videas. Nè autem à majorum vestigiis ab-
errare, & (quod triviali fertur adagio) cornicum
oculos confingere, & sexagenarios de ponte deicere
videretur, sex novissimos Aeneidos Virgiliane li-
bros explanandos & ad finem (superis aridentibus)
deducendos accepit: testatus Lucanum, Silium, &
Statium ut dariusculos; Mantuani carmen, ut paulo
flaccidius, à plerisque non usquequaq; probari; unum
Maronem heroici carminis scriptorem, ab omni-
bus (nullo reclamante) laudari, amari, deosculari.
Nunc igitur (pater) aequissimè perpendas, videaturne
utilius, horum auctorum lectio: quam si probaveris,
da operam, ut condiscipulis proficientibus oscitantes
non pigritemur, pigri non oscitemus, sed novis acti-
vum codicibus, ceteros omnes cursu & lectione pra-
vertamus. Vale.

EPISTOLA XLII.

Stomachum mihi aliquantisper movit, ac bilem
excitavit multidica illa verborum tuorum licen-
tia, quàm me ut merulentum & vino marcentem, &
(quod dicitur) ad ambas usque aures ingurgitatum
severius

severius incessivisti: movissésque acerbius paulo, in
indubitata fide mihi compertum esset, te non morbo
animi, aut livoris stimulo dictum id egisse; quin poti-
us, ut me tibi jam pridem obnoxium, ampliore semper
obsequio demerearis. Ego sanè inficias neutiquam
iêro, me præter modum vinolentia deditum fuisse; eâ
tamen in re culpa mea veniam eò facilius me exora-
turum spero, quòd non ignores, neminem tanta esse
probitatis hominem (fuerit licet diis ipsis proximus)
cujus vita aliquantulis vitiorum tenebris non obnu-
biletur. Aeneam sua commendat pietas, dedecorat
proditio. Alexandrum bellica virtus extollit, depri-
mit ebrietas. Solomonis prudentiam quisque laudat,
lasciviam nemo non vituperat. Neque tamen præte-
rea licere mihi existimo, sceleratis aliorum vestigiis
impunè ut adhæream: verùm id unum summopere
abs te oratum vellem, ut convitiis aliquanto mitiori-
bus me increpares. Non sum pectoris adeò obtusi, ut
verbis humanis non mollescam. Caterùm quoniam
me à potu nimio multis & immodicis sermonibus de-
terrui, te deprecabundus postulo, ut prolixiore
orationis stylo mihi adaperias, & enarres, quid con-
traria ebrietati & crapula temperantia utilitatis af-
ferat. Secus haud facile mihi persuasero, fugiendam
esse prorsus vinolentiam: quam semper (absit tamen
verbis tuis contraniti) non solum jucundam, sed &
utilem mortalibus existimavi: nec existimavi tan-
tùm, sed ex recepta fidei autoribus, in omni doctri-
na locum facile principem obtinentibus, collegi. Eni-
mus in primis, Floratiano testimonio succinere, &
cal-

calculum adicere volens, miro despinians ad car-
men promptior existit: quin & Cratinus asserit, Nul-
la placere diu, nec vivere carmina posse, quae scribun-
tur aqua potoribus. Mnesthem quoque vinum ani-
mae & corpori robur addere testatus est. Quod si ho-
rum testimonia, quod profani fortasse auctores tibi vi-
deantur, sisque deque tuleris, Christiana religione
cultorem Baptistam Mantuanum tibi adjiciam, qui
Faustam pastorem ita loquentem inducit,

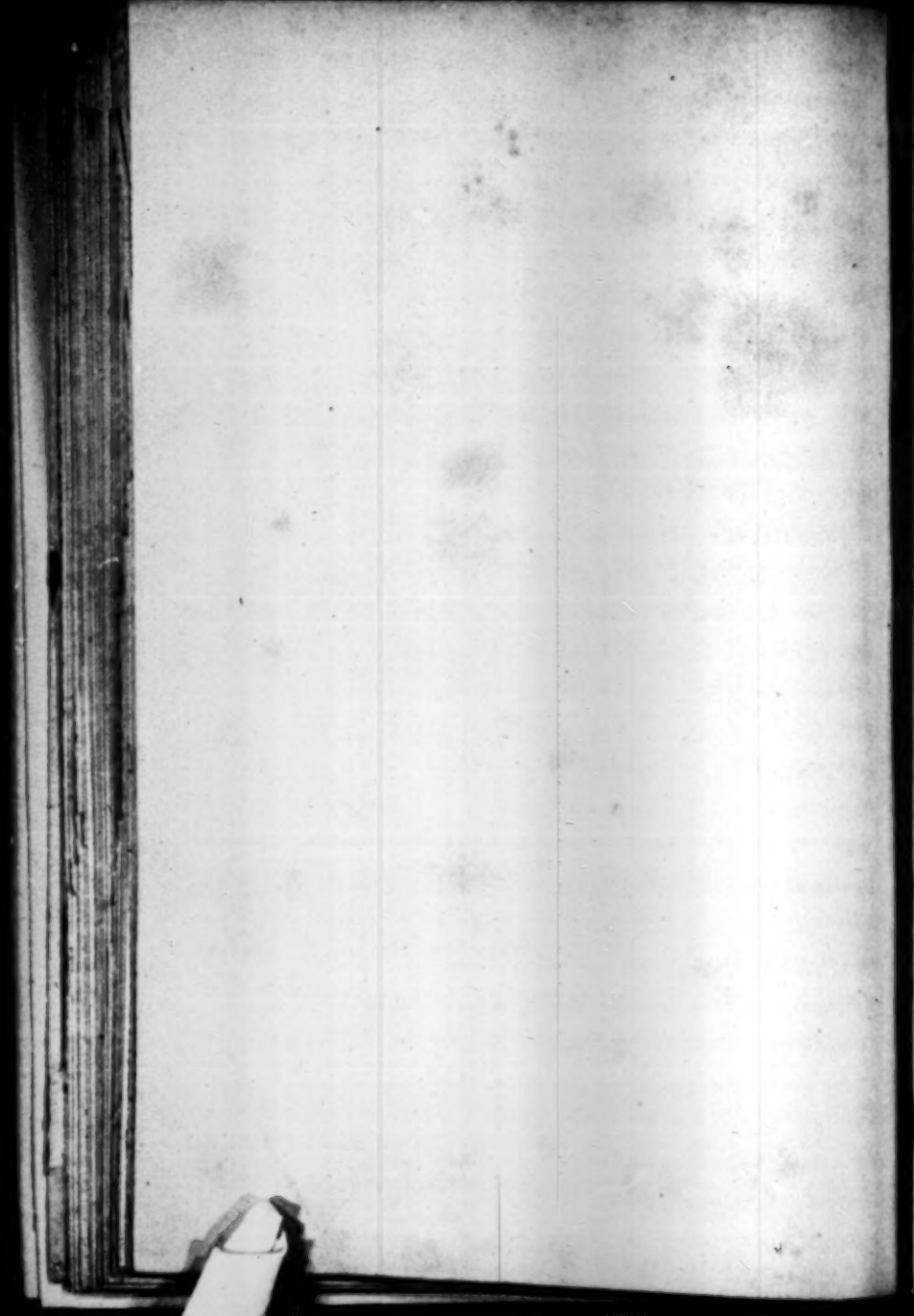
Vina sitim minuant, animi q; doloribus obstant.
Vina ut amicitias, vires ita corporis augment.
Funde iterum; potare semel, gustare: secundus
Colluit os potus: calefacta refrigerat ora
Tertius: arma siti bellumque indicare quartus
Aggreditur: quintus pugnat: victoria sexti est:
Septimus (Oenophili senis est doctrina) trium-
phat.

Nè igitur laborem tuum hac in re mihi adhuc
deneges: quin ubi crastina fulserit hora, epistolam ad
me remittas, quâ lucidiâs omnia verbis complecti-
re. Caterum pridie hujus diei ad aures meas perve-
nit, te libris affluere complusculis, quos ut minime
tibi idoneos nunquam revolvâs, sed in scriniis pu-
trescere, cum blattis ac tineis rixari permittas: hos
velim propere ad me curares deferendos, nè non sit,
quo corporis & ingenii mei vires exerceam. Vale.

EPISTOLA XLIII.

Vix satis (ut opinor) verbis exprimi posset, in
quàm profusum ac vehementem risum me vol-
lunt

ientius viveret. Lyncurum nonne regem ubique gen-
tium nominari, quod abstemius vixerit? Alios item
propè infinitos per ora hominum volitare, quod sibi
hâc peste interdixerunt? Cogant te igitur ad respi-
scendum virtutis premia, aut à flagitio deterreant
scelerum opprobria. Non me praterit, difficile admo-
dum esse, contemnere voluptatem jam nobis insitam,
& quæ affectuum nostrorum semper sequatur comes.
Possunt tamen sensim vitiorum fomenta extinguere,
quæ momento uno extirpari nequeunt. Sed de his
hactenus. Expetiveras nuper, ut libros, quos in scrinio
putrescentes cum blattis tineisque rixari permette-
bam, ad te curarem perferendos. Curavi, quod eti-
am, licet ab ostentatione procul positos, utiles tamen
tibi fore suspicabar. Ego, ubi maiorem paulò studiis
meis quietem impetravero, ad te maiora dare consti-
tui. Hos tu interim boni consulas. Vale.

Adm. 10
Adm. 10 PISTOLA XLVI. *Adm. 10*

Asfiduis (ut accepi) lacrymulis faciem hume-
tas, curis edacibus animum corrodis, verbe-
ribus crebris corpusculum diverberas, unguibus insa-
nis faciem deformas, quod natum eximio literarum
amore flagentem, (cujus prima etas iter ad ingenii
lumen manifestum ostendebat) fatali jaculo percus-
sum amiseris. Quod sanè audire, nedum perpeti, diffi-
cile admodum mihi visum est: parùmque absuit (itâ
me stimulabat novi doloris rabies) quin interdum
vulneribus inhonestis me mordicus mutilaverim: idq.

(ut opinor) fecissem, ni muliebrem quandam exaltationem olim parentum & amicorum obsequiis interdictam, lege cautam fuisse, me monuisset Cicero. Ad id me urgebat indoles pueri eximia, mores probatissimi, & ingenius pudor. Verum cum apud me sagaciùs paulò consideravi, stultum esse & ex Seneca dicto) id timere, quod vitari nequeat; lacrymis temperavi: quod ut facias, monitum te velim. Nôsti certius quàm ut moneri debeas, mortales omnes, etsi seriùs, morituros tamen. Parcarum ordo stat immobilis, fatum ineluctabile, immutabilis rerum dispositio. Surdas esse mortis aures, saxeam pectus, inevitabile telum conspicias. Nihil est ergò quod te diutius animi excrucies; nihil, quod vehementius indoleas; nihil, quod amplius Deos & astra voces crudelia. Eset hocce, quod meritò posses conqueri, si mitius cum ceteris mortalium, quàm cum nato tuo factum conspiceres. Eset, quod justè mortem ut injustam accusares. Verum (ut ait Tragicus) est omnibus equa, non superbificis regum divitiis magis, quàm lacero mendicorum panno flectitur: nec frequentius casas & tuguria, quàm turres & castra ingreditur & expugnat: nec magis Iro, quàm Craso; Curio, quàm Augusto se prestitit inimicam. Non hanc fucatis declamationibus oratores, suavidicis carminibus poëta, promiscuis pharmacis aut unguentis medici in myropola, teretibus lanceis equites, pennatis missilibus strictisve mucronibus pedites, gemmatis coronis imperatores, non denique cuncti mortales rebus nullis mortem effugiunt, aut terrent: neque sanè honestius aut sublimius

limis Regi, quàm pastori domicilium preparat.
Quantum quisque sui metitur corporis umbrâ
Impendens terræ: majorem non parat urnam
Principibus, quàm pauperibus rudibûsve bubulcis

Quin & urbes fortissimis munitas propugnaculis,
templa variis extructa marmoribus, aulas Attali-
cis decoratas tapetibus funditus demolitur, evertit,
dissipat. Cùm nihil igitur intactum relinquat, cui
sua acerbitalis virus non propinet, quod non fodicet
telo: furorem moderare, bilem cohibere. Erat (fate-
or) quem luges, facili natus Minervâ, multâque jam
lectione exercitatus: ita ut prosperè cum Latinis
actum esset literis, si supervixisset. Cùm tamen fata-
lis necessitas ita exigat, ut unumquemque aliò mi-
grare expediat; ejus transitum vultu sereno ac mi-
nimè supercilioso perferre debes: quinetiam felicem
illum censere, quod non repentino (ut plerique à
Plinio enumerati) obitu decesserit; sed dilutâ ac ex-
purgatâ longo examine conscientia: quanquam nihil
(ut conjicio) severâ dignum scuticâ, brevibûsq; Gy-
aris & umbrarum carcere dignum perpetraverit.

Quod si tantus animi tui dolor nullis verborum ag-
geribus queat mansuescere, aliena saltem constantie
exempla te moveant. Anaxagora imprimis, qui, au-
ditâ filii morte, nihil sibi novum nunciari asseruit,
quod ex se natum mortalem sciret. Periclis item,
qui duobus filiis intra quatrimum spatiat, iisdem
diebus vultu non magis moro, quàm si fuisset dura si-
lex, aut Marposia canes, concianatus est. Amylii
Pauli, & Xenophontis postremò, quorum huic sacri-

ficiū agenti cū nūciatū esset, alterū ex filiis, natū majorem in acie cecidisse, coronam tantū deposuit: percunctatus demum, quonam modo cecidisset; ut audivit fortissimē pugnantem interiisse, depositam capiti coronam reposuit, numina testatus, se ampliorem ex filii virtute voluptatem, quā ex mortē amaritudinem sentire. Ille, dum quarto ante triumphum suū Macedonicū die alterū filiorum amisisset, alterū demum tertio post triumphum, jacturam illam equo animo tulit. Id erat quod te monitū volebam, & à te precariū factū expectebam. Vale.

EPISTOLA XLV.

SApe & multū apud me dubitavi, liceret necne ad eos velut ad anchoram & asyllum semper in adversis confugere, quorum suppetiis & patrociniū jam plerūque fuerimus adjecti: atque eō magis, quod beneficium qui dare nescit, (inquit Seneca) injuste petit; sitque ingratus & minimē generosa mentis, accipere semper, largiri nunquam. Fecit ea res, ut novo emergente scrupulo, qui male me habet, consilii tui suppetias adhuc emendicare diutius & cunctanter erubuerim: cū jam tua beneficia in me tanta extiterint, ut si vitam pro tua unius dignitate profunderem, vix partem minimam viderer affectus. Cū tamen monuit me Tullius, grati esse animi & multum velle debere, cuijam plurimum debeas: tanti tamque prudentis viri dicto audacior paulo factus, timorem exui; neque adhuc turpe existimaui, ad

te veluti Maccenatem beneficium recurrere: qui si
meritis tuis respondere, aut gratiam referre neque-
am, agere saltem non desistam: eosque imitabor men-
dicos, qui cum accepta stipis mutuum referre neque-
unt, benevolam verborum actione rependunt. Is au-
tem scrupulus, qui me mordacius vulnerat, noctur-
num somnum mihi adimit, severam faciem mihi ex-
asperat, meque, propè dixerim, de gradu dejecit, talis
est: Insurgit in me rabiosa loquacitatis, & contagi-
osa virulentia clamorosus quispiam detractor, ac pesti-
fer libitinaris, satyricis armatus aculeis, telusq; vipe-
reo sanguine tincta gomens. Cum nec verbis à me la-
sum, nec injurià affectum (testes verborum meorum
Deos invoco) putaverim; sed (quod nunquam sibi
persuasit) plerunque miris extulerim præconiis, me-
isq; rebus, ac modicam supellectile, quantulacunque
fuerit, si eguisset, uti voluerim: is tamen, ut nōrunt
omnes, passim locorum, caninam utens facundiam, nomini
meo illudit, genuino dōte me mordicat, indelebile sti-
gma mihi inurit. Hunc diceret quotidie totum perlege-
re Archilochum. Quod sanè perpeti, difficilius, ac mole-
stum magis videtur, cum, quæ me accusavit culpam, ipse
vacem, singq; eorum, quæ mihi impingit, minimè con-
scius. Si ullam verborum petulantiam à me præter hanc
fuisse irritatus, immerito sanè viderer conqueri, Qui
pateret telis vulnera facta meis: Cum præsertim La-
cedæmonius Chilo præceperit, Proximo non malè di-
cas, si non vis malè audire. Verum (repetere cogit dolo-
ris rabies) nunquam usquam à me factum dictumve
existimo, quare ita in me stomachari, succedere, invehi

ac se vivere debeat. Id tolerandum necne fuerit, non scio. Tolerarem, nisi tacendo culpam praestare viderer, nisi etiam ab hoc me diverteret Publii minographi poeta verbum, scribentis, Veterem ferendo injuriam, invitas novam. Te igitur, plus quam dici queat, oratum velim, ut ubi primum negotiis, quibus nunc distractus es, quietem impetraveris, aliquam consilii tui scintillam mihi porrigas; quodque imponitur oneris, sponte suscipias: simul ut pleniore obsequio me tui amantissimum demerearis, simul ne id suffragii mihi denegans, sis delicti mei (quod alioqui fortasse perpetrarem) auctor conscius. Vale. Valetudinem tuam cura diligenter, & me semper ama, ut semper fecisti. Datum ex adibus nostris, quar. Non. Januarii.

EPISTOLA XLVI.

SAepe & multum dubitasse te asseris, esses necne, si quando sinister scrupulus animum tuum pressius vulneraret, ad me velut anchoram praesidii causa confugiturus. Miror sane, unde perplexa ista fluctuatio, & anxietas tibi primum irrepserit, qui amicis jure omnia tibi polliceri debuisses, quae aut corporis, aut ingenii mei vires non exuperant. Esset, quod cunctantius paulo hesitares, si ulla in re quam amicum postulaveris, aut te repulsam apud me passum testareris, aut si in prestando vulneribus tuis medicamine, tardiusculum me aliquando amicum praestitissem. Verum (nisi fallor) cum me semper probasti, qui (ut Periclis verbum mihi vendicem) va-

ratum

ratione sum me rebus tuis accommodare, etiam usque
ad aras: quique conservandi tui causa de via decli-
nare cum Chilone non dubitarem. Dignissimum enim
hoc mutua inter nos charitatis pignore te semper ju-
dicavi. Hesitare igitur quiescas moneo, tibi que per-
suadeas, me (ut cum Terentio loquar) pedibus ma-
nibusque omnia semper facturum, quod rebus tuis con-
sulam. Quod autem scribis, malignum quendam et
rabiose loquacitatis Zoilum in te contagiose viru-
lencia dietim quicquam ubivis locorum evomere,
quem nec verbis a te laesum, nec injuria affectum
putes: vis quid in eare utile factu sentiam, & tibi
adaperiam? Socratica patientia tibi lorica assumas,
frontem baccare cingas, inconcusso vultu omnia pa-
tere, perpetere, & abstinere, ejusque verba non pluris
quam saturi ventris crepitus facias. Non ignoro, ideo
durius bilem tibi ac stomachum movisse, quod quo-
rum te insinuat, minimè sis conscius. In hoc hercle
notius argumentum fuerit tua sapientia, si ubi cla-
mosa comminatione, verbisque jurgiosis ita oblatrat,
ita cornicatur, elinguem Seriphi ranam te prestite-
ris. Quid enim huic homini bombilio litem dissuade-
as? Quid serpentine lingua venenum excludere sata-
gas? Patere, patere, ac priusquam temerè quicquam
eruelles, Tiberii Caesaris modestiam in memoriam
revoces, qui (ut testatur ille) post convitia, malosque
rumores, ac famosa de se ac suis carmina, firmus &
patiens, dicere satis habuit, In civitate libera, libe-
ras esse linguas oportere. Ad id te omnia Philosopho-
rum apophisegmata ac sententia invitant: Cleobuli
impr-

imprimis, cum cavillantibus non esse insaniendum
precipientis. Quid, quaeso, te lucri consecuturum spe-
ras, si cum jurgioso litiges, & (quod fertur) in puteo
cum cane pugnes? Nihil sanè malè dicit, qui bene
dicere non novit. Ejus igitur verba Zephyris com-
mittas. Clamet, obstrepat, crepet, increpet, nihil est
quod tibi dari queat vitio, si pertuleris. Vale.

EPISTOLA XLVII.

Magni (ut video) verba mea estimasti, magni
consilia fecisti hominum stultissime: qui, quod
tibi perniciosum semper fore prædicavi, excacatus,
stultitia tenebris involutus perpetraveris. Parum
tibi visum fuerat, juventutem innumeris propè
flagitiis contaminare, nisi & summam tuis miseriis
impositurus, uxorem duceres: quasi verò odiosa tibi
fuerit libertas, infantium clamor jucundus, quasi
multorum curam appetas, qui tui tantùm vix curio-
sus esse poteras. Quid dicet homo antiquâ virtute
ac fide, pater tuus, si resciverit, qui jam sacris myste-
riis & cultui divino ab incunabulis te devoverat?
Testor Deum atque hominum fidem, ad insaniam re-
digetur, vix erit sui compos, ita ardebit iracundiâ.
Et cui dubium potest esse, quin, sicubi locorum te re-
pererit, quingentos protinus tibi infringat colaphos,
aut cerebrum tibi diminuat, aut te verberibus ca-
sum in pistrinum dedat? Quibus autem verbis
ambire furem conabor? Quæ prima exordia
sumam? Quo assatu lenire studebo? Vociferabitur,
scio, & me erroris tui conscium, protinus exclama-
bit,

bit, arguet, detestabitur. Cū enim interdum apud
me iuventutis tuæ jugum libidinem, prodigentiāque
biliosus increparet, atque adeo execraretur, ut penē
in capillos tuos vellet involare; apud eum te semper
excusatum habui, dixique, juvenile id esse vitium,
ac primævis omnibus commune, quod crescentibus
annis facile extirparetur: promisiq̃ue perditos illos
mores me tibi facile excussurum. Dii boni, quid
inquam dicet? Utri nostrū gravius excandescet?
utri durius convitium evomet? Utrumque sanē (ut
opinor) pari cultro dignum putans, furiis devovebit.
Miserum me, quid agam? Hocine etiam hominum
perditissime fecisse debueras, priusquam amicorum
cuiquam verba faceres? mihi saltem, qui te semper
pari loco habui, quo & parentem: cui nihil unquam
tam arcanum intus latuit, quod tibi adaperire du-
bitaverim? Quid est quod in erroris tui fulcimentum
adducas? Quod huic malo remedium invenies? Quid,
cū te arguet, referes? Si, prius quā quicquam mo-
lireris, amicorum neminem consiliis tuis adhibere vo-
luisti, cautius saltē præmeditari debuisses, quid oneris
subibas, cui iugo cervicem inclinabas: iugo dico, quod
cū vel cornibus excutere placeat, non liceat. Id au-
ribus tuis inculcatum si profundius volvas, ademptā
tibi libertatē comperies. Te solum tui curiosum prius
esse oportebat: Uxoris posthac, & liberorum cura erit
habenda. In diem antehac vivebas: incepto vix pran-
dicula matutino, cæna sequentis anxium te esse nunc
expedit. Porrectis (quod dicitur) pedibus, & in utrāq̃
prius aurē dormiebas: nocturnum somnū tibi posthac
ausc-

54
anferet domestica necessitas. O hominem inconsul-
tum! ô tribus Anticyris caput insanabile! Erit, pol-
liceor, tempus, in quo stultitia tua pœnitentiâ ductu,
& unguibus faciem tibi deformes, & matrem, cùm
te pepererit, abortivam mallet peperisse. Quid qua-
so, si amicorum verba nequiverunt, suis aureis sen-
tentiis philosophi ab hoc non deterruêret? Quid, pri-
mùm omnium tibi non succurrit Alexandrides, qui
dicebat, Diem nuptiarum, omnium malorum initi-
um? Nam aiebat, Si pauper divitem duxeris, domi-
nam, non uxorem acceperis; Si pauperem, onus vita
ferre non poteris, cùm pro uno duos sis nutriturus; Si
turpem, dolebis; Si pulchram, habebis communem.
Quid, inquam, Hyponactes & Cheremon non di-
verterunt? quorum ille duos dixit uxoris dies dul-
cissimos; Nuptiarum videlicet, & mortis: Hic
satius uxorem efferre, quàm ducere. Ceterùm quo-
niam veteri fertur proverbio, Serò Phryges sapere,
tuo nunc infortunio sapias: & quam in te cudiisti fa-
bam, perpetore. Quod tibi propinâsti venenum,
bibe. Vale.

EPISTOLA XLVIII.

Quid cause est, quòd novissimis tuis literis tan-
topere mihi succenseas, in me tam graviter ex-
clames, tam acriter inveharis, tam furiosè savias?
Sùmme incendiarius pirata, sacrilegus homicida?
Nihil hercule (ut suspicor) peccavi, nihil commo-
rui, nihil denique tanto dignum convitio perpetravi.
At uxorem (dicis) parentibus, qui jam sacris my-
steriis

sterilis ab incunabulis me devoverant, ignorantibus,
aut invitis potius, duxi. Quidni duxerim? Quis
à protogamia hominem diverteret, cum nec huma-
nis, nec divinis legibus cautum ac vetitum fuisse
unquam reperiatur? Tu sicubi legum, locorum,
gentium, autorumve eminentissimorum contra fa-
ctum probaveris, dignissimus censeari velim, cujus in
exitium & mortem non una pareatur simia, non ser-
pens unus, non culeus unus, sed quicquid ab ingeni-
osis ad hominum tormenta & miseras tyrannis un-
quam repertum est. Vis me senio tenus (qua misera
est lassitudo) solitarium ac cœlibem consensescere?
Vis brevissimam hanc vitam instar lacrymosi tur-
turis præterire? Frustra igitur moneret Tragicus,
leti ut viveremus dum fata sinunt, cum præsertim
properet cursu vita citato, volucrique die rota præ-
cipitis decidat anni. At veterum quidem philoso-
phorum multos & castè vivendum præcipisse, & ut
præceperunt, vixisse, facile concefferim. Non est ta-
men dissimulandum, verè sapientes non tantum nu-
ptias commendasse, sed ad eas quoque accessisse. Sum-
mi enim philosophi Pythagoras, Socrates, Crates
etiam, qui sine suppellectile fuit, uxores duxerunt,
eisque cohabitavere: neque philosophiæ impedimento
putaverunt. Quid enim (ut arguebant) magis offi-
cium philosophi, quam secundam naturam vivere?
quid autem magis secundam naturam vivere, quam
uxorem ducere? Tunc ipse nôsti, animal plenum ra-
tionis (quem hominem dicunt) sociale esse, atque ex
philosophorum testimonio societatis illius principium
esse

esse conjugium, sine quo neque civitas consistere,
neque domus perfecta esse potest. Illud enim vincu-
lum (qua jucunda est animi requies) utrique cu-
ras adimit, in utroque amicitiam conflatur, ac, si quod
acerbitatis virus in altero enascatur, partem aliter
ebibit. Non sum etatum adeò imprudens, ut cui,
vel rejectis statim crepundiis, id licere contende-
rim: ubi tamen etas firmitus aliquando maturaverit,
non video, quare id commodè fieri non possit, aut si
possit, non debeat, aut si debeat, cur mihi quoq; non li-
ceat, cum necessarium videatur matrimonium, ex
triplici Lacedaemoniorum lege: Quarum primà,
Qui uxorem non duceret; secundà, Qui tardius;
tertià, Qui non bene, damnabatur. Apud Romanos
quoque Valerius Maximus, & Julius Brutus Ba-
bulcus censores, bona eorum, qui ad senectutem ca-
libes pervenerant, fisco adjudicasse creduntur. Sed
qui deformem (inquis) duxerit, molestam feret:
Qui divitem, non uxorem, sed dominam accipiet:
Qui pulchram, tenebit communem. Duxi ego uxo-
rem formà liberali, & vultu adeò modesto, ut nihil
supra: neque enim (spero) communis erit, qua
nullum adulterio capitalius esse flagitium sibi un-
quam persuasit; sed eos, qui aliquid perpetrassent,
Perilli tauro, & Busiridis arà dignissimos semper
asseruit. Quid, quaeso, melius facerem, quàm qua
laborum partem sustineret, partem voluptatis & la-
titia mecum ebiberet, reperirem? Faciam enim ali-
quid oportet: sacris me addicerem mysteriis, qui id
utile fore ut crederem, adduci nunquam potui? Solus
bellus

re,
n-
n-
iod
ier
ni,
le-
in,
fi
li-
ex
na,
di;
nos
Ba-
ca-
Sed
et:
ier:
co-
ibil
que
un-
ent,
per
que
le-
ali-
i id
lus
una

a
 J
 C
 8
 n
 a
 t
 e
 m
 t
 p
 p
 m
 c
 i
 r
 r
 c
 d
 r
 s
 t
 l
 t
 q
 p
 s
 l

defensurum. Neque tamen te pudet hominum tur-
pissime ea facere, quæ & me ad insaniam redactura,
& te (nè dubitaveris) aliquando ad furcas & scalas
gemonias ductura sint. Nam si lucidiùs aliqua ex
his, quæ infinita sunt, verbis complaciti liceat, qua-
nam scelerum species reperiri queas, quâ te non inqui-
naveris? quis in tota Gallia sicarius, quis ganeo, quis
adulter, quis parricida, quis nepos, quis aleo, qui se
tecum familiarissimè vixisse non fateatur? Taceo pu-
eritiam tuam, quam deliciis solvesti, verba impudica
nè Alexandrinis quidem permittenda deliciis in ore
tuo frequentia; alia item gravissima, quæ ab omnibus
perperâsse utinam falso dicereris: quæ tamen si dicta
pudenda sunt, fecisse tamen te non puduit. Acciperunt
me ad cenam nudiusquartus amicorum nonnulli, ubi
cùm in tuâ mentionem mutuis incidissemus colloqui-
is, cœpit quidam immodicus aliqui virtutum mea-
rum estimator, me sinistris avibus natum predica-
re, qui filium genuissem effigie tenuis hominem, spur-
cissimis autem moribus porco simillimum, cui iucun-
dum sit in cœno, & stercore volutari, quàm aquâ pu-
rissimâ dilui. Nec desuere, qui te ipsum perinde ac
spurcissimum, semine meo genitam inficiam irent, qui vir-
tutum mearum nè minimam quidem referres scintil-
lam, nec mea te monentis verba pluris quàm minu-
tulos lanarum floccos estimares. O quantâ, quaso,
quâque acutâ doloris cuspide pectus meum tunc
perforatum fuisse existimas? o quantâ irâ siccū jecur ar-
sisse opinaris? Vidisses (itâ me dii ament) effusos ocu-
lis meis lacrymarum rivulos ubertim erumpere. Vi-
disse

PAGES
MISSIN
ORIGI

descensurum. Neque tamen te pudet hominum tur-
pissime ea facere, quæ & me ad insaniam redactura,
& te (nō dubitaveris) aliquando ad furcas & scalas
gemoniarum ductura sint. Nam si lucidius aliqua ex
his, quæ infinita sunt, verbis complecti liceat, qua-
rum scelerum species reperiri queas, quā te non inqui-

sciam Gallia scariura quis ganeo, quis

aleo, qui se

Taceo pu-

a impudica

licitis in ore

ab omnibus

amersi dictu

Acciuerunt

connulli, ubi

uis colloqui-

tatum mea-

m predica-

vinem spur-

e, cui juncu-

am aqua pu-

m perinde ac

spumanti, semine meo gemitas injucum vent, qui vir-

tutum mearum nō minimam quidem referres scintil-

lam, nec mea te monentis verba plaris quā min-

utulos lanarum floccos estimares. O quantā, quaeso,

quāque acutā doloris cuspidē pectus meum tunc

perforatum fuisse existimas? o quantā irā siccū jecur ar-

fuisse opinaris? Vidisses (itā me dii ament) effusos ocu-

lis meis lacrymarum rivulos ubertim erumpere. Vi-

dis

S
ING IN
INAL.

170294 E

disses capillos ventis diffusos extrahi. Dixisses, aut
me dentium stridorem perpeti, aut quibusdam numi-
num intemperis morbove comitiali miserrime agi-
tatum distorqueri: ita me stimulabat rabies, ita com-
primebat dolor. Quem dum qui aderant, verbis le-
nire (frustra tamen) conarentur, aggravascebas ita,
ut perendie viderer moriturus. Dii boni, si te talem
futurum sperâssem, te hercle (ut opinor) nutricis ab-
ubere raptum feris devorandum objecissem. Idq; in
rem utrique fuisset: vitius saltem carnissem, ego mise-
riis istis, quas perditissimi tui mores glomeratim mihi
congerunt. Tu ob scelerum ignominiam, ego ob eam
(quam praeuisse dicor) peccandi occasionem despectui
& ludibrio non haberemur. Mirabar, mirabar quod
tui videndi copiam neque nobis neque amicorum cui-
quam jampridem fecisses. Tu enim turpissima vita
consciis reformidabas, nè nostris omnium clamori-
bus (ut criminosi est) arguereris. Timebas licentiam
tibi adimi, & jugum servile imponi. O quàm inopes
mentis meo unius periculo, eos predicaverim, qui,
dum etas, metus, magister prohibent, quodam velut
presagio putant sibi compertum, quales sint futuri ju-
venum mores; his nihilo sagaciores, qui ab unguibus
leonem judicant! Tu cum adhuc puerulus esses, emi-
nentissimum futurae virtutis lumen pra te ferebas, om-
nèsque (ut eos juvenum, qui verecundi sunt, lan-
dare mos est) modestissimum te predicabant: nec e-
rat qui spem de te quàm optimam non conciperet.
Sed,

Heu hominum ignarae mentes, ignara futuri
Pectora:

Pectora: dum validos ætas tibi contulit annos,
Virtutum radiis scelerum præferre tenebras
Cœpisti, & misera præfagia fallere turbæ.

Jam ut aliquando verbis istis, nihil apud te lucri
facturus, nullum (ut scio) pondus habiturus, finem
adjiciam; ad ea quæ nunc dicam aures adverte. Non,
si (ut cum Terensio loquar) ex capite meo sis natus,
inidem ut aiunt Minervam esse ex Jove, eâ causâ
magis patiar flagitiis tuis me infamem fieri. Aut igitur
vitam tu melius commutes, aut de te literam
longam facturus, jugulum pares laqueo. Nisi enim te
resipuisse audiero, ego velut spurium, & puerum me
patre minimè dignum, te exheredatum, brevibus
Gyaris, perpetuis tenebris, aut furcis potius devove-
bo. Vale, & verborum meorum (si sapias) noli deme-
minisse.

EPISTOLA L.

Vix audeo hercle postulare, ut verbis meis fidem
adhibeas: non quod commentitia quadam aut
hyperbolica scripturus sim, sed quod factu difficillima
fortasse viderentur; nisi sincerâ fide tibi persuade-
res, eum me esse, quem amicorum absentia non mi-
nus torquent & exulceret, quàm deleatet præsentia, &
enutriet. Postulabo tamen (scio) multa intempestivè
& illepide meo more dicturus: sed quæ omnia meæ im-
peritiæ tuæ condonet & indulgeat humanitas. Jam
primùm omnium latere te nolui, ex eo quo Lutetia-
nus mythologus, vilioresque istas (quibus impallesci-
mus) narias reliquisti, Aureliamque profectus es, ut

ibidem in meliores disciplinas, & magis quas tuos ac te
 totum impetrareres, animum meum tui absentis de-
 siderio ita intabuisse, ita somnolentis quibusdam co-
 gitationibus emarcuisse, ut Socratis non longè absimi-
 lis viderar, qui stans solus, dicitur pertinaci statu
 per diem atque pernox, à summo lucis ortu ad solem
 alterum orientem inconvivens, immobilis iisdem in
 vestigiis, ore atque oculis in eundem locum directis,
 cogitabundus. Dixisses me instar Niobes in lapidem
 obriguisset, aut prestigiis quibusdam, larvisq; bustuari-
 is stupefactum obmutuisse. Quinetiam agelastus, ac
 velut irrisibilis lapis factus sum. Testes collegæ nostri,
 qui ubi attenuatam prorsus faciem, & ossa ipsa cito
 tenuis protuberantia contuentur, morbo & eo quidem
 acerba ac diuturna me laborasse coniectant: qui ta-
 men mutua nostra benevolentia certiores sunt, id tui
 causâ mihi contigisse non ambigunt; egrum propterea
 solantur, aut saltem solari contendunt, causati
 nullum esse tam pertinacem & indissolubile amicorum
 contubernium, quod aliquando alio istuc, alio illuc
 profecturis, separari non oporteat. Vellem nihilominus
 à diis immortalibus ita comparatum fuisse, ut mori
 tecum mihi licuisset, quocum tam benevole vivere;
 quid viveret? imò potari semper & otari licuerat. Sed
 ô fortuna (exclamat Plotus) ut nunquam es perpe-
 tuo bona! Eo me amico privari oportuit, quocum om-
 nia, ut mecum liberè loqui poteram, qui dolorum me-
 orum partem ebibebat, siue quo jucundum nihil mihi
 videbatur, qui acerbis mæ virus utcumq; pesti-
 lenti, inexhaustâ verborum magniloquentiâ repellebat.

Facundo

Facienda tibi omnia per similes, quem scite & modulate
 adhibuit, viperarum morsibus mederi testis est The-
 ophrastus ille Gellianus. Quae omnia qui adhibendi
 studio à me dicta suspicarentur, is hercle tibi non mi-
 nus quam mihi esset injuria; me videlicet parafiti si-
 milem existimans; te Thrasoni Terentiano auriis po-
 pularibus gaudenti comparans, qui inadulabilis es, &
 iudicii tui non prodigus; quique palpus obtrudere, si
 lenocinium esset, cautè novisti. Stultum esset & in-
 consulte factum, hoc astu ad tibi congratulandum
 velle irrepere, quem nuda & infucata delectat veri-
 tas, quemque (ut cum Aulo Gellio loquar) hominem
 esse novis scientiâ nihil de verbis laborante. Etsi autem
 eâ animi agitudine semper fuerim, scribendi tamen
 cupido mihi nunquam defuit, neque enim deesse per-
 misisset insopita mutua inter nos amicitia recordatio,
 qua audacem suggererat animum & hortabatur; licet
 timidiusculum faceret imperitia; eoque audacior fie-
 bam, quo opinarer stylum meum insulsam & rusti-
 cum, solæcisimisque (ut tecum & cum Gellio loquar)
 ubivis scatentem, non multum ab eorum abhorre-
 re facundia, qui vel Casareo, vel Pontificio juri vaca-
 rent: non quod eis lingua cultum derogem, sed quod
 mihi dicendi peritiam vendicare nolim. Ad ubi reddi-
 ta est nobis à Trismegisto tuo verè (ut opinor) logu-
 leio epistola, Dii bani quantum stupui, quantum, in-
 quam, mihi admirationis attulit rei novitas, qui bel-
 le in animum meum induxeram, sermonis cultum
 non magis cum loqui studio conjunctum esse, quam
 maturam cum infantia prudentiam! Putabam ego

philonomos omnes barbarè, aut saltem non multum
 lepide loqui: plerosque non Latine lingua inscitia
 sed ostendenda doctrine radio, aut odio potius. Video
 tamen, si modo tui similes multi comperiantur, peri-
 tiam & facundiam cum legibus addo conjunctam es-
 se, ut difficillimum sit judicare, magisne legibus ar-
 tes humanitatis, an artibus ipsis leges debeant. Qua
 in re maximum tibi stuporem attulisti, quod eas con-
 temptui, nedum derelictui habeas, sine quibus leges
 ipsa vel sanè rudentibus Arcadie pecnariis displice-
 ant, aut sylvestribus rusticis notescant facillimè.
 Gaudio tamen quicquid dicas, earum amœnitate &
 succo te oblectari, quarum studio cuncta tibi inter-
 dixisti. Diï faciant ut eo semper animo, etsi dissimu-
 les, perdures, ut Palatinam mephitim, & causidico-
 rum istic latrantium barbariem tuâ eruditione simul
 & doctrinâ venustes, & Budaem, quem doctissimum
 esse vel frequentibus cujusque testimoniis, & inter
 Lutetianos velut monstrum prius invisum, nemo in-
 ficias ire audeat, omni modo insecteris doctrinæ: eosque
 aliquando castiges patronos ineptientes, qui nul-
 lum utrique juri sermonem aptum existimant, nisi
 eum qui inornatus sit maximè: quasi verò ex indu-
 stria barbarè loquantur, quos Latine loqui vetat im-
 peritia. Quod autem multis verbis artes nostras de-
 spicari visus es, te sanè felicem prædico, cui tandem
 aliquando ex his garrientibus disciplinis, nihil homi-
 ni præter pauperiem comparantibus, emergere, ac per-
 dem revocare licuit: Nos autem male feriat in
 his consenscimus, ac penè Pherecydis instar Phthi-
 rias,

riasi, & morbo Syllano inter pediculos collegiales
emarcemus, & tæbe lentâ consumimur. Nos impen-
diò loquaciores, theorematibus tantùm nugilibus
puerilibusque commentationibus dilatrantes, & ca-
ptionum Grammaticarum laqueis strepentes, stipu-
lus & culmos steriles colligimus: vos (absit verbis
meis invidia) grana relictis inanibus paleis ubertim
metitis. Nos (ut verè dicis) verborum & argutia-
rum fuligine obcæcati, præsentia tantùm conspici-
mus, futurorum immemores. Vos & præsentium &
futurorum solliciti, posthabitis disciplinarum nihil
crumena profuturarum studiis, prospicienter vobis
& reipublicæ consulitis. Quare nil mirum si ad
magistratus amplioresque dignitates evecti, fortu-
nam, vestro temperetis arbitrio: nos verò veluti
pulli involucre & implumes, è nido surgere nun-
quam possimus. Sed quid aliud faciamus? Non cui-
vis homini contingit adire Corinthum. Unum est
quod me solatur maximè: Securius ego me in infima
conditione victurum spero, si modò paupertate meâ
fuero contentus, quàm si ampliori inhians, me semper
animi excruciare miserè: etsi hoc eorum sit di-
ctum, qui cùm nihil assequi possunt, desperantes, suis
se contentos rebus asserunt: quod quidem, velint, no-
lint, faciant oportet. Caterùm nè in re nihil utram-
que paginam fecisse videar, conditionis meæ certio-
rem paucis te velim facere, ut mihi si sinistra sit
condoleas; si prospera, congratulere. Discipulorum
in primis numerus in eodem statu permanet, præter-
quam quòd uno Florido imminutus est, qui patrem

malâ valetudine laborantem visurus abiit, ut vel a
tratus interfit exequiis, vel convalescentem latius
vident: venturus sit necne, latet. Neque sanè mul-
tùm laboro: eam enim à discessu tuo constantia tori-
cam indui, ut jam frivolus id genus rebus contristari
non decreverim. Ego prosperè valeo. Id verò me sem-
per malè habuit, quòd absentie tua impatientissimus
fuerim; dolorem tamen hunc lenius prospera tua
(quam ex literis cognovi) conditio. Nihil istic novi
agitur. In regem festo tria aut quatuor tantùm col-
logia mimos & comedias recitavère, & eas quidem
satyricis immunes aculeis: timuit enim capiti suo u-
musquisque, quorundam periculo factus cautior, quò
(quòd regia majestati & muliebri perduelles stig-
ma inuississent) catenati ad regem non tam ducti,
quàm tracti sunt. Magister Durandus, cui doleo,
adhuc in videri videtur: dolorem tamen sperato regine
advenam, ubi se liberum fore confidit, solatur. Fatis
(ut multa plerumque cadunt inter calicem supernâg-
labra) concesserunt magister Joannes Tyllis, olim
Navarrici templi sacellanus, & N. hic Lutetie, Ni-
vernensis ille: misereatur utriusque Dominus. Salu-
tavi omnes quos literis tuis salutandos jusseras, qui
te pariter resalutant. Superest etiam, ut verbis, ut-
cunque fieri poteris humanis, dominos meos Amon-
curianos (quorum ego obsequiis ad aras usque sum
paratissimus) mea nomine salute dones. Item Ad.
Kantouensem & utrumque Garfouerinum. Itidem ma-
gistras, & quas omisisse fuisset incivilis & rustici-
pland hominis; discipulos nostros Rutilium Padia-

nam, & Mirandulanum, ingenuos adolescentes,
mei (ut opinor) amantissimos, quibus quoque in amo-
re responder. His plurimum gratulor, gratulabor-
que quamdiu vixero, quod (ut scribis) contentiosa
quadam emulatione studio avidissime incumbant,
sintq; ut meorum & tuorum, ita & studiorum in-
geniosi sectatores, & solertes simii. Spero rem no-
stram publicam tuâ & eorum doctrinâ ac prudentiâ
tandem maximè auctum iri, & prudentissimè guber-
natum. Dii faciant, ut ea res falsum me non habeat.
Si quid est, quod mea ars istic in tua & eorum cau-
sa efficere valeat, aut patrocinari, non parcas labori-
bus. Invenies me non segnem, neque tui absentis
inimemorem. Vale tu Nomophage, & illi Nomo-
phili, & excusatam habeto, ut sermonis, ita & for-
mandorum compingendorumque debite elementorum
inscitiam. Datum ex cubiculo nostro 18. Cal. Feb.
Unum est quod omiseram: Cavete, queso, mei animu-
li, nè ingeniola vestra & corpuscula tantis laboribus,
aut pervigiliis, frequentiorique studio ita fatigetur, ut
propterea immedicabilem morbum incurrais. Id di-
co, quoniam jam pridem compertum est, vos in hac re
frangis, non calcaribus indigere. Vale.

EPISTOLA L I.

NUdius tertius, hora post meridiem circiter quar-
ta, eas ego suscepi literas, quas tabellario no-
strati pridie Cal. Octob. ad me dederas; quibus ego le-
gis, notissimè prudentia tua faci periculū, notius longè
facturus,

facturus, si in ea perstiteris animi modestia, quam
hactenus tibi vendicasti. His autem me consule-
bas, sub cujus præceptoris ferula tibi ad doctrinam
comparandam esset militandum. Quod etsi inquisi-
tius, exactius, ac magis sollicitè quasitum reposceret
iudicium, coactus sum hac Epistolâ, raptim & tumultu-
arie scriptâ, tibi paucis aperire, quid super ea re
mihi sit animi; idque facere propter desperatam
abituri nuncii celeritatem, qui antelucano sequen-
tis diei quo venerat, tempore, sibi properè redeun-
dum esse testabatur. Consulerem in primis, ut cum
præceptorem tibi eligeres, cujus virtus non minùs a-
nimum excoleret, quàm doctrina ingenium vege-
taret. Nam si studiis (ut cum Fabio loquar) scho-
lam profuturâ, moribus autem nocituram constaret,
potior mihi honestè vivendi ratio, quàm vel optimè
dicendi videretur. Est ludimagistrorum genus, qui
rudimenta illa (sine quibus quicquid superextru-
xeris corruet) neglectui habent, & fastidiant, quòd
ab omni ostentatione aliena sint: ea tamen maximè
curant, quæ Kenodoxian, id est, vanam gloriam af-
ferant. Sub his temereri nolim: tum quod plura in
fronte promittunt, quàm præstent in recessu; tum
quòd impendio loquaciores, ac nugacibus quibusdam
naniis dilatrantes, pueris fumos venditent, nihil
doctrina eorundem animis suggerant & inculcent,
sed inani verborum & argutiarum fuligine perbellè
deludant: ità ut cùm quinquennio eosdem habue-
runt discipulos, abecedarios, & primorum elemen-
torum ignaros, si interroges, comperias: quod quàm
molestum

molestum sit parentibus, qui pecunias non modicas
 his nutriendis profuderunt, quàm perniciosum illis
 ipsis, qui illic pueritiam in nugis contriverunt, dicta
 esset difficile. Huiusmodi praeceptores verbis inter-
 dum piperatis strepunt, pra se ceteros rudes esse, &
 agrestes praedicant; inanes jaclant glorias, ac falsam
 scientiae persuasionem sibi induunt, dignosque penè
 dixerim se iudicant, quibus vicatim assurgant om-
 nes. Verùm si propius consideres quid utilitatis ha-
 beat eorum doctrina, nihil sanè reperiēs, quod vel
 fracta nuce tibi putes emendum. Horum igitur scho-
 lis tibi maximè interdicās: praestabilis sapientiae vi-
 rum elige, cuius sanctitas teneriores puerorum ani-
 mos ab injuria custodiat, ferociores à licentia gra-
 vitas deterreat. Haec si feceris, nec te sub eo meruisse,
 nec consiliis nostris acquievisse pœnituerit. Vale.
 Datum ex edibus nostris. 16. Calend. Novemb.

EPISTOLA LII. (

Vitam meam nec unius assis aestimandam putave-
 rim, nisi te rebus meis ac saluti totum devove-
 as, qui nullum amantiissimi hominis officium in me
 pratermiseric: imminet enim capiti meo discrimen,
 quod, nisi tuo unius patrocínio ac praesidio, vitare non
 liceat. Nè autem verbis meis defatigatus pertade-
 as, rem omnem tibi à principio strictim aperire con-
 stitui. Celebrabatur nuper convivium, per duci-
 bus, phasianis, coturnicibus, pavis, lepusculis, ferinà,
 tantisque aliis omne id genus deliciis & esculentis
 super-

superfluens, ut huius respectu mirabilem Cleopatra conam sordere dixisses. Aderat & crimum natar, quod jam in subterraneis anopolis pene emarcuerat. Huic ego interfui; affuerunt & plerique multi nostrates non obscuri nominis viri. Saturis jam omnibus, ubi depasita epularum reliquie, ceperunt protinus (ut moris est) citharista & tibicines penamantis instrepere cantuunculis, atque omnium ita aures delinire, ut jam divorum, nedum regum felicitati inviderent. Nenia surrexerunt, histriones, funambuli, qui multiformi corporum voluntariane plurimum oblectabant: venerunt intendam qui prurientium animos titillarent. Adorat (ut semel finiam) omne genus voluptatis, gratiaque omnia & jucunda supra modum visa sunt, praterquam quod comatula cujusdam uno digito caput: scalpentis, malitiae plerisque tediosa satis visa est. Erat enim, qualem fuisse Demosthenem scribit Gellius, vestitu certa que cultu corporis nitida, venusto, nimisque accurato, talaribus tuniculis more Lydi campanis circumspete & composita induebatur. & rari ejus manus inter agendum arguta & gestuosa: ita ut Dionysio saltatrici cognomento dignus cum Hortensio videretur. Quum igitur id omnibus molestum esse conspicerem, nullum tamen esse, qui ejus rei tedium verbis auderes exprimere, justa objurigatione superfluentem tantis rebus hominem incessivi, quod agere ferens animo, cotaphum mihi protinus impagie: ego contra gladio vagina excerpto hominem cordicula vulneravi: quo facto, salutem mihi

hi fugā querere coactus sum. Vivāque adhuc an
mortuus sit, nescio. Quaxunt me satellites ad fur-
cas, ut sicubi locorum me repererint, de me propedi-
em actum sit. Kenio igitur ac oratorum, ut vel me do-
mi tua oculus, aut saltem visum tibi si isthac trans-
iorint, insisieris. Iniquum est, fateor, mendacium
perpetrare. Partia tamen (inquiunt Theophrastus,
Gellianus & Licius) vel turpitudine, vel infamia
subeunda est, si ea re magna utilitas amico queri po-
test. Et Chilo sapiens conservandi amici causā de-
via declinavit, falsum enim consilium pro eius salute
dedit. Pericles quoque rogatus, ut pro amico falsum
dejeraret, Opus est (respondit) me amicis commo-
dare, sed usque ad aras. Hunc igitur precibus meis
locum relinquo velim. Tantum enim me tibi debe-
re fatebor, quantum patri, si tuo unius praesidio peri-
culum hoc effugero. Vale.

EPISTOLA LII.

Demosthenes Gracorum eloquentissimus, apud
Philippum regem Amynta filium verba fa-
cturus, in ipso statim orationis lumine stupefactus ob-
notuit, maiestate (ut credibile est) tanti viri per-
territus. Quod (ut opinor) veritas nudius tertius
mihi contigisset, dum me colloquio tuo dignatus es,
nisi stuporem hunc explorata mihi jam pridem ex-
cussisset humanitas tua: nam cum parvulus esses, &
in re literaria militares, tantam morum facilitatem
pre te tulisti, tantam in omnes abiectionis, & gra-
tiosos inopes benignitatem, ut jam tum primū, qui
spem de te quam optimam futura virtutis non
ceperit,

coperit, fuerit nemo. Quo mihi ampliori laude cum-
 mulandus videris, qui proVectior factus tibi semper
 constiteris, neque amplissimis honorum culminibus
 evaseris arrogantior, aut magis insolens: quod qui
 faciant, albis sanè corvis rariores comperiuntur.
 Usu enim venire conspiciamus, ut à teneris annis per-
 multi dociles videantur pueri: qui ubi collam jago
 subtraxerunt, tandem velut pristinae conditionis im-
 memores, statim superbiunt, eosque aspernentur, qui-
 buscum pueri familiarissime vixerunt: quòdque
 multò deterius est, virtutes omnes abrogent: Nero-
 ni hercle persimiles, qui licet ephebus optima vide-
 retur indolis, ubi tamen viram egit, tantis tamque
 probrosis visam flagitiis commaculavit, ut ejus in-
 exitium & mortem non una parari simia, non ser-
 pens unus, non culeus unus debnerit. Quod genus
 hominum moribus quantum tibi interdixeris, vol
 ceco appareat: qui quanto proVectiores annos attin-
 gis, amplioribus animum virtutibus exornes. Nam
 ut exemplo contentus unico, reliqua innumera, qua
 sese ubertim mihi offerunt, & ingenium penè obru-
 unt, omittam: quis mansueti ac modesti hominis
 factum non judicet, quòd me in ludo (quem prius ty-
 ronem agnovi) abjectissimum homuncionem, è
 quercubus (ut dicitur) & saxi natum, vixque sa-
 tis dignum, qui pedum tuorum vestigia deosculer, se-
 mel & iterum in familiam tuam evocaveris, nun-
 quam de te bene meritum? Quid enim bene mereri
 posset is, cui nihil est, de eo, cui nihil deesset? Quid
 si illo genere obsequii lacessitus fuisses? Credibile est
 sanè

sanè te magis paupertatis meæ & laborum misereri, quàm operâ & famulatio indigere. Nunc nè parasiti instar verbis titillantibus aures tibi demulcere, aut caput blandiendo confricare videar, ea nunc primum literis aperiam, quæ mutuo revelare colloquio tua deterruit majestas: ubi heri me tecum loquentem timidiusculum vidisses, concessisti (quæ tua fuit humanitas) ut id scriptis facerem. Faciam igitur. Percunctatus es me, vellem necne à regendis puerorum gregibus abstinere, atque istinc domum tuam migrare. Nolo hercle istic consensescere: consensui tamen hætenus, expectans, quò istinc evocarer, ac de me bene mererer, non doctrinæ meæ (quæ nulla est) gratiâ; sed paupertatis, quæ magna est, intuitu. Hanc spem suggerebant plerique quibus non usquequaque sinistrè provisum est. Nam, ut ceteros omittam, præceptor meus doctissimus, D. magister Joannes Clavimontius, qui rotam aliquam diu istic volutavit, familia domini Laudunensis adscriptus est. Alii etiam permulti, quorum nominibus parco, nè quis me oculis obliquis alienam prosperitatem limare dicat, fortunam satis pinguem sibi fecerunt. Eandem ego aleam dietim expecto, nullius tamen, quantumcunque etiam opulenti, domum intraturus, quæ imperitiæ ac moris non commonuerim. Quoniam igitur tuæ fuit modestiæ, me evocare, id jam primum omnium non ignores velim, nihil esse in me doctrinæ, aut eloquentiæ, quòd tibi usui vel honori esse possit. Si quod tamen sit in hac re, ministerium non negligens tibi polliceor, & (sicut vires sup-
pedi-

peditabunt) frequens, atque laboriosum nam nullum
aliud officii genus ab ipsa infantia exercui, in quo o-
peram tibi possem promittere: quam si pollicerer, & te-
tuâ spe fallerem, & me mendacii convincerem. No-
veris ad hac, me & his moribus præditi, ut olus-
cælis agrestibus liber malim victitare, quàm servus
tantissimis esculentis. Quocirca tibi soli & uni ob-
noxius esse velim, ac subiectus, omnibus tamen ob-
sequiosus. Præterea, nudus sum tanquam ex matre,
vixque (ut in adagio dicitur) obolum habeo unde re-
stitui emam. Si tecum fuero, omnia mihi suppedites o-
portet, quæ ad honestè vivendum videbuntur utilia
& necessaria: & quoniam ex famulorum immundi-
tia & sorditate, domini plerunque arguitur inopia,
vestimentis (ut clericum decet) honestis indui peto,
non versicoloribus, aut histrionicis: quæ si meo emen-
da arbitrio voles committere, stipendio quantumcum-
que modico mihi opus est. Scio te munificens, & qui
famulos terse, neque tamen concupiscentiæ & venustæ ni-
mis indutos malis, quàm crumenam immodicis auri
panderibus tumentem. Equum præterea velim suis
ephippiis ornatum, suis sumptibus nutritum: & quo-
niam, teste Ovidio, Carmina secessu scribentis &
otia querunt, vellem ut tandem aliquem locum mihi
designares, ubi mensis ac tibi liberius vacarem. Im-
possibile est enim, quæ tumultuario sunt studio, ac fre-
quentibus interruptis discursionibus, moliam esse de-
cocta, ac eliminata. Hæc omnia etsi studiosè appetam,
nihil tamen ardentius, & obnixè magis tuâ benivo-
lentia: quam ubi fuero consequutus, digito cælum
videbor

videbor attigisse. Quae omnia eo audentius tibi aperui, quo me intrepidam in his detegendis prius esse iussisti. Postularem, si me susciperes, ut non citò desereres; nisi jam diu mihi compertum esset, eà te constantiâ praeclitum, ut quos tecum evocaveris, nunquam nisi volentes deseras. Perpendes igitur, si adhuc hoc mihi condonare libet, placeat necne hac tibi conditio: quae si displiceat, fortuna adhuc prioris contentus vivam: ferreus tamen sim utcumque contigerit; lapideus, si unquam tanta tua humanitatis suero oblitus. Vale.

EPISTOLA LIV.

Vix licet per otium in mense semel tantum ferari: tot mea cervici incumbunt negotia, tot ultrò citròque curis agitor. Sed si aliquando possum aliquid assurrari otii, moris est mihi aliquò me loci recipere, ubi fatigatum labore spiritum revocem, & huius seculi vanitates & miseras considerem, quod nudius tertius feci. Sed ubi satis apud me sagaci velut trutinâ perpendi, nihil in toto mundo reperi, quod suos non patiatur manes. Reges venenum reformidant: Primates ad ampliora semper obrepunt: Senatores sunt avari, & lucri cupidi: nunquam securè degunt milites; mors propius instat, quam vita: in perpetuis vivunt miseriis agricola. Nè multa, nihil est, quod suos non patiatur manes, quòdque non sit calamitatibus obnoxium. Quocirca si me consulas quid in hac re sis facturus, te monebo, ut posthabito omni diutino studio exitum

vita perpendas. Nam apertè constat, nihil hâc vitâ esse fragilius: prudenter igitur feceris si tua saluti invigiles. Vale.

EPISTOLA LV.

Nihil pejùs odi, quàm istos hypocritas & philosophastros, qui in opinionem sanctitatis venientes, Catonianam severitatem capillis supercilio brevioribus paulatim promittunt. Expertus loquor, multos reperias verborum tenuis Zetos, qui multa de virtutibus publico theatro exclament, quique omnia vitio dent, aut digna putent incendio: intus tamen sunt pellice vulpe nequiores. Volo, si religionem imitari decreveris, ut sis aperto pectore, & infucatis moribus. In primis da operam, ut talis fias, qualis cupis videri. Non est quòd in me succensere debeas, sed potius ames, quòd nullam nomini tuo maculam inuri permittam: insuper quòd dicas te velle amicum habere, quocum libere omnia, ut tecum, audeas loqui; Nul- lum (si me audias) amicum tibi comparabis, nisi prius cum eo tres modios salis comederis. Multi sunt in ostio tantum formosi, & verbis palam amici, qui tamen clanculum serunt insidias. Vale.

EPISTOLA LVI.

Nescio quid sit in causa, quamobrem mihi succenseas: nihil enim me puto fecisse, aut dixisse, aut excogitasse quidem, quod tibi detrimento sit futurum. Culpavi, fateor, nonnunquam ignaviam tu-

am. Observavi quibuscum versabaris, tuarum rerum satagi : sed alioversum hoc feci, quàm ut tibi nocerem. Tute olim mei in te amoris periculum fecisti. Nisi velis in tua vitia reclamari, aliò te divertas : nam quamdiu simul vivemus, nullam tuo nomini maculam inuri permittam : mihi etiam, si secus agerem, summo verteretur opprobrio. Verbis meis paulatim acquiescas, & bene tibi vertet : omnia ad votum tuum faciam. Non parcas pecuniis meis, atque adeò omnibus domesticis rebus. Hauries à me, velut ab ipso horreo. Sed si cuiquam detrabere velis, ut genialibus tibi indulgeas, nullum à me speres auxilium. Vale.

EPISTOLA LVII.

MOneo te plerunque tua utilitatis, & ab omni scommatatum injuria nomen tuum vindicare satago : sed dum aliquantisper mihi tecum loqui licet, aliò divagaris, & (ut dicitur) extra meum sermonem tua peregrinantur aures. Non admodum habebis in pretio, si eo quo cœpisti pede semper perrexeris. Ut enim viciatim compitatimque eas juvenum predicant omnes, qui rectè consulentibus dociles se præbere non ingravantur : ita & maxima probro datur his, qui amicorum consiliis aures occludunt, aut prudentum exhortationes nihili penitus ducunt. Et cum unusquisque sibi persuaserat, te ingenio facili & benigno esse, in spem veneram, te nihil detrectaturum, quod suavissem. At (ut video) si rosas loquerer, verba mea nihili quidem duceres. Ne-

Scio quid sit in causa, quamobrem id ipsum facias. Tantisper enim dum tuâ consuetudine mihi frui licuit, intimum te semper habui: sed (ut conjicio) illud ipsum est. Nemo non novit arduum esse, hominem naturâ districtum corrigere. Nequitia tue diuturnum indormivisti somnum, & in pectus semper obdruisti: quare difficillimum est, te novâ pelle induere. Vale.

EPISTOLA LVIII.

Laudabile fuit Amasis Egypti regis institutum, qui lege sanxit, ut singuli quotannis apud cujusque praefecturae praesidem profiterentur unde viverent: quod qui non facerent, extremum illis supplicium esset poena. Cui sanctissima legi conformis propemodum videtur Gymnosophistarum mos, apud quos impransî abibant, qui nullum diurni laboris fructum parentibus afferebant. Et apud Baleares Hispaniae insulas, puer antiquitus cibum à matre non capiebat, nisi quid, eâ monstrante, sagittâ percussisset. Nam ut in Olympia non meretur coronam, nisi qui legitime certaverit: ita nec dignus est vitâ, qui nihil parturit quo testetur se vixisse. In omnibus elementis ita vel Deo placuit, vel natura, ut nihil penitus torperet in otio. Cælum, quo integuntur omnia, cyclo & orbiculari motu se volvit. Sol & luna alternatim suos motus peragunt, & sibi cedunt. Hac noctem illuminat, ille dies praest. Venti suas tenent regiones, unde flatu spirant immobili. Signa Zodiaci alternatim Solis flexum amittunt. Mare quiescentibus ventis

ventis tranquillum, iisdem reflantibus agitatur, & suos pisces nunquam non ejicit. Terra sterilis & infœcunda hyberno tempore, vernis & æstivis frugibus otium pensat hyemale. Arborea ac planta & tempus aptum fructui ferendo persentiscunt, egerunt botros, & virorem indaunt. Ilices & Quercus concipiunt glandes, Laurus & Oliva baccas, Corylus nuces, Mespilus corna: nec aculeatis quidem dumis, spinis & vepribus cessatio est; nam & rhamnū, & alios fructus minutissimos pariunt. Sed observemus nobiles vinearum gemmas. Consideremus quantâ fidelitate rerum omnium mater & parens Terra semen sibi commissum regerat, refundat, rependat: quanto scœnore agricolam suum ditet, triticum, siliginem, hordeum, avenam, milium, fabas, pisa, lentes, eruum, lupinam, & alia id genus frumenta & legumina cumulatissimo proventus generans. Quid Annus ipse, quem rerū nostrarum, & vitæ dimensorem cognoscimus, quando à sua desit natura? Quis vidit Ver sine violis, Æstatem sine granis & calore, sine pomis Autumnum, Hyemem absque nivibus & pruinis? Nōne succedentes seriatim Menses in suis officiis manent? Quis inversum vidit ordinem? Quod si hæc omnia natura legibus & institutis parent, ut suos semper emittant fœtus, ne pudeat hominem solum, quem tamen præesse omnibus creaturis Dii voluerunt, quiescere, solum putrescere in otio, solum sine fruge consenescere, effœtam solum ætatem præterire, solum sine ullo vitæ ornamento emori. Quis hoc probaret, nisi desit oculus, nisi qui cucurbitas lippit, & inops est

rationis: cum bruta ipsa ceteraque animantia, quibus deest ratio, ratiocinentur unde vivant; & quantumcumque laboris sui testimonium nobis omnibus videndum proponant? Alia hominibus prosunt, sibi que charum, & nobis utilem proferunt partum: paucissima admodum reperiuntur sterilia, & qua nihil omnino in publicum afferant emolumenti. Si quis in aquatilibus fidem requirat, & exemplum; parit Balena, partumque lacte nutrit: ova gignit Cephalus: Delphini egerunt foetus, quos foemina uberibus & lacte pascit copioso: Agunt vere conjugia, pariunt catulos aestivo tempore. Echini ferunt ova: Hippocampus contra canis rabiosi morsum prodest. Sed ad hominis usum nonnihil operantur. Nec minor est in avibus sedulitas: Aquila pullos probat ad solem; qui eum sustinere nequeant, ut degeneres repellit: Columbi bina ova pariunt, masculum primum, secundum foeminam; concipiunt diebus quadragenis: Galli longa edunt ova, rotunda foemine; nunciant lucem, & pigros ad laborem excitant: Pavones incubant ovibus duodecim: Hirundo quinque pullos parit, quos magna pascit equitate, incipiens ab eo qui maximus est natu, & ita in ceteris ortus habens rationem. Usque ad cetera descendam animantia. Tauri laborem juvant mortalium, & agricola sunt, arantque terram, ex qua fruges demetimus: Oves suis lanis nos induunt, lacte vagientes pastunt infantulos: Apes nobis mellificans: Sues se saginant ad esum nostrum: Canes pro foribus nostris excubant, greges a lupis, domos a latronibus tutantur: Feles cubacula purgant

gant muribus. Dum oculos circumfero, passim nihil invenio, quod in re aliqua non exerceat naturam, nihil quod otium non refugiat. Quid ergo (ut ad institutum aliquando deveniam) faciendum nobis putamus? Volumus vinci à brutis, quæ ratione, animâ, dignitate, formâ & nobilitate præcellimus? Imitemur potius Plinianum illum Apellem, qui nullum diem ducebat sine linea. Caveamus ne similes illi videamur verne pigro & ignavo, qui ruri degebat, ut mortuum cadaver in sepulchris. Revolutus est annus, arbores sua poma pepererunt: Ceres agricoltæ votis respondit: horti suos carbunculos, suas violas, suos dederunt flores: Racemis suis rubuerunt vineæ, pomis arbores tumuerunt. Soli supersumus, qui annuam nondum frugem protulimus. Reminiscamur opprobrii quod paritura est nobis ignavia, si convincamur desidia. Reminiscamur jactura, quæ nostris omnium certicibus impendet, si convincamur ignorantia. Exergiscamur socii, surgamus ab otio, ad aratrum convolemus, ad burim, ad ligones, ad vomeres; tatre-mus in aula cervinam pellem, ut tandem in sylvis militemus. Declamemus inter domesticos & privatos parietes, ut in Senatu causam Milonis agamus. Relatagemus Catilinam, patrocinemur Cluentio, pupillis obsequamur, explodamus oppressores, consulamus patriæ, & tyrannorum vim reprimamus. Probemus balbutiem lingue inter paucos, probemus ingenii cures, purgemus lingua vitiliginem, priusquam edocendum sit, ubi superciliosi sedent consules, nasuti tribuni, aculati prætores, acuti causidici, quæstores.

*uastri, ceterisque emuncta naris homines. Ecce gym-
 nasiarcha aures arrigit; in expectando est quid dica-
 mus; paratus est excipere, quod offeremus; paratus
 audire, quod recitabimus; nec favorem aut patroci-
 nium nobis excusat modestus comes, & ingeniosus
 hypodidascaeus: ceteri insuper doctrinâ & moribus
 clarissimi praeceptores nostri adveniunt favorem, vul-
 tum pallicentur, & ridibundis oculis benevolentiam;
 neque porro nobis verendum est, nè si quid ornatè pa-
 ram aut incantinnè protulerimus, id ipsum protinus
 crispâ nare subsannent, & aversentur. Non estis
 doctissimi viri atatum adeò imprudentes, ut non co-
 gnoscatis facile cum Marco Fabio, suam esse studiis
 infantiam. Fortissimus quisque edidit aliquando va-
 gitum; & qui coram principibus aut senatoribus ma-
 gnâ sui gloriâ in omnium admirationem causas ora-
 verunt, prius tamen fuerant rudes & alphabetarii.
 Vultis exigere ab adolescentulo, quod parentem elo-
 quentiae Ciceronem deceat? Vultis sarcinam dare
 infantulo, cui Demosthenes succumbat? Habenda est
 atatum ratio. Non habet senectus vires juventutis,
 sed nec juventus consilium senectutis & eloquentiam.
 Vale.*

EPISTOLA LIX.

S
*atis certasti pater, satis militiam sequutus es:
 tempus est ut conquiescas & serieris: tempus est
 ut subtrahas te periculo, & solus à professione tibi in-
 terdicas: tempus, inquam, ut jam doneris rudo, &
 ingiseris Horatianum illum Vejanum, qui armis ad
 Herculis*

Herculis postem fixis, domi sese continebat, nè in
arenam denuò traheretur. Non est tibi formidandum
nè non habeas, unde vivas. Tu non es ut plerique
gregarii milites, quibus cum stipendia detrahuntur,
tenuissimè vivunt, & (ut est in adagio) digito pla-
ranque salinum terebrant. Patri tuo (quod Diis
habeo gratiam) abunde est auri & argenti. Parentes
tui omnes habent affatim divitiarum. Propterea, si
me amas (ut amas) revertere domum, ut & tranquil-
lius vivas, & votis amicorum respondeas. Vale.

EPISTOLA LX.

DOluit mihi, quod nostrates aliqui nuper retu-
lerunt, esse scilicet nescio quem nebulonem, qui
quotidie me mordet, & famam meam passim compi-
torum vellicat. Cum quaeso moneas, ut (si sapiat) aliò
suas convertat satyras, & me missum faciat: nam si
cerebrum mihi moverit, ego illum à vertice capitis
ad plantam pedis suis pingam coloribus. Scio non esse
sapientis juveniles curare nugas, aut anserum mo-
veri strepitu. Quis tamen non gravetur istum forio-
lum (qui adhuc quotidie brachia & femoralia per-
cacat, & culcitra omnes cum lapidibus stercorat)
sic unicuique obstrepere, nullà præsertim laceffitum
injuriam, nullo overberatum stimulo? Hoc ego sùsque
deque ferrem si postularet ratio. Verùm quoniam fa-
ma nec etiam ludum vacipit, malo meis ut oppedagna-
ribus, quàm me naso suspendat, aut posticis eludat ca-
chinnis. Vale.

EPICURUS EPISTOLÆ.
EPISTOLA LXI.

Rem novam & auribus tuis non prius auditam
 affero, Marce Tulli: Scribit Fabius, eos fractum
 iri potius, quam posse corrigi, qui in pejus obdurne-
 runt. Tortellius tamen ille, ille inquam homicida
 Tortellius, in quo futuram probitatem desperant
 omnes, ad bonam frugem se recepit, & vitam com-
 mutavit in melius. Quod in tantam me rapit admi-
 rationem, ut in hac re quid dicam, nesciam, nisi
 Euripum tandem posito requiescere cursu, muta-
 tumque unâ consistere Protea formâ. Nunquid enim
 mirum videtur, hominem illum momento, & præter
 omnium expectationem resipiscere, qui ab adolescen-
 tia (adolescenciâ autem? imò pueritiâ; adhuc lapsus
 sum, ab ipsis cunis) meram improbitatem & corrup-
 telam cum lacte imbiberat, & nulli non vitio fuerat
 innutritus: idque adeò, ut jactam de illo aleam præ-
 dicarent omnes, videreturque Neronem propediem
 induturus. Quod quoniam accidit, rediit in benevo-
 lentiam parentum. Plura scriberem si per occupa-
 tionem liceret: quoniam autem nunc non licet, mit-
 tam ad te cras aut perendie meum mulionem, qui
 quæ supersunt tibi aperiat: interim vale.

EPISTOLA LXII.

Durum est mihi studia mea interrompere: quo-
 niam tamen multis jam argumentis periculum
 feci, te esse ex eorum numero, qui accepi semel be-
 neficii

nescii nunquam non reminiscuntur, volo adhuc pleniore obsequio te mihi demereri. Ante omnia studiis tuis consule, in quibus nè oleum & operam ludas, dicam quid opus factò mihi videatur. Primum omnium, eorum lectione tibi interdico, qui sesquipedalibus & antiquariis quibusdam verbis ab Evandri seculo repetitis ampullantur, quique nihil ducunt pulchrius aut potius, quàm ut affectatà obscuritate, & permixtis dedità operà gryphis, & hiantem & suspensum teneant lectorem, & crucem figant studiosis. Pœniteret te lectionis huiusmodi autorum, quamdiu viveres, qui se operapretium fecisse putant, si involucria quadam compegerint, quæ Oedipo conjectore, & natatore Delio (ut de scriptis Heracliti dicebat Socrates) indigeant: quibusque Gordii nodus, labyrinthus Dædali, Sphingis enigmata, numeri Platonici, Licophronis tenebra, & Saliorum versus, suis sacerdotibus (autore Fabio) vix bene intellecti, comparari nequeant. Dum hæc scriberem, insperatà quædam moramenta me advocârunt: quibus implicitus, interturbatam epistolam in diem sequentem coactus sum prorogare. Vale.

EPISTOLA XLIII.

E Pistola, quam heri ad umbilicum traxeram, nunc ad calcem perduenda est: quandoquidem otium scribendi liberius sese offert. Quod etiamsi non adesset, adhuc tamen rerum tuarum vellem satagere, partim amara tui, partim parentum. Quorum precibus expugnatus, promisi me aliquid quotidie scriptu-

scripturum, quod esset tibi usui. Quare ut intelligant me stetisse promissis, hominemque esse, quocum secure in tenebris micent, plura prestabo quam promiserim. Deterrebam te nuper ab eorum lectione, qui dedita opera antiquariis strepunt vocabulis. Nunc te hortor, ut abstineas à librorum copia, neque tam variis auctoribus ingenium & memoriam confundas. Nam quod scribit Fabius, Lectionum varietate refici stomachum, & pluribus oibis minore ali fastidio, non ibo inficias, modò tamen intelligamus, hominem jam adeò in literis profecisse, ut huic labori non succumbat, & sub ejusmodi onere vires non fatiscant. Huic verò labori quomodo poteris superesse, qui nihil adhuc, aut parùm in bonis literis promovisti? Commodius multò feceris, si posthabitis illis, ex quorum paleis paulum colligitur fructus, unum tibi deligas Ciceronem, quem semper velut archetypum feras, cuiusque succum imbibas, & doctrinam. Nam & Cicero ipse Terentium (quem familiarem suum vocat) semper habebat prae manibus, & Cyprianus diem nullum sine Tertulliani lectione praeferibat: Scipio item Africanus Pediam Cyri de manibus non ponebat. Quos si imitaberis, rem facies tibi utilem, & mihi jucundam. Vale.

EPISTOLA LXIIII.

Quam me pudeat puerorum nostri seculi, nec tu credere, nec ego satis exprimere possem, Fabiane. Per multos enim reperias inverecun-
dos

dos adeò & impudentes, ut quamvis adhuc sint elementarii, & abecedarii, jam tamen plurimum sibi tribuant, neque assurgant illis, qui veteres omne genus scriptores multis vigiliis magnâque oleâ impensâ jam excusserunt. Nolo putes deesse mihi in hac re testimonia, aut me aliquid comminisci. Nam cum nudiusquartus redirem Nucerio, ubi, metu pestis nullibi non scientis, duos & amplius menses fueram rusticatus, obvium habui quendam puerulum, quem cum rogâssem, quò iret, unde veniret, & cujas esset: dicere non erubuit, indignum me esse quocum verba faceret. Causam percunctanti respondit, esse sibi circulum & encyclopediam illarum artium, quas in oratore perfecto requirit Fabius: mihi verò tantum esse inscitie, quantum sibi doctrina; ac propterea non oportere, ut inter Arcadia pecuaria & Musas, interque graculos & olores aliquid esset commercii. Pueri insolentiam demiratus, satis habui consulere, ut Anticyram navigaret, ibique sumpto helleboro repurgaret insaniam. Vale.

EPISTOLA LXV.

IAm annis plus minus decem Grammaticos sequutus es, Pauline, neque tamen ab inscitie tenebris pedem eduxisti: nam cum scribis aliquid aut loqueris, tertio quòque verbo incidis in solacismum. Nescio quis excusationis locus tibi sit relictus: culpam non potes deprecari, si per te steteris, quo minus profec-

ceris. Credo tamen partem culpa tuis praeceptoribus
adscribendam, qui prima rudimenta memoria tua
non inculcaverunt, quique te adhuc implumem ad
volatum provocârunt, & Dadalum fecerunt, prius
quàm esses Icarus. Superest tantùm, ut, quamvis
serò, discas tamen, & ad prima redeas fundamenta.
Noli putare hoc tibi futurum probro, ob aetatem jam
provecam. Praestat in ipsa etiamnum senectute re-
sipiscere, quàm ad capulum usque delirare. Non pu-
duit eloquentia parentem Ciceronem, post multas in
Senatu declamationes dare se Apollonio Miloni re-
coquendum: Neque octogenarium Socratem musica
vacare. Nec tibi quoque turpe videri debet in ipsa
adolescencia, atque adeò virili aetate proficere, eaque
jacere fundamenta, sine quibus corruet quicquid su-
perextruxeris. Quod solito brevius ad te scribo, da-
bis veniam: nam cum has à me literas nuncius po-
stularet, non erat mihi otium ad mungendas nares.
Deinceps plura scribam: interim salvebis ab amico,
qui commendat se tibi de meliore nota.

EPISTOLA LXVI.

Magna posteritati fit injuria, gravemque ja-
cturam faciunt bonae literae, dum ea suppri-
muntur opera, quae si prodirent in lucem, & eventi-
larentur, omnes inde frugem caperent. Omnibus
enim exploratum est & compertum, quantum studiosi
detrimentum acceperint in operibus Ennii, Lucilii,
Cacilii, Quadrigarii, aliorumque plurimorum, ex
quibus

quibus nihil nobis præter nomen relictum est. Non placet mihi eorum scripta circumferri, aut exponi venalia, qui temerè & sine iudicio scribunt quicquid in buccam venerit, neque aliquid nunquam ad incudem revocant. De his loquor, qui quod rude primum pariunt, frequenter postea lambunt urforum more, frequenter incudi reddunt, & severam ubique apponunt limam: quique refrigerato inventionis amore, perpendunt postea, non tanquam autores, sed lectores. Quod te multis jam lituris fecisse quoniam in confesso est, & constans ubique prædicat fama; cur tamdiu eos retines suspensos, qui de te multa sibi pergunt polliceri, quique opera tua lecturiunt certatim, & empturiunt? Non est quòd iudiciorum aleam aut maledicorum graphia reformides. Certò scio, omnia ab omnibus probatum iri, quæ ex officina tua prodibunt: cum etiam quas tumultuariè scribis epistolas, omnes mirentur plurimum, atque adeò tanti faciant, ut rofas loqui videare, & omnia calamistris eloquentia compta dicere. Quare non minimo tibi daretur probro, si omnium expectationem fraudares ac destitueres. Opus est ergò ut parias quod parturis jampridem. Vale.

EPISTOLA LXVII.

Miratus sum plerumque cur nunc bonæ literæ pressum eant, quæ superioribus annis tanto in pretio habitæ sunt: cur nunc literati nihili fiant, qui quondam æstimabantur maximi, & habebantur numinum loco. Sed nihil est quod mirari debeam.

Quondam

Quondam enim artes pretio & honore fovebantur; neque erat qui non assurgeret eruditus: adeò ut maximi quique Principes lucris loco ducerent, in oratorum & poetarum amicitiam venire, & eorum scriptis famam suam ad posteros prorogari, & vindicari à mortalitate. Nunc verò quàm mutata sint omnia, vident omnes. Sic enim sordent & vilescunt literæ, ut non solum non faveatur studiosis, sed illudatur etiamnum. Nam multò pluris estimantur (cur hoc relinquis inultum Jupiter?) lenones & parasiti, qui Principum aures verbis delinunt, quisque fumos vendunt, qui oleum in auriculas instillant, quàm qui plus olei quàm vini, doctrine studio consamant. Quare non est mirum, literas ipsas in ruinam cecidisse nostro tempore, quo nec scribitur literatis, nec metitur. Vale.

EPISTOLA LXVIII.

Audio esse nonnullos, qui credulitatem multarum rerum tibi insinuant, quasque maria & montes promittunt, ut amplissimis pollicitationibus te trahant in suam familiam. Quorum verbis delusus jam adeò insolescis, ut te alumnus fortune & partum existimes. Cave mi Lentule, nè eorum verbis qui hunc tibi faciant fucum, sinistrè res tibi cadat, si quid tuà ancoridato feceris. Nescis Philosophorum permultos cum Diogene cetera laudare multuisse, quàm cum Aristippo epulas sectari regias? Cur ita quasodò manquid libertatis causâ? Utinam periculum fecisses, quid acerbam sit & importabile alienâ

allena vivere quadrà, & alterius pondere arboris.
Sed hoc effes expertus, tu liberam paupertatem opu-
lenta servituti antepones. Vides mi Lentule, ne in
coram offensionem impingas, qui sibi negotium infi-
nuant de rebus tuis. Male audias si quid feceris in-
consulte. Nihil patimur tibi deesse: nemo istle te
objurgat: Tu es tui juris: Vivis tuis legibus: Va-
dis dormitum, & expergisceris quando lubet: Lu-
dis, canas, prandes cum placeat: Quae omnia tibi au-
ferentur, si te feceris mercenarium. Adde etiam
quod qui te accersunt, multum forcasse de doctrina
tua sibi promittunt: quam si opinione repererint mi-
norem, occasionem protinus inquirent, quâ te detra-
dant suâ domo: & si nullam repererint, fabricabunt
tamen, & comminiscuntur. Vide quâ fronte hoc per-
feres: tu, dico, qui ad libertatem natus es, & agere
servitutem pateris. Vale.

PRO EPISTOLA LXIX.

Nolebam tibi aperire, quàm funesta sint omnia
domi vestra: cum tamen ejus rei gratiâ aures
meas precibus onerare non desinis, desiderium tuum
explebo. Pater tuus intestinus mortuus est Calend.
Januariis: Mater morbo quartana laborat: Fratres
tui sunt podagrici adeo, ut pedibus nequeant subsi-
stere: Soror tua Lucretia est paralytica: Patruus
Lentulus laborat morbo comitiali: Statius famulus
est calculosus: neptis Eugenia venit in suspicionem
lepra, quam arguunt juvenis paulatim caro, rauce da
scabra

scabra vocis, articulorum contractio, & rubri quidam nevi membris omnibus, instar botrorum, innascentes: Matertera tua Julia incidit in tantam phrenesim, ut fanatico nescio quo errore duci, & scenum in cornu conclusum gerere videatur: Anus tuus intus & in cute passim corroditur cancro, neque reperiri potest qui ejus morbo medeatur. Famulorum tuorum partim sunt cardiaci, alii coeliaci: nullus est quem pra angustia non tadeat vite. Si perconteris ut valeat tuus coquus Taratalla, actum est de ejus vita, & conclamatum est cadaver; vivens jam numeratus est in peculio Proserpina, & naulum Charonti praeparat. In eo siquidem plurima cognovi, quae evidens mortis argumentum promittunt. Nam stragulam complicat, dentes in somno collidit, membra praeter decorem detegi non curat. Praeterea, ejus labia contrahuntur, oculi glaucescunt, dentes albescent plus solito, oculi ejus fiunt profundiores quam prius extiterant, aspectum auditumque sine causa reformidat, & semiapertis dormit oculis. Quae omnia signa esse moris, recepta fidei autores dicunt. Vide ergo quomodo tam tristi spectaculo siccis oculis, & sine lacrymis interesses. Superest, ut horum destitutus auxilio, prudenter tibi consulas. Vale.

EPISTOLA LXX.

Non parva dignus es nota, qui aspectum amicorum sine causa refugias, & videndi tui copiam nemini facias. Quod si semper feceris, prestabis culpam sceleris alicujus, & grandis flagitii conscium tibi videre:

videbere: cuius horrore discedas è medio, & latebras inquiras. Quoniam etiam in suspicionem venisti, relictis literarum studiis uxorem duxisse. Quod si falsum est, cave nè fiat: te pœniteret matrimonii quamdiu viveres. Nam quomodo parares tibi victum? neque arare, neque literas nôsti. Errares si quicquam sperares à tuo patre. Si te videret manum ad stipem porrigere, si sanguinem flere, tui non tamen misereretur: neque obolum tibi daret ad emendam restim. Non est dissimulandum, quin sit aliqua in conjugio voluptas: sed si prospicienter observaveris quàm sit brevis, quot eam dolores, quanta sequatur pœnitentia, nuptias vitabis cane pejùs & angui. Consule Hippocratem, qui duos dixit uxoris dies dulcissimos, Nuptiarum videlicet & mortis. Refer ad Alexandrum, qui dixit nuptiarum diem multorum malorum initium. Nam si pauper divitem duxeris, dominam non uxorem acceperis; si pauperem, onas vita ferre non poteris: si turpem, dolebis; si pulchram, habebis communem. Audi quid suadet Cheremon: Uxorem (inquit) præstat efferre quàm ducere. Interrogatus Simonides quid esset uxor, Viri (inquit) naufragium, domus tempestas, quietis impedimentum, vita captivitas, pœna quotidiana, pugna sumptuosa, bestia contumelialis, canis ornata, malum necessarium. Horum consilio si oculos animùmque admoveris, mutabis sententiam, & citò calculum reduces. Debes etiam apud te cogitare, multas puellas sursum versum videri formosas, qua deorsum versum navis & ulceribus crurum ubique secat. Vale.

EPISTOLA LXXI.

Non videatur tibi mirum, si nunc pra letitia oculus dexter mihi saliat, qui nudiusquartus eram totus irrisibilis & agelastus. Accessit mihi quod frequenti voto semper cupiveram. Pater constituerat annos plus quatuor me in scholis captivum tenere: sed precibus amicorum, quos semper mea calamitatis miseruit, expugnatus, libertatem & exitum mihi promissis pridie Nativitatis Domini. Quod si praestiterit, Deus sum: Fortunam ipsam anteibo fortunis meis. Nunquid enim servile & miserum tibi videtur in hac languere carnificina, in qua nullus nisi de inferendis verberibus sermo? Quales putas qui nos erudiunt praeceptores? diceres esse plagiatos, carnifices, & tortores vulnerarios inter leanas, inter lupas & tigres educatos. Si quid fortasse aberraverimus, si tantillum oculos dejecerimus, si vel unguem latum recesserimus ab eorum mandato, tota vi consurgunt in poenam. Denudant nos a calcaneo scapularum tenuis, lacerant, tundunt, mazzilant, pedibus conculcant, parietibus illidunt. Nul- lum in miseriam nostram non comminiscuntur impietatis genus. Solâ oculorum torvitate & contractione superciliorum nos adeo plerumque terrent, ut malle in orci culeum incidisse. Quodque summa infelicitatis & extrema crucis est argumentum, cum in nos ita saviunt & debacchantur, non audemus pra metu hiscere, nec My quidem aut Gry facere. Quod si addiderimus verbum, iectibus pluvium, & colaphis grandi-

grandinant. Tam perimus, quàm qui jugulo implicatam jam habet restim. Excuterem tibi lacrymas, si cetera infortunia ad umbilicum tantùm perducerem. Vale.

EPISTOLA LXXII.

Multi habent me suspectum latrocinii, quòd nunc sericatus appaream & purpuratus, qui prius eram mulio & auriga: neque sibi possunt persuadere, tantas sine furto accrevisse mihi divitias, quibus utinam explorati essent labores quos pertulì prius, quàm eò rerum pervenerim; non enim tam facile de me judicarent, neque mirarentur me tanto erectum è stercore. Quasunque habeo fortunas, Diis acceptas refero; ausim tamen juramento contendere, me meis laboribus plura multò meruisse. Nam ex quo tempore excessi ex ephēbiis, non recordor diem ullum sine linea præterisse me; quòd semper subiret in mentem Portii Catonis, qui detestari solebat, si quā dies per incuriam inanis effluxisset. Natus annos quindecim servivi cuidam trapezite, moroso supra quàm sit credibile. Nam irascebatur ob rem nihil, ob floccos, ob ungues pravè sectum. Imperabat ad iectum oculi. Conjectare plerumque me oportebat, quid digito creparet. Si vitrum rupissem, comminasset mihi caput sandalio. Iratus quandoque aquā & igni mihi interdicebat. Perferebam omnia, neque me piguit: moriens enim heredem me constituit, meorum xemor obsequiorum. Quas ego divitias non temerè prodegi, ut solent plerique: nam converti me ad

studia, ubi quamvis adultus brevi tempore adeo profeci, ut socios meos relinquerem à tergo, & multis precessissem parasangis. Cum adhuc essem rudis, aliquid quandoque dabam muneris doctioribus: neque me pudebat consulere juniores: cur enim puduisset, cum Socrates philosophorum optimus, à mulieribus doceri, indignum Philosopho non duxerit? Diotimam appellare magistram, & Aspasiam frequentare? Hac ad te scribo Ligurine, ut exemplo meo, dominum tuum tantis obsequiis tibi demerearis, ut tue consulas paupertati. Vale.

EPISTOLA LXXIII.

Quid habes Pauline? Quid frontem caperas? Videris mihi tristior solito: facies tua mororis promittit argumentum. Compertam habeo tuam naturam. Tu in primore fronte geris affectum animi. Non consueveras hoc modo me presente tristari. Securè potes acerbitalis tue virius mihi evomere. Quicquid dixeris, perinde ac thesaurum continebo, & fortasse dolori tuo medebor, si modo capiat medicinam. Priusquam occurrebam tibi, mihi arridebas & à tertio usque jugere porrigebas dextram. Cur sic te mutatum video? Nescio an verba mea nuper cum stomacho exceperis, quibus te insimulabam pigritie; at ego alioversum loquebar, quam ut bilem tibi excitarem. Propterea non ageres amicum, si hoc ipsum mali consuleres. Quicquid dixi præter, non propter movendam tibi choleram dixi: semper dedi operam nè quid detrimenti ulla in re caperes. Amavi te

à puero, & molliter educavi, fovique semper mihi
quàm alumnium suum nutricula; neque gravatus
sum studia mea sæpenumero interpellare, ut facerem
quæ in rem tuam essent. Quare errares vehementer,
si aliam persuasionem induceres. Fac semper mei in te
amoris periculum; non inuenies me verbo tenuis a-
micum. Siqua in re operâ meâ tibi fuerit opus, ad
me semper velut ad anchoram confugias: qui te amet
vehementius, habebis neminem. Verum & volo, ut
me semper candidum amicum, & infucatum iudices.
Non sum ex ea hominum nota, qui in ostio tantum
formosi palam blandiuntur, & clanculum mordent.
Vale.

EPISTOLA LXXIV.

CRedo horam illam fuisse mihi fatalem & in-
auspicatam, quâ primum Lutetiam veni. Antea
nihil mihi deerat, habebam omnia ex animi voto. E-
ram indutus holoferico, bysso, & dalmatico. Nè mul-
tis agam, eram totus sericatus. Nunc verò incidi in
tantam paupertatem & penuriam rerum, ut me oporteat
domesticatim victum & ostiatim emendicare, &
manum ad stipem porrigere. Vale.

EPISTOLA LXXV.

NULLA non horâ mihi caveo ab insidiis tuis: nam
suspectum te habeo furti, & aliorum scelerum,
quæ sunt turpissima relatu, & castas aures offendunt.
Nullum fuit mihi frequentius votum, quàm ut vir-
tutem amplectereris: nunc verò de te nullam spem

mihi promissa, omnem in te despero probitatem. Ni-
hilominus quicquid ages, cave nè infascescas & (ut
est in proverbio) exuvium leonis induas. Erunt o-
nim qui retandent tibi arma, si secus egeris. Vale.

EPISTOLA LXXVI.

Quoniam auriculari nuper digitulo te percussi,
nullo die (ut multorum verbis ad me perla-
tum est) maledicere mihi desistis ubique loco-
rum. Quod quare facias, miror summopere. Ea
non sunt humani ingenii, mansuetique animi officia,
Convitiare tamen ut voles. Si insimulaveris me su-
perbia, latrocinii, & aliorum id genus scelerum, non
verterim manum. Si animus esset injuriam reponere,
& hanc tuam petulantiam retaliare, patet amplissi-
mus dicendi campus. Vale.

EPISTOLA LXXVII.

Satis superque conspicio veracissimam esse parcer-
entiam quã adversis fortune flaribus non esse de-
sperandum fortunæ, aut in prosperis minime superbi-
endum. Compluscultos enim videre est gravibus in-
fortuniis exagitados, quos molli gremio post paulò
eadem complectitur fortuna. Contra verò per plures
non desunt, quos ab immensis opibus ad humilem pa-
uperis conditionem compellit. Quocirca nosce te ipsum,
nec tantum tibi tribuas. Vale.

EPISTOLA LXXVIII.

Quamdiu fuisti probatus moribus, & spem bonae indolis praece tulisti, rebus tuis semper consului: nun vero quoniam ablegasti virtutem, & hominum expectationem de te fefellisti, interdico tibi domo meâ. Quod minaris mihi satyras & mortem, ego has comminationes non facio pluris, quam fulgur ex vitro. Si quid in me jamdiu parturus, parias quaso. Tanti facio verba tua, quanti nugae obstetricum, & delirantium jam vetularum. Si nihili pendis quod dico, multò minoris aestimo quod facias. Vale.

EPISTOLA LXXIX.

Male agis & iniquè, si habes me suspectum insidiarum, aut alicujus in te conjurationis. Hocine est credibile me in eum insidias parare velle, cui quicquid habeo doctrinae, acceptum referre debeor? Nutrivisti me à puero, fecisti è servo ut essem liberatus, & quod habuisti summum pretium, persolvisti mihi. Na inhumanius essem, & planè inciviler, si tanta benevolentia excideret animo meo. Parce, quaso, furori tantisper, dum rei veritas innotescat tibi clarior. Domum si talem me repertas, qualem suspicaris, interdicas mihi domo tuâ, ipsâque adeo consuetudine & familiaritate: nam & ero dignus tantâ notâ. Vale.

EPISTOLA LXXX.

Demeruisti me tibi multis obsequiis: Dis faciant ut mihi liceat aliquando gratiam referre, & agnosco

agnoscere beneficium. Si velis fieri certior rerum
 mearum, contineo me domi, neque amplius sequor
 militiam; partim quod hac professio non videatur mi-
 hi magne frugis, partim etiam quod præ senio jam
 sum emeritus & donatus rure. Quod rogas, ut de fra-
 tre tuo bene merear, cumque ad viam virtutis redu-
 cam; illud factu perdifficile est: jam enim aded occul-
 luit in sua nequitia, ut nulla sit spes ejus revocandi.
 Ad hæc, aspectum meum reformidat ac refugit
 quantâ maximâ potest operâ. Vale.

EPISTOLA LXXXI.

OMnes habent te suspectum ejus homicidii;
 quod heri perpetratum est in suburbis, horam
 circiter nonam. Si res ita se habet, vitæ tuæ non pa-
 rum timeo. Non solam enim vapulabis à carnifice
 compitatum, at (quod longè deterius est) traberis ad
 furcam. Vide quonam modo effugium tibi reperies.
 Non poteris enim deprecari morsem, si quis adver-
 sum te sententiam tulerit. Præterea judices insta-
 bunt, ut ratiocineris usque ad assem de pecunia, quam
 uno abhinc anno temere prodagisti. Vale.

EPISTOLA LXXXII.

Non est mirum si parentes ignaviam tuam perta-
 si, omni ope te destituerint; quoniam (ut acce-
 pi) tu quotidie pernoctas in alea: præterea insidia-
 trices quedam meretricula facultates tuas exhauri-
 unt, & crumenam: à quibus nisi caveas, non habebis
 tandem unde satisfacias tuis creditoribus, & abro-
 rum are te eximas. Vale.

EPISTOLA LXXXII.

Sæpenumero multis periculis vitam obseci, ut ab his te redimerem, quæ videbantur imminere tuo capiti. Nihilominus, si quando opus est mihi operâ tuâ, subterfugis astutē. Utere tuis astutiis ut voles; futurum enim spero, ut nihil inde fructus consequar. Ad extremum, dabis pœnas tua ingratitudinis: nam non est credibile, deos hoc scelus inultum relicturos. Vale.

EPISTOLA LXXXIII.

Mirari quidem satis nequeo impudentiam tuam. Vides corruptissimam tuam vitam probatissimis quibusque viris displicere: tu tamen nihili facis. Cùm adhuc eras puerulus, omnes grande aliquid sibi promittebant de tua indole: nunc verò spem omnem futura in te virtutis ademisti. Vive tuis legibus: scies tamen parum frugis ex hac vivendi ratione tibi futurum. Longè prudentiùs faceres, si eorum consiliū sequerere, qui tua prospiciunt utilitati. Vale.

EPISTOLA LXXXV.

Dolenter & agrè fero, quòd non facias frequentius tui videndi copiam, cùm exploratissimum habeas meum in te amorem. Quotusquisque amicorum tuorum prospexit rebus tuis vigilantius quàm ego? Te oro, utere amico tuo familiarius. Nulla in te (quam petiveris) repulsam passurus es. Vale.

EPI-

EPISTOLA LXXXVI.

Di immortales, quàm diversa est hominum natura! Qui hâc tempestate volunt rem augere domesticam, eos oportet assentatores esse maximos, multa dissimulare, habere animum labiis dissentientem: secus non dabitur locus aut ratio augenda faventis. Proinde, si facilem accessum velis tibi patere ad Principes, imprimis dicendum erit Vale Virtuti, repudianda Veritas, atque etiam probandum grato & plausibili vultu, quicquid illi dixerint aut fecerint; vel si hominem interfecerint. Vido apud te, an justâ paupertate malis vivere, an per nefas ditescere: potior tamen mihi videtur honesta paupertas, quàm congesta per scelus divitia. Vale.

EPISTOLA LXXXVII.

Adimam tibi metum in quo nunc es, & explebo animum gaudio, cùm quid tibi dixerò quod à recepte fidei hominibus intellexi. Pater tuus constituerat te exigere suâ domo, exoravi tamen meis precibus, ut propositum hoc immutaret. Da operam, ut eum in amore tui contineas. Nemo enim est mortalium, cui plura debeas, quàm illi. De te (scio) bene merbitur, & hominum expectationem non destituit. Vale.

EPISTOLA LXXXVIII.

Vsu plerumque accidit, ut illiterati grammaticis multò plarè astiment sese, quàm homines egre-

giæ docti, & oraculorum Sibyllæ interpretes. Quod in te expertus sum. Luce clarius est, & vero verius, te adhuc esse elementarium, vixque à tenebris ignorantia pedem eduxisse: adeo tamen tibi places & blandiris, ut neminem præ te ducas hominem. Quaeso priusquam ampliùs insolescas, metire te tuo modulo. Putas te dignum grammatici nomine, quod ineptas quasdam differentias, frivolasque etymologias didiceris? Hallucinaris plurimùm si tam brevi gyro Grammaticen concludas: cùm oporteat perfectum grammaticum, Philosophos, Oratores, Poëtas, Jurisconsultos, omne denique scriptorum genus excussisse. Vale.

EPISTOLA LXXXIX.

FRequens fuit mihi votum ac desiderium, universam vitam in bonis literis consumere: atqui nimia, aut, ut verius dicam, Orbiliana præceptoris mei severitas usque adeo me divertit & absterruit, ut certum sit mihi, porcarium potius aut mulionem agere, quàm diu eam sustinere crucem. Hoc si gravatè & dolenter ferat pater tuus, consule, quaeso, quonam modo poterit occurrì aut iri obviam: Sum enim imparatus, neque consilii locum habeo, neque auxilii copiam, ut ait Terentianus ille Pamphilus; nec satis compertum habeo, quod remedium huic malo inveniam. Si ratione ullà fieri possit, cavere volo, nè eares mihi sit infamia. Vale.

EPISTOLA XC.

Quoniam percontaris sæpenumero, quomodo res nostra sese habeant, volo explere animum tuum, Illud

Illud primum scito, nobis omnibus prosperè esse, laetè & genialiter satis vivimus. Unum est tamen quod male nos habet, quia frequens est tibi consuetudo cum perditâ nescio qua muliere, quæ facultates tuas omnes iustar hirundinis exugit, & te ipsum radit usque ad cutem. Utinam consultè & rectè reputares viâ quàm fraudulentâ sint diabolares huiusmodi meretriculæ; animum tuum (ut conjicio) ad aliud negotium appelleres. Erit quòd succenseamus tibi, si in re nihili tantum semper feceris sumptum. Proinde medeare huic malo, & quàm poteris citissimè. Vale.

EPISTOLA XCI.

*I*N morte patris fugebas te plurimum dolere: verum ea sollicitudo vidui solum extitit, aut tridui, fuitque ficta, & similis præficarum lacrymis: demum desisti dolere. Tu non refers par pari, si jam patris oblitus es, qui tamen nihil unquam tibi deesse passus est. Dabitur tibi magno probro, si hac ingratitudo ad aures hominum pervenerit: propterea fac ut probum decet adolescentem. Vale.

EPISTOLA XCII.

*P*Utas te fecisse pretium opera, quòd triviales quosdam versiculos conscripseris: hisque perinde tibi places, ac si arduum aliquod opus & Arcopagitarum theatro dignum edidisses. Te oro per amicitiam nostram (quæ incæpta à parvis, cum ætate accipit simul) cave nè sis tibi Suffænus, aut simias imiteris,
qua

que suis factus quamlibet deformes pro formosissimis
admirantur. Non monerem te huius rei, nisi certo
viderem, plus inde futurum detrimenti, quam utili-
tatis. Caterum audio te quibusdam flagitiis dedi-
tum esse & proclivem: à quibus pedem revoces te
quæso. Admodum enim difficile est, ab eo se malo ex-
tricare, cui quis ab ineunte ætate inſuevit, & innutri-
tus est. Vale.

EPISTOLA XCIII.

Petivi abs te decem aureos solatos muneri, nullam
quidem coactus necessitate, aut indigentia, sed
ut animum tuum pertentarem: nam (quod diis habeo
gratiam) auri & argenti est mihi abunde: passus sum
abs te repulsam, quod in magnam me traxit admira-
tionem. Hoc enim scio, me meis in te beneficiis me-
ruisse, ut fortunas tuas ipsamque adeo vitam pro me ex-
poneres. Quid pollicebaris montes & maria, dicebas-
que me tibi esse chariorem tuis oculis. Hæcine est
illa benevolentia? Quam fiduciam id audes recusare,
quod paulo antè promiseras? Nunc quoniam explora-
ta est mihi fides tua, cave deinceps nè conspectui no-
stro te offeras: facile carebo operâ tuâ. Vale.

EPISTOLA XCIV.

Nescio unde tibi creverit hic fastus, ut abjecti-
onem me putes quam quocum verba facias.
Primum omnium (quantum conjicio) non sunt tibi
plures animi & naturæ dotes, quam mihi: sed ut sint,
debes propterea se arrogantia conscendere, ut nemi-

nem

nem pra te ducas hominem & Divitia tua (ut conj-
etur colligo) hac supercilium tibi non induunt. Nam
licet patrem habueris, ut omnium hominum sapien-
tissimum, ita & ditissimum: rem tamen domesticam,
juxta & universum patrimonium sic prodegisti, ut
parum absit, quin te oporteat emendicare victum osti-
arium. Proinde te oro. Nosce teipsum: nec tantum tibi
tribuas, quantum consuevisti. Vale.

EPISTOLA XCV.

Nescio quamnam ratione factum sit, ut in odium
tuum impigerim: nihil me omisisse puto, quod
amicum fidelem deceat. Si forte conquereris, quod ni-
hil pecuniarum pridie ad te miserim, non est quod con-
queraris: nam ego & nostrates ferè omnes tam à re-
rum omnium penurià laboramus, ut pauci admodum
reperiantur, qui habeant, unde vel mediocriter vi-
vant. Propterea non est credibile te jam prodegisso,
quod pridie dominice Nativitatis ad te misimus. Si-
quid aliud mœoris argumentum te pupugerit, maxi-
mè vellem cognoscere, ut possem resarcire & repara-
re, si qua per me jactura tibi contigisset. Vale.

EPISTOLA XCVI.

Nullo ferè non die te moneo atque vehementius
insto, ut proficias in bonis literis, quò tuà doctri-
nà modum aliquem reperias vivendi: nam parentes
tui omnes vix habent, unde seipsos nutrant vel tenu-
issime. Itaque longè tuà expectatione falleris, si eorum
fiducià juventutem in corpore consumeres, & (quod
dici

dici solet) in utramque aurem dormire otiosus. Si nihil promoveris, tu solus eris in culpa: neque enim tibi deest ingenium, nec item boni praeceptores, qui te bonas artes doceant. Vale.

EPISTOLA XCVII.

Nihil unquam mihi respondes ex animi sententia; nec compertum habeo, unde inauspicatum hoc malum me semper consecretur, nisi quod aurem praesto nonnullis impostoribus, qui amicitiam vultu promittentes, furtim me decipiunt, & laetant; à quibus cum volo me extricare aut revocare, nequeq; acrius tum nituntur, & dant operam, ut me trahant in suas pediculas. Quod non adeo gravatè ferrem, nisi deciperer à quibusdam, pro quorum salute vitam meam multis quandoq; periculis exposui. Te oro, si quod huic malo remedium queat inveniri, exhibe te amicum: nullam etenim habeo præter te unum à quo ratio mea utilitatis dependeat. Vale.

EPISTOLA XCVIII.

Consulo tibi frequentissimè, quonam modo te oporteat vivere, quibuscum versari, quos refugere, quos imitari. Videris tamen parvi facere quod moneo: nunquam reminisceris verborum meorum. Hoc unum certò scio, neminem unquam existisse, qui prospexerit rebus tuis vigilantius, quàm ego. Diis deeq; omnes illum perdant pessimè, qui primam te divertit, nè virtutem amplectereris: nam (ut videre est) adeò te corripit, & perditis inebriavit moribus, ut liberandi tui nulla spes omnino relicta sit. Vale.

EPISTOLA XCIX.

Videris tibi felix, & (quod aiunt) cælum digito attigisse, quòd quedam epigrammata & elegias dederis in lucem. Putas enim te magnam ab eo mercedem habiturum, cuius nomini opus ipsum nuncupasti. Novi hominem intus & in cute, ejusque mores mihi sunt exploratissimi. Est opulentus quidem, verùm etiam adeò tenax & illiberalis, ut facilius sit elicere aquam ex pumice, quàm ex ejus crumena plumbeum nummum extorquere. Si speras blandis verbis ipsum ambire & inescare, nihil agis. Aurem facile præstat adulationibus & parasitis: sed semper palpum obtrudit. Vale.

EPISTOLA C.

Quid habes Nacerine? dissimulas & suppressis dolorem tuum quàm potes maximè, & adulterino quodam risu latitiam promittis: est tamen aliquid quod intus te torquet pessimè. Ubi primum te aspicio, arguo protinus animum tuum ex ipsa fronte. Mi animule, si me amas, noli te macerare. Cùm te video vultuosâ facie, & obductis superciliis, lacrymis nequeo temperare. Potes citra metum arcanum mihi tue mentis committere. Non est enim (quantum conjicio) in tota mortalium vita, qui magis bonori tuo & fame timeat, quàm ego. Quod si nondum satis explorasti, experire certius, cùm voles. Vale.

EPISTOLA CI.

Verba tua atque etiam mores magnopere mihi placent, adeò inquam placent, ut incredibilis voluptas

voluptas accrescat animo meo, cum jucundissimo tuo aspectu frui licet. Aliquantulum tamen displicet immoderata loquacitas, nec mihi tantum, at etiam plerisque magna celebritatis hominibus. Si velles aurem prestare meo consilio, parcius loquereris. Nam magna & heroica homini virtus, linguam cohibere, in convivio maxime: ubi cum quis impudenter loquitur aliquid, aut inconsulte, non caret ebrietatis suspicione. Aperte omnia dico: bene enim mihi promitto de tua benevolentia juxta & humanitate, ut existimem te equi bonique consulturum, & non laturum agere, si vel acerbissime te objurgavero. Vale.

EPISTOLA CII.

Dici profecto nequeat, quam dolenter & agere tulerim, quod toto triennio, quo Lutetiam habitas, ternas tantum literas ad me miseris, & eas quidem brevissimas. Quid? quo tempore discessisti a nobis, jurabas te scripturum unoquoque mense. Vide quomodo constiteris tibi. Na tu es egregie malus, dignisque multis plagis & cicatricibus, quod jam memoria tua exciderint, qui rerum tuarum semper & ubique, sategerunt. Emoriar, nisi te pœniteat tua ingratitudinis. Si unquam videro te ad eam rerum inopiam redactum, quam aliquando elaborasti, non miserebor tui, vel si sanguinem fluxeris. Vale.

EPISTOLA CIII.

Nemo est qui te nimie temeritatis non arguat, quod adeo superbo & elate respondeas senatoribus,

taribus, nec injuriâ sané. Periculosum est enim in eos temerè murmurare & obloqui, penas quas vita nostra juxta & mortis pendet potestas. Jam hoc idem tibi predixeram antè paulò, quàm discederes à me. Te oro si antehac imprudenter vitam institueris, ut posthac in teipsum descendas, & tuo te pede metiaris. Quicquid dico, sine felle dico: nam quamvis infra meritum, & citrà quàm debuisti mea in te benevolentia responderis, non possum tamen non benevolè te hortari. Cùm nuntius tuas ad me literas deferet, non pergat amplius ad antiquum meum domicilium. Nam habito è regione Gymnasii Navarriensis, ubi nemo est qui à secundo jugere mihi non assurgat, olèam doctrina & virtutis opinionem, quàm de me conceperunt omnes. Vale.

EPISTOLA CIV.

Fuit nescio quis apprimè tibi familiaris, qui vitam tuam omnem ab ipsis (quod aiunt) crepundiis mihi enarravit. At nihil vel modicà dignum de te gloriâ intellexi, præterquam quòd abstemius vivis. Nullo ferè non die aleam protrahis in mediam noctem. Supra modum & messes tuas sumptu facis, & ultrà quàm tui parentes opinentur. Fieri nequit, quin passimè tibi vertat si voluptatibus semper indulgeas, ut hactenus consuevisti. Non ignorante Lutetiam profectum esse, præter propter voluptates & ludos. Non respondes parentum de te opinioni: meam ipsius spem fefellisti maxime. Huc usq; mori à ceteris supra quàm debui: amavi ultrà quàm tibi persuadaui. Verùm nisi ab hujusmodi vanitatibus pedem revoces, ego relinquam te

omni ope destitutum, & interdiciam tibi domo mea.
Vale.

EPISTOLA CV.

VTinam esset mihi otium ab his occupationibus,
qua me nullâ non horâ interturbant, & ferè ob-
ruunt. Facerem ut intelligeres, quantum nomini tuo
tribnam. Aliquot abhinc diebus misi ad te nonnihil
pecuniarum, plus multo propediem missurus. Utrum
autem acceperis, necne, clam me est. Si non acceperis,
per me non stat: dedi enim cuidam homini, qui probata
admodum fidei mihi videbatur, atq; etiam dignus quo-
cum in tenebris tuto & citra scrupulum micare pos-
sem. Porro desine quæso litigare cum Ligario. Certius
& exploratiùs nôsti hominem, quàm ut depingi tibi
debeat. Mores ejus domesticè tanquam tuos ungues
tenes. Præterea vulgò dici solet, Gallinaceos in suo
sterquilinio plurimum valere. Si unico verbo factiônè
cum eo susceperis, fretus parentum fiduciâ interficiet
te. Caterùm si Codrus domum tuam se contulerit,
cave maximè nè eum intromittas. Secus si feceris, te
pigebit facti. Nam primâ (quâ mecum jacuit) nocte,
pannos, culcitram, pulvinar, lodicem, suppedaneum,
brachias, cothurnos, soccos, cateraque id genus vesti-
menta (honor sit auribus tuis) turpissimè percaecavit
& stercoreavit.

EPISTOLA CVI.

PUtabam enim animi candorem esse tibi congeni-
tum, ut nunquam vellet aliquid in me fraudis
comminisci. Ubicunq; enim occurrebâ tibi, tu pellace
H 3 vulpe

vulpe benignior blandiebaris mihi, & arridebas. Nunc vero aperte video, te hominem esse fraudulentum, & nigrâ (quod aiunt) candâ, atque animum habere à lingua & labiis dissentientem, & procul remotum. Nam cum pericula multa me circumsteterunt, non solum non subvenisti amico, at etiam amico de industria nocuisti. Nunquam per deum Herculæm quiescam ex animi sententia, quin te cumulatissimè, & cum multo scenare retaliavero. Quinq; anni jam praterierunt, ex quo abundè & ambabui (ut aiunt) manibus omnia tibi suppeditavimus: at si te oporteret victum emendicare, non extorqueres à me nummum plumbeum ad emendam restim. Vale.

EPISTOLA CVII.

Quotidie ferè convertis omnium in te oculos. Quòd sericatus appareas, superbiusq; induaris, quam ut fortunam tuam & facultatem deceat. Es, (quod est extremum dementia) quod omnes vertunt crimini, tu laudi tribuis. Legistine unquam, hominum inconsultissime, probro datum esse Quinto Hortensio Oratori, quòd compositè circumspèctèque, & multa cum munditia indutus esset? Tu capillos unguento delibutos pectus ad speculum. Unico digitulo (quod aiunt) caput scalpis. Insuescis lectica & plumis Sardanapali. Oculi tui sunt ludibundi & ebriosi, manus inter agendum gestuose. Putas hæc omnia carere suspitione mali, quòd per fœditatem nominare non liceat. Si me amas, & honori tuo vis prospicere, abstinens à nimia illa corporis elegantia. Vale.

EPISTOLA CVIII.

Solus sum quem diligunt Dii immortales, si nulla
 Sægritudo voluptatibus meis intercesserit. Pater
 meus (quod Diis habeo gratiam) prosperè se habet
 & pugilicé. Mater abundè pecuniarum mihi attulit.
 Quid queam expectare majus, aut felicius? Si fortè
 fortunâ aliquis me morbus invaserit, sub manu & di-
 cto citiùs præstò aderunt infiniti medici, qui morbo
 meo medeantur. Unum tamen est duntaxat, quod me
 excruciat miserrimè: Ego sum planè ignarus; literas
 nè à limine quidem salutavi, aut primoribus degusta-
 vi labiis: hoc si carerem infortunio, ceteros mortali-
 um præ me uno infelicissimos crederem. Vale.

EPISTOLA CIX.

Dum quid scribis, opera tua tibi rident adeò, &
 blandiuntur, ut digna protinus existimes, quæ &
 eventuari, & in lucem prodire debeant. Qua in re
 non parùm timeo nè sis tibi Suffenus, ac simias imi-
 tere, quæ suos fœtus quamlibet deformes pro formo-
 sissimis admirantur. Si scaperes, ab alieno potiùs arbi-
 trio penderes, quàm tuo. Cave nè his aurem prebeas,
 qui te magnis laudibus palàm efferunt, omnesq; La-
 tina lingua principes præ te uno rudes & agrestes esse
 predicant: clàm verò medio te monstrant digito. Fal-
 laces hoc genus parasiti perbellè tibi imponunt, & te
 molliter inescant, ut aliquid semper trahant in suam
 nassam. Finem faciam huic epistola, nè verbis meis
 defatigatus pertadeas: quamvis justà te objurgatione

incessam. Si percontaris ut valeam, bene sané. Nulla est aegritudo, quæ animi mei serenitatem obnubilet, præter tuam illam cecitatem. Hoc si abesset malum, cætera latus essem. Vale.

EPISTOLA CX.

Ante aciem accersebam te domum meam, à tertio (quod dici solet) jugere & stadio mihi arridebas; eorum omnino similis, qui in ostio tantum sunt formosi, videnturq; pellace vulpe benigniores. Nè multis agam, adeò blandiebaris, ut indubitatâ fide omnia de te mihi promitterem. Nunc tamen apertè video, te ex eorum esse numero, qui montes & maria pollicentur, demum ubi res ipsa postulat, nihil omnino præstant. Abhinc paucis diebus te oravi, ut aliquid contra jus & equitatem ageres, ut eximeres me à quodam periculo quod imminebat capiti meo. Respondisti nulla omnino de causa declinandum esse de via, etiam si amici crebris efflagitarent convitiis. Sed dic mihi, hominum aequissime, unde nova isthæc religio in te incessit, & suborta est? Chio præstabilis homo sapientia, nunquid conservandi amici gratiâ falsum dedit consilium? Nunquid & Pericles promisit se accommodaturum amicis usq; ad aras? Sed de his hætenus. Si quando acciderit tempus quo indigeas operâ meâ, tu talionem accipies. Vale.

EPISTOLA CXI.

Longè tua te fallit opinio, si putes nos aulicos ceteris mortalibus esse feliciores. Nos quidem laute & genialiter vivimus. Habemus affatim divitiarum, induimur bysso & purpurâ, superbe & plius quàm

quàm tragicè incedimus palam populo. At multi forinsecus magnam prae se ferunt & promittunt opulentiam, quibus res est angusta domi, & curta suppellex. Alii usque adeò obruuntur aere alieno, ut ipsam quoque debeant animam. Præterea putantne sub elegantissimis nostris tuniculis multam sordem quandoque delitescere? Plerique intus & in cute à calce ad verticem capitis sunt scabiosi. Alii omnino podagrici, & membrorum impotes, & (quod in maximam miseria partem repono) vivendum est nobis non arbitrio nostro, sed alienâ (ut aiunt) quadrâ. Siquis nostrum in morbum quemlibet gravem inciderit, nullo penitus indicio dolorem suum audebit exprimere, nè rideatur ut molli & effœminatus. Præterea (si me audis) noli commutare solitam tuam professionem. Vale,

EPISTOLA CXII.

COnquereris, & plus nimio, quod nudiusquartus brevem quandam pecuniam amiseris: quod me maximè reddit mirabundum, cum præsertim levis & impænitenda sit jactura, & quæ nullo ferè labore compensari queat, & resarciri. Stunderem tibi dolorem hunc excutere, nisi vereretur mea verba tibi fore irrita. Si velis rependere hoc detrimentum, quare non reverteris ad pristinam professionem, cum præsertim ea sit questuosa & exploratissima commoditas? Aliud est, quod te monitum velim. Cum quis in odium tuum impagis, in eum protinus ructas & evomis quicquid in buccam venit. Contrà verò cum quempiam amicum tibi dederis, primâ statim fronte pate-

patefacis intima tuae mentis arcana. Te oro ex consilio Chilonis, sic ames, tanquam aliquando osurnus; habet enim demum oderis, tanquam postea amaturus. Vale.

EPISTOLA CXIII.

IN aprico nuper quiescebamus ego & pater tuus; cum autem una fabularemur, accessit protinus nescio qui nuntius, agrestis planè & inelegans, qui praedicabat se familiarissimum tibi fuisse, & eidem praecptori operam dedisse. Propterea percontati sumus, ut valeres, utq; in literis profecisses. Respondit ille, te mortalium omnium pigerrimum, & (quod aiunt) Epimenidis somnum tuae indormire negligentiae. Id ubi primum pater tuus intellexit, turpibus in te verbis & indignis relatu temperare non potuit. Si vis ut eum in amorem tui revocem, expergiscere, & ab ejusmodi nota, quam maximè poteris, cave. Vale.

EPISTOLA CXIV.

Contrahis tibi pessimum nomen, quòd nihil habetas frequentius in ore, quàm verba obscœna, & quae castas aures offendunt maximè: & (ut nihil dissimulem) non desunt qui ex ea procacitate lingua, & illo sermone, mores tuos arguant & metiantur, dicantq; vitam ipsam orationi respondere. Non est quòd mihi succenseas, si te benevolè & amicè corripiam: quoniam nostra omnium aures jam calent turpissimo illo rumore, qui passim de te circumfertur. Cave tibi, nam si nota illa diutius increverit, nunquam eluetur, & tu ipse vix poteris in bonam vulgi opinionem introreperere.

trorepere. Nemo est parentum tuorum, quem tanta non pudeat turpitudinis. Et certè periculum est, nè turpissima tua vita desinat haberi in pretio. Vale.

EPISTOLA CXV.

Pater tuus graviter & iniquo animo tulit, quòd audiverit nullum esse tibi frequentius votum, quàm ut uxorem ducas: nec dubito, quin pessimè tibi vertat, nisi entaris qualicunq; viâ irrepere ad demerendam ejus benevolentiam. Sed dic per deos omnes, undenam tibi incessit mutanda conditionis desiderium? Non ignoro multas esse in tua professione misérias; verùm hæ majoribus emolumentis pensantur & obliterantur. Eà causâ ad te scribo, ut te à proposito divertam & absterream: certius enim quàm tu video quantam facturus sis jacturam, si ab ejus mandato vel unguem latum recesseris. Vale.

EPISTOLA CXVI.

Olim cùm quid ad me scribebas, epistole tue legebantur palàm, & sine ulla vitii suspicione circumferebantur. Nunc verò cùm quid scribis, manifestarius error tertio quòque verbo deprehenditur. Quia in re homines non solùm multâ lectione exercitati, at etiam tennes, & obscuro loco nati te derident: nequa est quisquam aure adeò surdâ & jacenti, quin facile perspiciat & animadvertat hanc inscitiam. Timeo nè longa studiorum desuetudo hac barbarie te contaminaverit. Si velis redire ad intermissam interruptionemq; & interpolatum calorem, erit quòd speremus

te nonnihil profecturum: at si diutius insueveris huic negligentia, jacta est alea; nos de te omnino desperamus. Vale.

EPISTOLA CXVII.

Multi & sapientiâ & auctoritate pradi con-
queruntur sæpenumero, de quibusdam sciolis
ineptulisq; & diobolaribus grammatistis, qui pedibus
(quod aiunt) illotis ad sacrosanctas legum et Philo-
sophiæ disciplinas divertunt, aut frequentibus audi-
toriis palam profitentur; cùm tamen nihil unquam
bonarum literarum, nisi fortè in transcurso, degusta-
verint. Sunt etiam (proh Jupiter!) qui Platonem le-
gere velint, non vitæ ornandæ, sed linguæ orationisq;
comendæ gratiâ: nec ut modestiores fiant, sed lepidi-
ores. Utinam, utinam jactantici isti nebulones, ni-
garum tenuis docti, inniterentur vestigiis discipulorû
Pythagoræ, quorum nemini prius licebat aut com-
mentari, aut verba facere, quàm factus esset erudi-
tus silentio. Horum igitur periculo tibi magnopere
cavendum est, nè conscendas altiores disciplinas, quæ
& ingenii & doctrinæ captum longè exuperant.
Vale.

EPISTOLA CXVIII.

Dolui jampridem, atq; in dies ingravescit animi
mei ægrotudo, quod universum patrimonium
vix toto vertente anno prodegeris. Pater tuus nun-
quam minoris cœnavit, quàm decem aureis: nunquam
minoris habitavit, quàm decem millibus aureorum.
Tamen ex tot tantisq; opibus, quas reliquit moriens,

vix

vix superest urgens, aut fidelis lagena. Sed certe nil mirum: vili enim vendidisti, quod magno emerat. Multa me presente stultitia te insimulârunt: semper tibi patrocinatus sum: sed noli deinceps expectare patrocinium meum, dum te videro immutatum. Vale.

EPISTOLA CXIX.

Videris ex earum esse numero, qui, cum nihil refert, pudent; ubi verò pudendū est, tunc eos deseris pudor. Nudiusquartus cum insimulavimus te ignorantia, protinus demissâ fronte erubuiſti. Ubi verò adulteria tua in medium protulimus, culpa tua patrocinari cupisti; tantum abest, ut pœnitentiâ ducere-
ris. Miror quâ fronte tot probroſas de te contumelias perpeti possis. Bis ad subsellia iudicum tractus, extremâ stetiſti fortunâ, & ita decoſiſti: non quod innocens credereris, sed nè iudices pejerâſſe dicerentur. Cave nè divina ultio (qua lento gradu ad vindictam sui procedit) ampliari exitio te reſeruet, tarditatēq; supplicii gravitate compenſet. Multis enim fortuna parcat in pœnam: & quomodo ſepe caſus tranſit, aliquando invenit, ut inquit ille. Vale.

EPISTOLA CXX.

Frater tuus publicè profitetur Enëidem Virgilii, magnâ doctrina ſua oſtentione: utinam tanto auditorum fructu & plauiſu. Non ſatis ſcio quam gratiam inde relaturus ſis, nihilominus tanta eſt diſcipulorum noſtri temporis ingratitudo, ut ubi primum diſceſſerunt à conſpectu præceptorum, ſtatim obli-
vivi-

obliviscantur veteris beneficii, neque agnoscant per quos profecerint. Expertus & sciens loquor. Multi enim ex officina & umbraculis meis prodierunt, qui nunc me nihilo pluris aestimant, quàm porcarium, aut mulionem abjectissimum. Qui de ingratissimis bene merentur, hoc frugis referunt. Ceterùm, quòd me consulis, an debeas aulicam sequi vitam; si me audis, immorare solita tuae professioni, nec induas tibi aureas illas & fucatas compedes. Melior est enim libera paupertas, quàm vel opulentissima servitus. Vale.

EPISTOLA CXXI.

Cum te objurgo, & impietatis insimulo, quòd rarissimè proficiscaris ad templum, culpam tuam excusas, causarisq; te esse podagricum. Eo morbo proximè atq; tu, aut etiam aequè (ut juxta mecum ipse nòsti) laboro: neq; tamen mihi satisfacio, aut apud me conquirere possum, quin tertio quòque die templum adeam, votivas preces Deo immolaturus, persolaturus & oblaturus. Nemo est aequè spernendus, quàm qui pietatis obliviscitur, & religionis. Amo te plurimum, nec hodie vivit quisquam mihi amicitior ac tu. Nisi tamen prospexero te alio ingenio atque olim fuisti, fieri vix poterit quin amicitia nostra refrigescat & minuatur. Vale.

EPISTOLA CXXII.

Verum est quod scribit Lucanus, Nescia plebs jejuna timere. Quoniam magna est rerum omnium penuria, & incredibilis annona caritas, multi qui labore

bre & quaestu suæ professionis queritare sibi victum nequeunt, coguntur ad latrocinia & expilationes convertere, aut viatoribus insidias moliri: licet certo videant se suspensum iri, si corripiantur. Sed quid faciam? fames est adeo intolerabilis, & malesuada, ut ad quodvis discrimen vitæ perferendum propellat. Ego & aliquot alii nuper ibamus rusticatum colligendi animi gratiâ: vix aberamus à Lutetia iter quinque stadiorum, cum ibi protinus quatuor sanguinarii grassatores, in dumis & vepribus delitescentes, in nos præter spem impetum fecerunt, animo malevolo & gladiatorio; quibus nisi intrepidè & aperto Marte restitissimus, actum erat de nostra omnium vitæ: nec tamen usque adeo vitam tutari potuimus, quin unusquisque nostrum aliquod vulnus acceperit. Hoc innuit, eos non satis prudenter sibi consulere, qui foras profiscuntur soli, nisi suprema quedam necessitas adurgeat. Vale.

EPISTOLA CXXIII.

Incredibile videndi tui desiderium jam pridem me tenuit, adeo ut nulla nox prætereat, quin imago tua oculis meis obversetur & oberret. Et si liceret citra ullum discrimen ad te commigrare, commigrarem protinus, viamque ipsam (quod aiunt) raptim devorarem. Sed multa sunt, quæ ab hoc animi mei desiderio me remorantur & avocant. Nam præterquam quod ægrè hodie, & difficulter vivitur ob magnam annonæ caritatem, multi ubique locorum reperiuntur milites, aut (ut verius dicam) grassatores. Literis vis scire

Ellece tuis scire velim, quonam modo vivant vfrates. Nam qui apud nos degunt, multis miseriis & calamitatibus obruantur. Et nisi dii immortales res nostras clementius intueantur & custodiant, periculum est, nè iniquissimè nobiscum agat fortuna. Vale.

EPISTOLA CXXIV.

Liberares hanc urbem magnâ face & perditorum hominum colluvie, si eos tecum foras duceres, qui nullo non die de nostro omnium interitu cogitent, & machinentur, atq; etiam eorum saluti fortasse prospiceres. Nobiscum enim domum versari nequeunt, qui visæ omnium & cervicibus parant insidias. Et siqui fortè fortunâ remanserint, observabuntur vigilantissimè, multisq; præsidis opprimuntur, nè commovere se contra Rempublicam possint. Nemo te habet suspectum conjurationis. Si alienus est animus tuus ab hominum expectatione, muta mentem: mihi crede. Etenim tenebris undiq; & luce clariora nobis erunt consilia tua omnia. Vale.

EPISTOLA CXXV.

Quod ad me tribus abhinc diebus misisti & pus, formosum satis & elaboratum superne mihi visum est: ipsumq; (ni fallor) grande aliquid profiteatur, & inauditum. Vereor tamen, nè non sis ubique similis tui. Si me audis, cave nè quid facias Floratiano monstro simile, nève unum & alterum assuens pannum, ad intempestivas digressiones prodigaliter evageris. Lectores enim risum tenere nequeunt, cum quis ab ipso principio verbis sesquipedalibus ampullatur, domum remisse

remisso, & languente paulatim stylo serpit humi. Stude
de breuitate quanta maxima poteris diligentia, mo-
do tamen propterea non fias obscurus. Cave ab am-
pulosis illis & confragosis dictionibus, sed eatenus,
ut propterea nervi & animi non deficiant. Vale.

EPISTOLA CXXVI.

Tutorum scelerum te notant omnes, ut si vera
sint quae de te passim praedicantur, sperem te
propediem damnatum iri capitis. Nemo est quem tua
turpitudinis corruptissimaq; vita non pudeat: ubi ta-
men tua salutis quis te monet, verba sunt mortui.
Nihil meâ resert satagere rerum tuarum: cum ta-
men reminiscor periculi cervici tuae imminantis, non
possum non misereri. Cum ad iudicium subsellia pro-
traheris, tuorumque vitiorum accusabere, inficiare
quantum voles, verba tua non habebunt fidem: pra-
eterea facillimum erit convincere: pridem enim
facta tua turpissima omnibus innotuerunt, & vene-
runt in apicum. Vale.

EPIST. CXXVII.

Pater tuus agrè satis & indignanter tulit, quod
paudiverit te bonam aetatis partem contrivisse in
humanis & politioribus literis, in quibus nihil est
omnino frugis, nullum penitus emolumentum; sed il-
leclrices tantum, & velut quaedam verborum mere-
tricula, quae nihil aliud profunt, quam aures titillant,
& inebriant. Certius nôsti, quam ut moneri debeas,
quam curia sit domus vestra supellex. Non est quod
a patre amplissimas divitias tibi polliceari, nisi tua

unius industriâ tibi ipse fabrices fortunam. Quare, si sapi, converte animum ad alias artes. In his enim tibi nec feritur, nec metitur. Quod autem scribis de perduto quodam nebulone, qui passim tibi detrahit, vis audire quid sentiam? Bibe surdis auribus omnia ejus convitia, patere etiam si tuis oppedat naribus. Si enim velles eum retaliare & eâdem repercutere maledicentiâ periculum esset, nè insanum eum redderes, qui tantùm desipit. Vale.

EPISTOLA CXXVIII.

Pridie cùm redisti Lutetiâ, putabas amicos omnes obviis ulnis tibi gratulatueros, tuumque adventum admodum plausibilem fore. Nihilominus nemo omnium repertus est, qui tibi arriserit; imò verò cachinnum sustulerunt omnes. Causam si percontaris, non pudebit dicere. Eò te miseramus, ut bonis literis proficeres; quam tamen de te conceperamus opinionem, fefellisti. Semper enim porrectis (quod aiunt) dormivisti pedibus & in utramvis aurem, nec prima elementa didicisti. Si hoc feceris fiduciâ nostri, erras haud dubiè, non enim movebimur tuis infortunis, vel si fleveris sanguinem. Vale.

EPISTOLA CXXIX.

Pollicebaris mihi mercedem amplissimam, si doctrinâ meâ ab ignorantia tenebris te educerem: non peperci labori, docui te quantâ maximâ potui diligentia, adeò ut jam praelectore non indigeas, possisq; (ut aiunt) nare sine cortice. Antea distuli mercedem meam reposcere, quòd fortuna tua videretur mihi exilis & modica. Nunc verò opes tua creverunt, omnia

tibi

tibi suppetant ad votum, & virgulâ (quod fertur) divinâ. Quid igitur causa est, quamobrem non reponis beneficium? Arrogâsne tui unius virtuti, si quid in bonis literis profeceris? Ista tua ingratitudo non adeo esset intoleranda, si quam rerum patereris penuriam: at (ut jam dixi) habes omnia ex animi sententia, tu es velut bos apud acervum: metis circa arationem, triturâque sementem. Non satis aperte video, quonam modo culpe patrocinari possis. Vale.

EPISTOLA CXXX.

Non parùm mihi displicuit, quod heri in quodam convivio juvenareris verbis impudicis, creparesque immunda & relatu turpissima. Sed tua ista culpa non omnino caret veniâ: putabas enim fortasse id ab omnibus laudatum iri, quod à quibusdam abjectissimis hominuculis cicerisq; & fracte nucis emptoribus comprobatur. Diu satis desipuisti, morâ quidem sententiâ: nunc tibi relinquenda sunt nuces. Sudabis fateor non parùm, priusquam prisetum illum vivendi modum deditideris: at ubi desieris aliquandiu, nihil erit factus facilius. Vale.

EPISTOLA CXXXI.

Mouite frequentissimè, ut relicto studio poetico ad orationem solutam animum convertas: nam versus tui, quotquot scribis, prodeunt invitâ (quod aiunt) Minervâ, & Musis collactrymantibus. Nihil est penitus frugis, nihil quod vel tantillum fame tibi comparet; quin potiùs facis te publicam & communem vulgi fabulam: adeo ut jam notissimus apud omnes

invaluerit rumor, te esse velut asinum ad lyram. Multo prudentius ageres, si tuo te pede metireris, nihilque non æquum viribus tuis assumeres. Vale.

EPISTOLA CXXXII.

In solentiam tuam satis ridere nequeo. Pater tuus parentesque omnes pauperrimi sunt, nudi tanquam ex matre (ut aperte nôsti) victum emendicant ostiatim, manum ad stipem porrigunt; paucis, non habent unde restim emant: Tu tamen loci natalis nullam penitus habens rationem, superbis non aliter, quàm si esses rex tragicus. Cui animi & capitis tui morbo quomodo possit occurrì, non satìs video. Cum enim viri prudentes rerum tuarum volunt satagere, & suadere quod factum sit utile, aures occludis, perinde ac si per te satìs saperes, esseque remotus ab omni vitio. Non adeò vitiis tuis offenderemur, si pauca essent: at tam multa flagitiorum species vitam tuam contaminant, ut nullus relinqui possit venia locus. Vale.

EPISTOLA CXXXIII.

Semper de te bene merui, sperans te aliquando fore frugi hominem, censorémque omnium: at spes omnis futurae in te probitatis omnino adempta est. Nam (ut audio) bonam iuventutis partem stolidè contrivisti, dilapidasti que universum patrimonium in alea, fritillis, & sphaeristerio. Si essem liber laborum, qui me nunc circumstant, & opprimunt, ad te quàm citissimè convolare, viâ ipsâ (ut cum Sidonio loquar) devorata, idque sum facturus, dum per occupationes licebit. Quod si rem ita comperero, ut communis prædicat

dicat fama, scias animum meum fore multò remissio-
rem, segniùsque in tui amorem quàm priùs irrita-
tum iri. Vale.

EPISTOLA CXXXIV.

CUm quid scripisti, soles me adhibere judicem
tuis operibus: at dum suadeo ut ambitiosa reci-
das ornamenta, reddásque incudi quæ non bene orna-
ta sunt & polita, mavis defendere delictum quàm
invertere. Propterea ames te & tua sine rivali, nul-
lam enim verbum assumam ultrá. Quòd autem per-
contaris, quid hìc rerum agatur: Res creditu diffici-
lis, & maximum risum tibi excitatura, novissimis
diebus accidit. Lentulus, qui genialiter adeò & lu-
xuriosè priùs vivebat, quiq; omnia prodigebat per
luxum, nunc avarus usque adeò factus est, ut inex-
plebilis sit ejus cupiditas. Nunc quoniam non suppetit
otium scribendi pluribus verbis; qui has ad te deferet
litteras, totum hominem suis coloribus graphicè de-
pinget. Vale.

EPISTOLA CXXXV.

Non parùm mihi displices, nec mihi tantùm, at
his omnibus qui tecum aliquando versati sunt,
quòd sis adeò prodigus verborum, ac in tuam ipsius
laudem propensus & proclivis. Ante omnia pessimè
audis, & magno probro tibi vertitur, quòd palàm te
prædices bellicosum. Comminaris egregiè; verba tua
nihil non Martis spirant; at si quis te aggrediretur,
fugam protinus arripere: totus animus tibi in pedes
decideret. Quod qui nòrunt, temperare nequeunt à
risu, cùm audiunt has inanes de te gloriolas. Vale.

EPISTOLA CXXXVI.

Non satis scio, quâ causâ amicitiam contraxeris cum Cornelio Dolabella, aut unde frequens adeo familiaritas tibi cum perditissimo illo nebulone, & (quod aiunt) terre intestino, intercesserit. Qui, ut aperte nôsti, & patrimonio, & gentilitiis hereditatibus mulctatus est ob infinita flagitia, quibus ab ipsa jam tum infantia fuit innutritus. Corruptam adeo egit iuventutem, ut saepenumero ad subsellia iudicû pertractus esset, & in extremam stetisset fortunam, nisi pecuniâ se redemisset ab inquisitoribus. Ubi verò ad virilem pervenit aetatem, nihilo secundiore, imò verò deteriore famâ usus est. Unde nunc quoq; (ut planè vides) discedere è medio & (quâquam morbo quartano aggravante) per singulas noctes latebras commutare cogitur. Potuissem versari cum eo si libuisset: at semper ab ejus societate abstinui, licet quotidianis ferè precibus invitarer. Vale.

EPISTOLA CXXXVII.

Quòd è patria Lutetiâ te contulisti, simul ad declinandam perditissimam quorundam nebulonû invidiam, qui te oderant, quiq; per jocum nonnunquâ tibi comminabantur: partim, ut per otium & requiem e Apollonio Miloni clarissimo dicendi magistro operâ dares, factum tuum probo: Nihilominus velis nolis, redeas oportet. Nam res vestra domestica pessimè se habent, & jam eunt pessum, nisi per te unum tanta occurras calamitati. Turpissimum tibi esset in amicorum discrimen decidere, patris praesertim, cui fortunas tuas omnes ipsâque adeo vitam debes cum anima. Vale.

EPI-

EPISTOLA CXXXVIII.

Familiaris ille tunc Gellius mortalium avarissimus dives est quidem, at ejus omnes divitiæ ex occulto sænore creverunt, & rapinis. Ut paucis omnia cōmplectar, est bipedum omnium nequissimus, quosq; terra sustinet sceleratissimus, ut de Jugurtha scribit ille. Usq; adeò tamen hominem ipsum diligit, ut in ejus verba jurasse videaris. Si velis aurem commodare cultura, facile te divertam & revocabo: at si omnia privatâ autoritate velis agere, ego te relinquam, & missum faciam, ut adolescentem perditum, & mihi desperatum. Vale, & probè monentem sequere.

EPISTOLA CXXXIX.

Nihil unquam tentavi aut molitus sum, quin optimates & ditissimi quicq; frequentes & obstinati confluerint ad resistendum mihi: nec unquam desierunt præpedire quicquid, quod mihi esse voluptiferum perspexerint. Proinde constitui in reliquum tempus abstinere curiâ. Nam etiam lites illæ forenses macrum me faciebant, & extenuabant penitus. Præterea, quid amplius optandum est mihi, cui jam contigit abundè, quod ad vivendum lautè satîs est? Qui sunt inexplebiles, & nullum suis votis finem præscribunt, pauperrimi videntur, hisque multò infeliciores, qui victum emendicant. Vale.

EPISTOLA CXL.

Si fortuna ad animi votum mihi arrisisset, ab humili privatâq; conditione ad amplissimos honores potuissem pervenire. Nam populi multitudo semper mihi favit, & ad me confluit ultro, operam suam om-

ni in re promittens. Soli divites adversarios & oppugnatores se praestiterant. Quorum decreto ut primam comperi paratos esse, qui vi ac armis me corripuerent, sententiâ mutatâ pro temporum conditione quietus sum. Erat in manu mea terrorem maximum eis injicere: at si hoc fecissem, incredibilis invidia me in posterum mansisset. Vale.

EPISTOLA CXLI.

Cornelius, quocum tibi familiaris est & frequens consuetudo, nuper tractus fuisset in carcerem, nisi sponsorum interventus se à creditoribus redemisset. Qui, ut eum eriperent, suas omnes fortunas, ipsam & adeo vitam cum tota suppellectile voluerunt oppignorare. Heri tamen abiit per posticum furtim, & insalutato quidem hospite. Incertum metûne novi discriminis, an quò maturius subveniret imploranti patri, qui in repentinum quendam morbum fertur incidisse. Porro frater tuus apud omnes suspectus habetur cujusdam homicidii: propterea sicubi gentium tibi occurreret, dic ei tacitè & in aurem, ut maturè sibi caveat. Nam si corripitur, nullis precibus, quamlibet importunis, consequi poterit, ut legibus solvatur in homicidas constitutis. Dic salutem meo nomine nostratibus amicis: atque etiam siquâ ratione fieri possit, reconcilia me patri, mihi irato, quòd literis ejus cunctantius paulò responderim. Vale.

EPISTOLA CXLII.

Omnia tibi contigerunt ex animi sententia: idq, adeo, ut nihil majus queam vovere. Unum est
tamen

tamen in quo non usq; quaq; mihi places, quòd interim exerceas teipsum. Si fomenta ista curarum posses relinquere, viveres multò diutius. Nihil enim est, quod magis hominis vitam inminuat, quàm molesta illa animi egritudines. Propterea da operam, ut medearis & occurras huic malo. Ante omnia cave, nè ad eò immoriaris lucro, ut propterea nolis te quandoq; labori surripere. Nam nihil est in rerum natura, quod exemplo dierum ac noctium alternas vices feriarum quandoq; non desideret. Vale.

EPISTOLA CXLIII.

ADmiror ingenium tuum, atque etiam plurimè facio paratam tuam in scribendo celeritatem, quòd priusquam vestigio pedem educas, multos sub manu versus evomas, instar illius Chrysippi, cujus meminit Valerius. Hoc tamen non eò valet, ut protinus eventilare debeas, qua raptim ad eò & tumultuariè componis. Nam quò quaq; res est acceleratior, eò minus perfecta: contrà verò, qui lentius incrementum suscipit, eò quoq; tardius desinit. Saluta meo nomine Hermodotum, eumq; divertas, nè à scholastica vita ad aulicam se convertat. Principes isti sunt admodum liberales & prodigi verborum, suffq; famulis montes & maria promittunt, ac verborum inducunt credulitatem. At ubi diu satis eorum operà usi sunt, verba emittunt pro forma. Vale.

EPISTOLA CXLIV.

Non paràm mihi displices, nec mihi tantùm, ac omnibus etiam quibuscum aliquando fuit tibi frequens & familiaris consuetudo, quòd annamquemq;

crimineris, & palàm vituperes: cùm tamen hodie sceleratior te vivat nemo. Consultius multò & prudentius ageres, si tuam ipsius carperes vitam. Nam (ut in Salustium scribit Cicero) carere debet omni vitio, qui in alterum dicere est paratus. Fateor neminem esse mortalium, qui omnibus horis sapiat. Nihilominus intolerabile est, cùm quis pergit malè semper agere. Ceterùm scis quid in aurem tibi nuper dixerim. Laboras quodam vitio arcano, & paucis cognito: à quo nisi desuescas, tandem veniet in lucem. Veritas enim filia est temporis, & dies omnia revelat: Neque est quicquam tam arcanum, quin aliquando eventiletur, & è tenebris prodeat in apricum. Vale.

EPISTOLA CXLV.

ERam vegetis viribus & expedito corpore, priusquam ad perdiscendas literas animum appulisssem, nihil penitus dolebat mihi: at nocturna lucubrations usque adeò me attenuârunt & confecerunt, ut pedibus infirmis subsistere nequeam. Desinas ergò mirari, si agrè & invitus ferè repeto ludum literarium. Nam quotiescunque illuc redeo, videre videor locum mœroris & tristitie plenum, & quandam (ut aiunt) Trophonii speluncam. Præterea, toto ferè triennio oleum & operam lusi. Nam dedi operam seminario cuidam & pœnitendo magistello, sub quo parùm aut nihil omnino profeci: quod tamen negligentia mea non est adscribendum, at potius ejus ignorantia. Erat enim planè rudis & illiteratus, nec unquam bonas literas nè à limine quidem salutaverat. Ut finiam, universam

versam ejus doctrinam vitiosâ nuce non emerem.
Vale.

EPISTOLA CXLVI.

Mirantur nonnulli, vitam rusticam tantis à me commendari laudibus, & (quod aiunt) ad cælum ferri: qui si cognoscerent, quantum sit in ea voluptatis, relictis urbibus vellent rusticari. Vivo in primis convenienter naturæ: nihil est quod disvelat mihi somnum, nihil quod studium interpellat. Sed fac nobis rusticis non multum esse divitiarum: quid inde? Num tamen propterea damnum certiûs aut propius medullis accipimus, quàm vel maximè nummati? Vos urbani, & qui servitis divitibus, genialiter quidem & lautè vivitis: at caretis libertate, quam omnibus Arabum divitiis longè præpono: perpetuam servitis servitutem: vobis observandum est quid domini digito crepent. Si vobiscum immaniter & centauricè loquantur, surdis auribus perferenda sunt omnes contumelia, nec licet hiscere præmetu. Nolim te incastigatum relinquere: nam videris mihi attentior ad rem quàm satis est. Quod autem dicis, me quibusdâ ridiculum esse, & contemptibilem ob meam istam penuriam & paupertatem, non verterim manum. Si perconteris, ut valeo, sunt lata omnia, excepto quòd durum est mihi, tamdiu carere fructu jucundissimæ tuæ consuetudinis. Vale.

EPISTOLA CXLVII.

Operam meam, ipsamque adeò pecuniam tibi puero gratuitam semper contuli, nec minore studio

studio adultum persecutus sum. Non memini me unquam abrogasse tuis mandatis. Si quid in me benefici contuleris, abundè, aut etiam cum fœnore rependi. Propterea finem facias tuis calumniis, neque pergas me fraudulentum & impostorem dicere. Nemo est omnium, qui non fateatur me hominem apertum, sine fuco, & extra omnem doli suspicionem. Et si facultas mea sufficeret ad sublevandam & resarciendam istam tuam penuriam, faceres adhuc periculum manifestius amoris erga te mei: at paupertas tua major est multò quàm quæ opibus meis sublevari possit. Equi boniq; consulas hæc mea verba: nam aliorum tendunt, quàm ut bilem & stomachum tibi moveant. Vale.

EPISTOLA CXLVIII.

Falleris plurimùm, si quid expectas gloriæ ex opere quod in lucem nuper edidisti: nam præter plurima (quæ deprehenduntur passim) errata, peccasti in ipso quoque operis ingressu, & insulsè adeò, ut nullus pateat excusationi locus. Fefellisti plurimùm quam de te ceperant omnes expectationem. Publicus erat rumor, te jam in literis abundè promovisse; at res longè aliter se habet, ut video. Si animus tuus aspirat ad divitias, te oportet consultius rerum tuarum satagere. Hæc enim viâ non pervenitur ad honores & magistratus. Si me audis, dissuesce ab antiqua illa morum consuetudine. Vale.

EPISTOLA CXLIX.

Cum culpa impunitas, & liberior peccandi licentia, atque etiam levitas pœne augere soleant vitia; non constitui in delictis vestris connivere. Si boni eritis, amabo vos unice, nulli rei magis studebo, quàm utilitati vestra: & quamdiu pecunia mihi suppetent, non permittam vobis deesse quicquam. Contrà verò, si posthabitâ virtute divertatis ad corruptissimos mores, & degeneretis à parentibus, quorum inculpatissima fuit vita, augebo pœnas facinarum: tantum abest ut eas imminuere velim. Si desideretis proficere in schola mea, fores aperta sunt. Nullum penitus laborem detrecto, dummodo videam vos benevolos, & animo in me propenso. Ut spero, non pigebit vos mea doctrina: non (quod de Isocrate fertur) innumeri lingue Latine principes ex meo ludo literario, tanquam ex equo Trojano, prodierunt. Nemo vestrum propter adultam jam ætatem debet erubescere, quò minus proficiat. Nam & Cato jam octogenarius operam dedit literis Græcis. Et parens eloquentia Cicero post amplissimos in Republica magistratus, adhuc se dedit recoquendum Apollonio Adioni, clarissimo tunc dicendi magistro. Valete.

AD LECTOREM.

Habes, candidissime Lector, Textoris, viri
per paucorum hominum, aliquot episto-
las non vulgaris eruditionis. Quem si fa-
ta diutius nobis servassent incolumem,
ausim vel invidiâ teste, aut homo iudice conten-
dere, ceteros omnes nostræ tempestatis homines
multis fuisse parasangis præcessurum, multisque
præcursurum stadiis. Sed quid facias? sic unum-
quemque sua manent fata. Stat Parcarum con-
stans ordo & invariabilis. Superest, Lector optime,
ut mortuo, seu potius è morte ad vitam vocato be-
ne preceris, mortuum petulantissimâ non insecteris
linguâ, si vetat honestas juxta & pietas mortuum
lædere.

TETRASTICHON AD

seundem plium Lectorem.

Quid tantis luges lacrymis, cur impia clamas

Nisina? Textorem sic periisse putas?

Num clausâ quem condunt sydera sorte?

Dum; Textoris molliter ossa cubant.

ba

8

ri
o-
a-
n,
n-
es
ne
n-
n-
e,
e-
is
th

1870